

Moget
mere
mening

Robert Olsen
Forstander
Kofoeds Skole

INDHOLD

Indledning	side 5
Forebyg unges hjemløshed	side 6
Kan man altid gå til kommunen!	side 7
Det løser jo ingen sociale problemer at give tiggere penge	side 8
Er de store for små til at være store?	side 10
Det skjulte integrationsproblem	side 12
Rummelige miljøer på kanten	side 14
Jeg elsker fodbold, men...!	side 19
Det ligner mest af alt handlingslammelse	side 21
Dæmonisering af psykisk syge	side 23
Syv aktører i opråb: Vi svigter de hjemløse ved socialpolitisk kassetænkning	side 25
De unge hjemløse venter stadig på billige boliger	side 28
Kofoeds Skole: Civilsamfundet har ikke brug for ildsjæle	side 30
Frivillighed som en forudsætning for faglighed	side 32
Merværdien af det frivillige arbejde	side 34
Fra de frivillige organisationers maskinrum	side 36
Krævementalitet !!	side 39
Arbejde er identitet	side 40
Hvorfor nu lige det?	side 41
Brutale hverdags januar	side 43
Disruption	side 45
Ensliggørelse	side 47
Folkeoplysning er det bedste værn mod fake news	side 49
Hvor er 'Dæmonernes Port' i dag?	side 51
Private firmaer driver forretning på hjemløshed	side 54
Vi skal stoppe hjemsløshed ved at sikre flere boliger til udsatte unge.	side 56
Kofoeds Skoles tale ved overrækkelse af Kronprinseparrets sociale pris	side 58
"Vi ruster os til fremtiden"	side 60
De tre milepæle	side 64
Et socialt tilbud, der udvikler sig tiden	side 65
"Vi ryger og vi ved det"	side 71
En cigar er sjældent bare en cigar	side 73
Rygning på sociale tilbud	side 75
Hjælp til selvhjælp	side 76
Kunsten på Kofoeds Skole	side 77
Hash er ikke længere et af de bløde stoffer	side 78
Christiania i mit hjerte	side 80
Hjemløs-alliance: Tilsammen har vi 530 års erfaring	
– her er seks anbefalinger til en hjemløserreform	side 83
Folketinget bør bekæmpe børnefattigdom	side 86
Brev om børnefattigdom	side 88
Ingen børn skal leve i fattigdom i Danmark	side 90

INDLEDNING

I denne bog er samlet en række faglige og socialpolitiske tekster og artikler, som jeg som forstander på Kofoeds Skole har skrevet den sidste 5 år. En række af teksterne er skrevet i samarbejde med andre aktører på det sociale område. Bogen indeholder desuden Kofoeds Skoles tale, da Kofoeds Skole i 2020 modtog Kronprinseparret store sociale pris.

Dette er en tredje samling af Robert Olsen socialpolitiske tekster og artikler. Den første blev udgivet, da jeg var forstander på Mændenes Hjem. Den hed Meninger. I 2016 udkom endnu en bog. Den hed Meninger med mere. Der er derfor denne bog hedder Meget mere mening.

Der er nemlig behov for Meget mere mening i den socialpolitiske debat. En debat, som i disse år står i skyggen af andre store vigtige spørgsmål i samtiden, som f.eks. indvandring og integration, corona og ikke mindst klimadebatten.

Ikke des de mindre er det vigtig at der til stadighed er en debat, som hvor vores samfund bevæger sig hed, når det handler om indsatsen for udsatte borger.

Robert Olsen har bidraget til den debat i mange år. Bogen her samler op på en periode på 5 år, hvor meget er ændret på Kofoeds Skole og i samfundet.

Robert Olsen
Forstander
Kofoeds Skole
November 2021

FOREBYG UNGES HJEMLØSHED

Vi er repræsentanter for en række institutioner, som arbejder med unge og for, at unge ikke bliver hjemløse. Hjemløshed forstået som kombinationen af, at have sociale problemer og ikke at have et sted at bo. I den forståelse er hjemløshed en alvorlig cocktail, der kan være starten på et langt liv med lidelser på kanten af samfundet. Og der sker det groteske, at mens vores samfund bliver rigere, vokser antallet af unge hjemløse. Den seneste optælling viste således, at antallet af unge hjemløse er vokset fra xx til xx.

Kommunerne har selvfølgelig en række indsatser, der hjælper de unge med deres problemer og søger at gøre dem i stand til at bo selv. Både kommunen og en række private aktører søger at skaffe boliger til unge, som er til at betale, og hvor der er tilknyttet hjælp, der kan guide den unge. Vi er blandt disse aktører, og vi kan konstatere, at vi som samfund faktisk kan gøre mere. Gøre mere for at knække den stigende kurve af unge, der bliver hjemløse. Vi har et konkret forslag, som, både sund fornuft og forskningen siger, vil gøre en forskel. Det handler om de unges evne til at betale for en bolig. Om deres forsørgelsesgrundlag. Det er både indlysende og evident, at hvis man oveni at have sociale problemer heller ikke har en krone, så er man dømt til ikke at have et ordentligt sted at bo. De fleste unge, som er i risiko for at blive hjemløse, modtager forsørgelse fra det offentlige. Men ofte bliver de frataget deres forsørgelse; de bliver sanktioneret. Sanktioneret fordi de ikke kan møde op på deres uddannelse, sanktioneret fordi de ikke får mødt op til en aftale på jobcentret. Og det kan let ske for en ung, at hans/hendes mobil er blevet væk, eller nøglekortet er forlagt, og de ikke får læst deres breve i e-box, og så er de pludselig uden penge. Hvis de har en lejlighed, har de ikke penge til husleje og bliver smidt ud. Man slår på den, som ligger ned. De unge uden penge overhovedet har forskellige måder at "klare" sig på. De kan bo på en sofa hos en ven, søge at flygte ved at misbruge, ryge ud i kriminalitet eller prostitution. Det er selvfølgelig ikke alle, men vi taler om unge med sociale problemer, i fattigdom og som sjældent har en forælder, der kan købe en lejlighed til dem.

Disse unge kan vi gøre mere for. Vi kan forebygge, at nogle af dem ryger ud i hjemløshed. Vi kan som samfund vælge ikke at sanktionere dem; ikke at fratage dem den (lille) forsørgelse de har i form af kontanthjælp og lignende. Beslutningen kan tages lokalt af byrådet og kan gøres inden for den eksisterende lovgivning. Som eksempel kender man i Københavns Kommune omkring 600 unge, der har sociale problemer og modtager kontanthjælp eller lignende. Borgerrepræsentationen kan beslutte, at disse unge kan være sikre på, at de får den forsørgelse, de har ret til, og som de har brug for. Og at de ikke bliver frataget den, ikke bliver sanktioneret, ikke tager det første store skridt ud i hjemløshed. Det er både et menneskeligt og rationelt valg. Og både den sunde fornuft og evidensen siger, at det virker.

KAN MAN ALTID GÅ TIL KOMMUNEN!

For den udsatte borger på kontanthjælp, førtidspension eller ungeydelse har det den meget konkrete konsekvens, at man har færre penge til rådighed. Nedsat kontanthjælp for unge under 30 år, kontanthjælpsloftet, integrationsydelse og 225 timers reglen betyder, at borgeren har færre penge til rådighed til at betale, husleje, mad, tøj m.m. Det betyder, og vil fremover betyde, fattigdom, hvor borgerne vil lide afsavn og i flere tilfælde ikke have råd til at betale elementære ting som husleje, varme og mad. Samtidig er der sket det siden begyndelsen af 0'erne at de øgede krav om aktivering og den mere restriktive kontrol af mennesker på offentlige ydelser. Socialcentre og Jobcentre blev skilt i to forskellige enheder. Jobcentrene med det ene formål at få arbejdsledige borgere aktiveret.

Mange mennesker på offentlig forsørgelse har derfor i dag en stor mistillid til offentlige myndigheder og få positive relationer i deres netværk til at hjælpe dem. Et eksempel på dette oplevede jeg på et møde med en række kontanthjælpsmodtagere. De fortalte, at de ikke stoler på kommunen eller kommunens sagsbehandlere. Manglende konkret hjælp, fratagelse af kontanthjælp, tvang til ophævelse af egen pension, manglende støtte til konkrete problemer, skaber det skisma mellem på den ene side det offentliges hjælp til udsatte borgere og på den anden siden de udsattes oplevelse af netop denne hjælp.

Man siger, at sammenhængskraften består af tre faktorer: Tillid, sociale netværk og normer. En svækkelse af tilliden til det offentlige er en af de faktorer, som vil være med til at svække samfundets sammenhængskraft. Derfor skal vi også herhjemme passe på, at tilliden til systemet hos de udsatte grupper ikke bliver for lav.

Det gamle mundheld om, at "man kan altid gå til kommunen!" gælder ikke mere. Oplevelsen er, at man bliver mødt af kontrol og mistillid i f.eks. et jobcenter.

Flere af de andre faktorer, som er beskrevet tidligere, har også samfundsmæssige konsekvenser. F.eks. den manglende tillid. Hvis tilliden svækkes i samfundet er det alvorligt.

Når Danmark gentagne gange lander højt på skalaen over lande, hvor befolkningen er mest lykkelig, så er en af de faktorer, som er udslagsgivende for dét, netop tillid til hinanden og tilliden til de offentlige systemer.

Hvis tilliden svækkes, svækkes sammenhængskraften i vores samfund.

Kofoeds Skole er en NGO (non government organisation), som netop her har sin berettigelse til at være brobygger eller bølgebryder for den udsatte borger. Ofte vil organisationer, som Kofoeds Skole, havde mulighed for via vejledning og rådgivning at stille sig ved siden af den udsatte borger og agere som borgerens advokat.

Dette er en vigtig rolle, hvor borgeren får konkret hjælp f.eks. i forhold til et jobcenter, forebyggelse af udsættelse af bolig, udredning af gæld, eller vejledning til at finde tilbage til et job eller uddannelse, men det er også vigtigt for at fastholde en sammenhæng i samfundet – også for udsatte borgere.

Februar 2016 Altinget

DET LØSER JO INGEN SOCIALE PROBLEMER AT GIVE TIGGERE PENGE

Siden Folketingets vedtagelse af en hastelov om tiggeri, har der pågået en debat om dels det hensigtsmæssige i lovgivningen og dels tiggernes retssikkerhed. Mange har forsvaret ”retten til at tigge”, som næsten en grundlæggende rettighed.

I forbindelse med diskussionen har stort set ingen beskæftiget sig med tiggeri. Er det godt socialt arbejde at forsvare tiggeri? Er det godt at give tiggere penge? Hvilke problemer er der ved at give almisser!?

Grundlæggeren af Kofoeds Skole – Hans Christian Kofoed – skriver i sin erindringsbog om sit møde med tiggere: ”Det ringede, og uden for min dør stod en krum-bøjet, rystende mand, som næppe kunne fremstamme ”Nervevrag”. Jeg gav ham, hvad jeg havde råd til. Kort efter ringede det igen. Der stod en anden mand. Han var om muligt endnu mere krumbøjet og rystende end den forrige, han var også nervesvag. Nej, tak min gode mand, sagde jeg, Den går ikke. I har fået kludder i husnumrene! I passer jeres forretning sjusket. Hvis I ønsker gratis logi, så må i hellere ....”

”Nervesvagheden var forvundet som ved et trylleslag, og han fik mælet igen til de værste trusler; men ned ad trapperne gik det udmærket”.

Grundlæggende handler socialt arbejde om at hjælpe mennesker til at få det bedre, eller at de kan hjælpe sig selv til at skabe bedre rammer og muligheder for deres liv. Hans Christian Kofoed peger på to problemstillinger, som peger på at tiggeri - og det at give penge til tiggere - i virkeligheden gør mennesker dårligere. De forsøger at fremstå så dårligt som muligt for at skaffe penge, altså direkte det modsatte af intentionerne i socialt arbejde. Tiggeren forsøger at fremstå dårligere, nervesvag end vedkommende rent faktisk er, og samtidig fortæller det lille citat om, at giver man til tiggere, så kommer der også flere. Når noget kan betale sig, så gør flere og flere det. Man kan sige, at det næsten er kontraindiceret for at forbedre folks situation.

Socialhistorisk er vi gået fra en politik, hvor udsatte og hjemløse borgere har skullet bede om almisser, til at de har rettigheder, men også pligter. K.K. Steincke's socialreform fra 1933 skabte et nyt grundlag for borgerne, såsom større social sikkerhed, hvis man var handicappet, ældre og socialt udsat. Det var ikke længere almisser og tiggeri, som de udsatte borgere skulle ty til, når de var uden midler, men til staten og kommunen.

I nyere tid har også andre diskuteret aspekter af tiggeri. Tidligere forstander på hjemløse tilbuddet Sundholm Aksel Beldring skriver om tilblivelse af avisen Hus Forbi, at ”en af hovedtankerne bag Hus Forbi, er at give de hjemløse en mulighed for at droppe det nedværdigende tiggeri og i stedet tjene penge på at sælge en avis. Samtidig med at avisen kunne være et talerør for hjemløse”. Aksel Beldring fra Sundholm og Ole Meldgaard fra Kofoeds Skole var, sammen med en gruppe hjemløse, med til at starte Hus Forbi netop med det sigte at skabe værdighed og respekt om de udsatte borgere. Et mål, som man i dag kan sige, at Hus Forbi har nået til fulde. Mange hjem-

løse finder en sælgeridentitet i salget af Hus Forbi, de har Hus Forbi tøj og er ved deres respektfulde tilstedeværelse foran supermarkeder og stationer med til at være brobyggere og sælgere af deres avis, deres standpunkter og deres situation.

Hastelovgivning er ikke godt og løsningen ligger næppe i øget kriminalisering, men det ligger heller ikke i at forsvare tiggeriet eller give penge til tiggere, som ikke får ændret deres sociale situation, men tværtimod gør dem dårligere og fastholder dem i en nedværdigende situation.

En løsning kunne være tiltag i Østeuropa for at hjælpe, der, hvor der er behov for det. Kofoeds Skole er aktuelt involveret i et projekt i det østlige Slovakiet, som netop handler om at udvikle den sociale indsats lokalt til gavn for gruppen af romaer.

Hvis man vil støtte udsatte i en politisk sammenhæng, burde man i stedet kæmpe for behandling for misbrug, medicinhjælp, psykiatriske sengepladser, rummelige arbejdspladser, billige boliger og en lokal indsats, der ikke fastholder, men giver muligheder for at ændre egen situation.

Juli 2017 Kristeligt Dagblad

ER DE STORE FOR SMÅ TIL AT VÆRE STORE?

Burde de kirkelige sociale organisationerne – som jeg selv er en del af - kigge op fra computerskærmen og rejse sig fra mødebordet og se hvad der sker andre steder! I andre dele af det sociale arbejde og i udviklingsarbejdet, er der bevægelser i retning af at tænke sammen og tænke større. På børneområdet har vi f.eks. inden for de sidste måneder set to store organisationer fusionere, i form af Plan Danmark og Børnefonden, og i slutningen af 2017 så man et tæt samarbejde mellem Red Barnet og Børns vilkår.

På området for nødhjælp og udviklingsbistand, har de fleste organisationer også slået sig sammen eller blevet en del af internationale organisationer. For eksempel hedder Ibis i dag Ibis/Oxdam og Mellemløst Samvirke har skiftet navn til MS/Action Aid.

Ja, for slet ikke at tale om fagbevægelsen, hvor fusioner er på tapetet.

De kirkelige sociale organisationerne har – for manges vedkommende - eksisteret i mellem 80 og 120 år. Det gælder KFUM's sociale arbejde, Kirkens Korshær, Arbejdet Adler, WeShelter (tidligere Missionen Blandt hjemløse), Blå Kors og Kofoeds Skole, som fylder 90 i år.

Udefra udfordres man af krav om dokumentation, digitalisering, færre penge, større rationalitet, øget konkurrence og udbud af det sociale arbejde, som lederne i de individuelle organisationerne er nød til at forholde sig til. Det betyder nye måder at tænke og arbejde på, som presser organisationerne. Lad os tage et par eksempler. Tidligere har mange organisationer haft et lille foreningsblad, som er udgivet til medlemmer, biblioteker og andre interesserede. Dette er i de senere år kun blevet dyrere at producere, trykke og udsende – for ikke at nævne at, færre og færre læser fysiske tryksager. Alle er i dag på de sociale medier, som er i konstant forandring. Ændringer af f.eks. Facebooks algoritmer betyder, at budskaber man for et år siden kunne komme ud med til mange, i dag rammer langt færre mennesker.

Et andet eksempel er, at det sociale og beskæftigelsesfaglige arbejde oftere og oftere kommer i udbud. Udbud af det sociale og beskæftigelsesfaglige giver flere problemer for de ”gamle organisationer”. At skrive et udbudsmateriale kræver mange ressourcer og kan fylde op mod 100 sider. Og der skal skrives omkring lige så meget, hvis man som organisation skal byde på udbuddet. Dertil kommer, at det kræver medarbejdere med kvalifikationer (ofte akademiske) til at beskrive, mål og udvikle og implementere et udbud.

Samtidig kan man diskutere, om udbuddene metodemæssigt og indholdsmæssigt er i overensstemmelse med de grundholdninger, som organisationen har - eller om man i virkeligheden overtager kommunale metoder, sprog og indhold.

Og spørgsmålet er om tiden nu ikke også er kommet til de ”gamle” kirkelige sociale organisationer. Skal de også til at fusionere?

Udfordringerne er til at få øje på for de traditionelle kirkelige, sociale organisationer. Administrativt er det nødvendigt at blive mere rationelle i organisationerne.

VI SKAL STADIG VÆRE DE "VARME HÆNDER".

Det er ikke nok, at organisationerne hver især arbejder på at forsøge at ændre et politisk forslag gennem læserbreve m.m. Det kræver i dag politiske lobbyister, der arbejder professionelt. Et godt eksempel er sagen om momscompensation, der er en illustration af hvor det politiske arbejde og lobbyisme har ændret karakter i de senere år – vel og mærke uden at de sociale organisationer har fulgt med de nye tider. Der ville være mange områder, hvor det vil give mening for sociale organisationer at arbejde tættere sammen, f.eks. omkring administration, herunder bestyrelsesmøder og årsmøder, kommunikation, dokumentation og kursusvirksomhed. Det skulle jo nødvendigvis blive sådan at disse opgaver tager for mange ressourcer i forhold til kerneopgaven – at tage sig af at udsatte mennesker.

Alt dette er en udfordring for organisationerne, men historiske og organisatoriske traditioner, de mange blandede økonomier af indsamlede midler, formuer samt vedtægter, driftsoverenskomster og fundatser, gør det svært at skabe større enheder. Men én ting er sikkert. Det er en diskussion vi bør have i det kirkelige, sociale arbejde. For spørgsmålet er om de store er blevet for små, til at være store!

Februar 2018 Kristeligt Dagblad

DET SKJULTE INTEGRATIONSPROBLEM

Vi glemmer, at grønlændere, der flytter til Danmark, er fremmede i det danske samfund. Sprog, kulturkløfter og systemets manglende viden om grønlændere er med til at forsinke en social indsats, der kan hjælpe til at undgå en social deroute.

Rådet for Socialt Udsatte udgav den 27. januar publikationen, ”I Grønland er jeg for dansk, og i Danmark er jeg bare Grønlænder”. Heri fortæller 12 udsatte grønlændere deres historie om mødet med og livet i Danmark, når man er tilrejsende fra Nordatlanten.

Som grønlænder er man dansk statsborger uanset om man bor i Nuuk eller Nøragerminde. Det eneste det kræver for at flytte ind i den sydlige del af Rigsfællesskabet, er at udfylde en flytteblanket og indsende den til Folkeregistret – og så penge til en flybillet.

Det lyder nemt og enkelt, og langt de fleste tilrejsende grønlændere klarer sig rigtig godt i Danmark. Til gengæld – og desværre – er udsatte grønlændere overrepræsenteret i en masse negative statistikker. For eksempel er 6% af de hjemløse herhjemme grønlændere, mens deres andel af befolkningen er mindre end 1%.

I mange danskeres øjne er ’grønlændere i Danmark’ ensbetydende med den udsatte gruppe. Dem, som falder helt ud af systemet og ender i misbrug og hjemløshed.

I publikationen fra Rådet for Socialt Udsatte kan man komme ind bag historien eller forstå historien om de udsatte grønlændere. Her er 12 personer, der fortæller hver deres historie om, hvordan deres liv i Danmark er, eller har været, endt i en social deroute. Nogle er vokset op med hele pakken af omsorgssvigt, seksuelt misbrug og alkoholisme i familien. Andre er egentlig bare er flyttet til Danmark med en ægtefælle, hvorefter parforholdet går i stykker, og alt herefter går galt. Langt fra alle var socialt udsatte da de boede i Grønland.

Men hvor er det så, at det går galt og hvorfor går det så galt som det gør? En af de forklaringer på tingenes tilstand, som præsenteres i publikationen, er de store kulturelle forskelle, der er mellem Danmark og Grønland. En anden er sprogbarrierer, hvor især de yngre generationer ikke står på specielt god fod med det danske sprog. Og tilsammen udgør de to forhold en farlig cocktail, som i sidste ende gør det nærmest logisk, at det skal gå helt galt for nogle.

At en betragtelig del af de udsatte samtidig lider under personlighedsforstyrrelser og psykisk sygdom – ofte udiagnosticeret – gør deres tilværelse yderligere vanskelig.

På Kofoeds Skole arbejder vi med denne gruppe i København, Århus og Ålborg. Vi ser frem til, at publikationen bliver læst af beslutningstagere og først og fremmest af de sagsbehandlere, der skal forvalte beslutningerne.

Vi skal i vores socialpædagogiske indsats med målgruppen håndtere ofte urimelige og irrelevante systemkrav til traumatiserede og misbrugende grønlændere. Alt for mange gange oplever vi ’systemets’ manglende indsigt i og forståelse af, hvilken baggrund og hvilke forudsætninger den enkelte grønlandske borger har. Men der er også gode eksempler som f.eks. Ålborg Kommune, hvor der er oprettet en ’grønlæn-

derenhed'. Grønlændere, der vurderes at have andre problemer end ledighed, henvises til grønlænderenheden som er sammensat af myndighedspersoner fra både social- og beskæftigelsesforvaltningen. Personalet i enheden har indsigt i og forståelse for målgruppens komplekse problemer. Det giver en effektiv sagsbehandling og et kvalificeret samarbejde med de private aktører – blandt andet Kofoeds Skole i Ålborg.

Set fra vores aktørsynsvinkel vil det være ønskeligt, at andre kommuner med en stor koncentration af udsatte grønlændere følger dette eksempel.

For selvom de allerede er danske statsborgere når de kommer hertil, har opgaven ofte karakter af integration. Vi har alle en interesse i at udsatte grønlændere bliver hjulpet bedre end tilfældet er i dag. Derfor skal indsatsen også bære præg af de redskaber man anvender i integrationen fx undervisning og uddannelse.

For kort tid siden havde Kofoeds Skole besøg af den grønlandske finansminister og den grønlandske socialminister. Begge delte bekymringer om at unge grønlændere forlader Grønland. Ca. 3000 personer flytter årligt til Danmark og kun ca. 2300 personer flytter fra Danmark til Grønland. Det giver en nettoudvandring på 700 personer, hvilket er med til at undergrave Grønlands i forvejen skrøbelige økonomi. Specielt set i lyset af at integrationen i Danmark er besværlig, og at de unge grønlændere har svært ved at finde sig til rette, skal der skabes incitament for at blive i Grønland gennem arbejdspladser og bomuligheder

Problemet er altså dobbelt. Der er stort behov for at finde løsninger, og de skal findes både i Grønland og i Danmark.

Politiken 2014

RUMMELIGE MILJØER PÅ KANTEN

De tragiske drab på det socialpsykiatriske bosted Ringbo og Forsorgshjemmet Saxenhøj bør mane til eftertanke og reaktioner. Men vigtigst af alt er måske at reaktionerne ikke bliver overilede, eller måske ligefrem panikagtige, så de i virkeligheden kommer til at virke mod hensigten om at reducere vold mod medarbejdere.

Umiddelbart ser det desværre ikke sådan ud. Reaktionerne efter de tragiske drab går umiddelbart i en retning, som ikke er hensigtsmæssig og måske ligefrem øger risikoen for mere vold. Arbejdstilsynet var hurtige til at give et påbud til Saxenhøj om at knive skulle fjernes eller låses inde på stedet. På samme måde har Københavns Kommune efter drabet på Ringbo låst knive inde og skabt et registreringsregime omkring afvigende adfærd hos beboere. I denne uge har et andet forsorgshjem taget initiativ til at risikovurdere alle beboere og klassificere dem ud fra et farligheds-kriterier. Et tredje forsorgshjem er begyndt at slibe spidserne af sine knive.

Det er handlinger som i deres egen logik øger sikkerheden, men reelt øger afstanden mellem medarbejderne og de udsatte mennesker, som bruger de forskellige tilbud. Samtidig øger de sandsynligheden for, at brugerne skjuler kartoffelknive, lommeknive og brødknive forskellige steder. Dermed vil foranstaltningerne reelt indgyde en falsk fornemmelse af sikkerhed, hvis alle går rundt i troen på, at alle knive er låst inde eller gjort sløve. Værst af alt er dog, at tiltagene vil modvirke det, som er helt centralt i mødet mellem udsatte mennesker og socialarbejdere: den tillidsfulde relation. Jeg har svært ved at forestille mig at øget kontrol og overvågning på bosteder og sociale tilbud for udsatte vil virke konfliktforebyggende, men ser snarere denne type falske sikkerhedsforanstaltninger som en form for konfliktoptrapning, der i virkeligheden øger risikoen for flere tragiske hændelser.

Min baggrund for at deltage i debatten er et årelangt arbejde på Mændenes Hjem, Kofoeds Skole og andre sociale tilbud. Begge steder har i mange år haft en dagligdag, hvor fokus er på konfliktforebyggelse, også selvom det – særligt på Mændenes Hjem - har været i en verden, hvor vi af og til oplevede at knive, pistoler og møblementer ind i mellem røg gennem luften, når psykotiske eller påvirkede mennesker 'kogte over.' Hvis vi reelt vil forebygge flere hændelser som på Ringbo og Saxenhøj, skal vi i højere grad fjerne barriererne mellem medarbejdere og brugere. Den kurs, som Arbejdstilsynet, kommuner og forsorgshjem nu er slået ind på vil gøre barriererne større.

Gennem de senere år har jeg deltaget i utallige debatmøder og samtaler, hvor socialt udsatte har været tilstede og deltaget aktivt. Så sent som på weekendens folkemøde på Bornholm hørte jeg en bisidder, der nærmest desperat sagde: "hvis man bare kunne smile og sige pænt goddag, når den udsatte borger kom ind ad døren." På et andet møde fortalte en hjemløs at han nu "havde opgivet det offentlige system og ikke mere ville tale med sagsbehandlere og herbergsmedarbejdere." Han havde meldt sig ud og ville ikke mere have hjælp af "systemet". Kontanthjælpen var droppet og han levede fra hånden til munden. En tredje fortalte for nylig, at hans kontanthjælp var blevet stop-

pet, selv om han var i den planlagte aktivering. Han klagede og fik at vide at han ville få sin sag genbehandlet om 10 måneder og svar derefter. Afmagten var tydelig at se i hans ansigt.

Gennem mange år har udsatte borgere oplevet øget kontrol, nedskæringer og sanktioner i stedet for hjælp og omsorg. Det dokumenterer Rådet for Socialt Udsatte i sin rapport om kontanthjælp og førtidspensionsreformerne. Tilgangen og polariseringen kan bedst illustreres ved gennemførelsen af kontanthjælpsreformen, hvor en lang række jobcentre hyrede ekstra vagter omkring den 1. januar 2014, da reformerne skulle gennemføres i praksis.

Et eller andet sted er knivdrabene måske bare symptomer på fx færre psykiatriske sengepladser, mere strømlinede behandlingssystemer, uoverskuelige offentlige systemer for udsatte borgere - og ind i mellem også for ansatte - afmagt, lukkede døre, nedslidte herberger og offentlige institutioner med medarbejdere, der er stressede, fordi de bruger mere tid på registrering og kontrol end på at yde service, omsorg og at lukke borgeren ind.

Når det er sagt bør vi også se på, om vi inden for de rammer, der nu engang er, kan finde redskaber og metoder, som faktisk forebygger vold og forhindrer drab. Den første erkendelse til at komme videre ad denne vej må være, at vi, der arbejder i randen af samfundet, ikke skal arbejde på at fjerne os fra de mest udsatte og ekskludere dem fra bostederne. Hvilket rent faktisk sker - her illustreret ved en række citater, som jeg har igennem årene har hørt fra psykiatriske afdelinger og hospitaler:

“Vi har en patient, som er for dårlig til, at vi kan have ham på afdelingen, kan I tage ham på Mændenes Hjem?”. ”Vi har en patient, der er for uregerlig, vi henviser ham til jer”. ”Patienten har røget hash, så vi udskriver ham nu”. ”Patienten vil ikke have medicin, så han bliver udskrevet til jer”. ”Hun lugter forfærdeligt, vi kan ikke tage hende ind her.” ”Hun kommer kun, fordi hun synes her er hyggeligt. Hun fik engang hjemmelavede frikadeller her.” ”Vi kan godt se, at han er dårlig og psykotisk, men han hører i et andet optageområde.”

Eksklusionen gør fx psykisk syge, udsattes situation endnu mere desperat. Det er i sig selv tankevækkende, at der i dag bor flere hjemløse uden for botilbud for hjemløse end inden for.

Hjemløseområdet har udviklet og ændret sig gennem årene. En udvikling, som har været nødvendig med decentralisering, mindre bosteder, mindre institutionsagtigt, men som også har skabt nye udfordringer

Den tidligere rummelighed er erstattet af en mere systemisk tilgang til den enkelte. Da jeg i sin tid startede på et herberg, skrev man folks cpr.nr. og navn op, ikke andet. Når beboerne skulle have en bolig, gik de i den daværende kommunale boliganvisning i Stormgade. I dag skal den enkelte have handleplaner, scores gennem forandringskompasset og boliganvises gennem komplicerede procedurer, hvor man kun får ét tilbud. Samtidig er de tidligere rummelige, måske ufaglærte medarbejdere afløst af en yngre dygtig og mere veluddannet med faglige ambitioner og rehabilitering for øje. Umiddelbart positivt, men begge elementer er basis for et skisma mellem systemets forvent-

ninger og det udsatte menneskes livsverden.

Der ligger en konflikt indbygget i vores forsøg på at forbedre indsatsen for hjemløse, der jo i den bedste mening stilles over for kravet (eller muligheden) om at forbedre sig. Men i de tilfælde, hvor man ikke lykkes med behandling, overholdelse af aktivering, at beholde sin bolig osv. er det endnu nederlag, der skaber grobund for selvhad og endnu en tur i eksklusionskarusellen. Med andre ord er den samfundsmæssige ambition om at inkludere måske endda med til at skubbe folk endnu længere væk fra det store fællesskab – stik imod det ønske om inklusion, der generelt ligger bag socialt arbejde. Inklusion på arbejdsmarkedet, inklusion i samfundet og måske også i nogle tilfælde inklusion i normaliteten osv.

Det har længe været en almindelig opfattelse, at netop fagkundskabens magt til at italesætte og vurdere samfundets problemer og de mennesker, som lever med dem, giver monopol på, hvordan vi forstår problemer og mennesker. Gennem anvendelse af professionelle og ofte monopoliserede ord fastholdes en magt hos de professionelle, skriver den norske sociolog Nils Christie. Men vigtigere er, at de, som har magten i fx sundhedssystemet, også bruger disse stigmatiserende udtryk i kontakten med dem, det handler om. På den måde opstår konflikter, selvhad og eksklusion af velfærdssamfundets institutioner. Den sproglige stigmatisering er med til at skabe et negativt selvbillede hos den, der har problem. Ordkundskaben bliver ekskluderende,

De aktuelle drab er med til at skabe angst en forståelig angst hos medarbejdere. Derfor bør fokus være på at træne medarbejderne i at løse konflikter, forebygge episoder og skabe fora, hvor konflikter kan forebygges, situationer kan evalueres og ny læring kan skabes. På mange bosteder arbejdes fx med konfliktråd, som metode. Altså samtaler med det mål at få parterne til at tale sammen og finde fælles løsninger på en problemstilling. Læring af tidligere episoder – ikke kun når det er drab - men også i hverdagen, er et element, der kan bruges til hele tiden at skabe et bedre møde, ændre tilgange og forebygge konflikter. Det kan ind i mellem være svært, men det er nødvendigt at få sagt til en kollega, at han må tale til en person på er med til at optrappe en konflikt. Ligesom det er nødvendigt at få sagt til politikere, organisationer og myndigheder, at det er muligt at ændre rammerne og indholdet i arbejdet og derved skabe et bedre møde.

Da man så billederne fra Saxenhøj på TV bemærkede nogle, at arbejdet forgik i nogle barakker og et gammelt klassisk institutionsbyggeri. Dem, der kan huske lidt tilbage i tiden, vil vide at i 2009 var der brand på Saxenhøj. Siden da har en del af arbejdet foregået i midlertidige barakker. Altså næsten 5 år uden af man har fået genopbygget eller moderniseret rammerne. Alle ved at små og klaustrofobiske rum skaber flere og mere tilspidsede konflikter. Min pointe er ikke at det er for dårligt. Det er det naturligvis også, men også de fysiske rammer har stor betydning for konfliktniveauet.

Der er masser af gode eksempler på, at de fysiske rammer er tænkt med ind det at forebygge konflikter og vold. Det socialpsykiatriske bosted Orion i Hillerød er et flot eksempel på dette. Nyere arkitektur med fokus på en behagelig indretning med plads til den enkelte. På Mændenes Hjem vendte man i 00'erne institutionen på hovedet

og fjernede skranken og forstanderkontoret. I stedet brugte vi blandt andet en campingvogn, som base for den ligeværdige samtale med beboerne. (En campingvogn, som i dag er havnet på Statens Museum for Kunst). På Kofoeds Skole er der en stor styrke i samspillet mellem kunst af bl.a. Heerup, Scherfig og Husk-Mit-Navn og kunst, som skolens elever har skabt. Det skaber inkluderende miljøer.

Samarbejde med kunstnere kan være besværligt og anderledes, men også meget givende, da de udfordrer de social- faglige paradigmer. I et forebyggelsesperspektiv er rammen - her tænkes på den fysiske ramme - af stor vigtighed for arbejdet. At lade fx kunstnere og arkitekter arbejde med nye perspektiver giver også muligheder for et bedre møde. Det er en dimension, som der er gode erfaringer med, men som bliver brugt alt for lidt på det sociale område. Sidst jeg var med en udsat inde på et jobcenter, var det gråt og trist, man skulle sidde i små båse og tale med medarbejderen. En trist oplevelse i et miljø som nærmest opfordrede til konflikter. Vagtpersonalet var da heller ikke særligt langt væk.

At være omsorgsfuld og også konfliktforebyggende er en nødvendighed i alt hjælpearbejde. Den amerikanske forfatter Paul Auster rammer helt præcist i sin beskrivelse af denne problemstilling i bogen, Det sidste land, hvor han beskriver mennesker, der har levet i hjemløshed i lang tid således: ”Måske var kontrasten mellem det her og gadelivet for meget dem. Man værner sig til at tage vare på sig selv, til at tænke kun på sin egen velfærd, og så kommer der nogen og siger, de skal samarbejde med en flok fremmede, præcis den klasse af folk, man har lært sig at have mistillid til.”

Hverdagsproblemer mellem hjemløse eller i forhold til medarbejdere kan udløse konflikter. Derfor skal konfliktforebyggelse eller konfliktløsning indarbejdes i alle aspekter af arbejdet, som for den udsatte jo ofte i sig selv er konfliktfyldt. Vi skal både individuelt og samfundsmæssigt lytte til de hjemløse og udsatte mennesker, som i høj grad også blevet mere individualistiske.

Fremtidsforskere Ane Skare fra Future Navigator har flere gange i TV talt om, at fremtiden vil fordre at vi har ”Omsorgsfulde fællesskaber”. Individualismens tid er forbi. Vi har brug for hinanden. Vi har brug for fællesskaber. Vi kan ikke klare os alene, er nogle af de budskaber, som Anne Skare fremfører. Middelklassen er god til at få organiseret egne omsorgsfulde fællesskaber i bogklubber, vinklubber osv.

Men der er også brug for at få udsatte og ensomme ind i sådanne omsorgsfulde fællesskaber. Udsatte mennesker lever ofte en ensom tilværelse, isoleret fra mange af de goder, som koster penge at købe. Når Hus Forbi samler hjemløse til at sælge aviser i et arbejdsfællesskab, eller når Kofoeds Skole tilbyder værkstedsarbejde og undervisning er det netop for at skabe meningsfulde arbejdsfællesskaber for udsatte mennesker. Det skaber en sammenhæng og et indhold i livet for den enkelte, som er fundamentalt for at det – altså livet – kan give mening.

At forebygge vold og trusler og drab, som dem vi har oplevet på Ringbo og Saxenhøj, gøres ikke ved at øge kontrol, risikovurderinger eller at fjerne knive mv. Forebyggelse sker i højere grad ved at sætte fokus på fysiske og økonomiske rammer, dialog, empati og forståelse. Eller som en arbejdsmiljøleder på Mændenes Hjem sagde til mig:

glæde, overskud og engagement blandt medarbejderne er den bedste forebyggelse af konflikter. Og det er nok ikke helt løgn.

Blog indlæg 2015

JEG ELSKER FODBOLD, MEN...!

Jeg har, som så mange andre drenge, brugt mange timer af min ungdom på at spille fodbold i skolegården, i parken og i den lokale fodboldklub. Jeg drages, som mange andre – nok mest mænd - mod tv skærmen lørdag eftermiddag, for at se ”hvad der er på”, og søndag eftermiddag overvejer om jeg skal trække cyklen frem og tage ud at se den lokale klubkamp i 2. division.

Men både i 2. division og på TV har noget ændret sig. Når jeg tænder mit TV for at se en international kamp, så er så godt som al reklametid brugt på reklamer for Unibet, Paddy Power, Bet 25, Fairbet m.fl., og i mange tilfælde er det også de sponsorer, man kan se på spillernes holdtrøjer. Man kan også se tidligere fodboldhelte, tone frem på skærmen, ikke for at fremme fodboldspillet, men for at udbryde i glædesråb, når kampen er 0-0 efter en halv time. Glædesudbruddet skyldes ikke spillet på banen, men at han har spillet på 0-0!

Og i 2.division er situationen, at jeg naturligvis glædes, når det lokale hold scorer, men kan samme dag læse, at modstanderholdet tidligere har tabt med vilje. Hvem sagde Hvidovre? Det giver en underlig smag i munden. Hvad er aftalt og hvad vinder man for? For holdet? Eller for resultatet?

Matchfixing og spil (betting) i den grad vi ser det i dag, ligger i virkeligheden i naturlig forlængende af hinanden. Når der spilles så store summer og når fristelserne er til at få øje på, ja så er der sportsfolk, som fristes til at tabe med vilje. Spille til 0-0 efter en halv time, score det første selvmål, få det første indkast osv.

Man kan i dag spille på mere og for mere end nogen sinde. I 2002 var der mere end 32.000 online-websites for spil. I 2004 var det estimerede antal udbydere 53.000. Ingen ved rigtig hvor stor den globale omsætning i spil er, men sikkert er det, at branchen er i kraftig vækst.

En illustration af at tingene ikke er som de plejer, og spil og matchfixing er på dagsordenen, kunne man læse i denne måneds sportssektioner.

Den franske fodboldlandsholds spiller David Ginola, der har spillet i Premier League og den fornemste franske fodboldrække, stiller op til valget som FiFA præsident. Det bemærkelsesværdige – for mig – er, at han i sin valgkamp bliver bakket op af den irske bookmaker Paddy Power. FiFA er ikke ligefrem kendt for at have en høj etik, når det gælder penge og egen vinding. Men nu er det bettingfirmaer, der sponsorer FIFA præsidentens valg kampagner! Så er det man spørger sig selv: hvorfor lige det? Er det bettingfirmaer, der kan købe præsidenter, købe spillere (Bendtner i underbukser)? Ja, det ser sådan ud.

Nu er det ikke mere klubberne, der ejer spillerne. I bestræbelserne på at få købt talenter til klubberne, får man rige investorer til at købe dem med forventning om, at de senere vil kunne tjene penge på dem. Her er det så nærliggende at tro, at når investeringen ikke giver afkast, ja så kunne der være andre måder at skabe sit afkast på. For eksempel spil på egne kampe. Eller bettingfirmaerne ejer spillere, som de kan styre til egne formål. Tanken er nærliggende. Og her tænker jeg på Bendtners underbukser igen.

Når et hold taber over længere tid, så går det skidt. De rykker ned og spillerne forlader klubben til fordel for andre klubber eller andre drømme. Med den ensidige fokus på spil, vil vi fremover se flere og flere matchfixingskandaler og fodbolden og andre, attraktive sportsgrene vil miste momentum, og ikke længere have den samme tiltrækning. Sagt med andre ord går fokus fra fodbold til spil.

Fodbolden og idrætten funktion, som med folkelige og lokalt engagement bliver til en biting i bettingfirmaernes fokusering på deres egen kommercielle succes. Det har ingenting med sport at gøre. Man kunne lige så godt spille på hvilke af to dråber vand, der drypper ned først, sådan som det beskrives i bogen Den hemmelige fodboldsspiller, skrevet af en anonym Premier League-spiller.

Spil har en bagside, en bagsiden vi i drømme om gevinst, glemmer og negligerer. I mit arbejde med hjemløse og udsatte har jeg mødt en del mennesker, som var afhængige af spil. Der var spil på fodbold, trav og nu i de senere år også poker og lignede.

Dette er her beskrevet gennem Bent. Bent opnåede det, de andre drømte om. Han blev professionel fodboldspiller, han klarede sig godt. Han var også i udlandet i flere år. Men han drømte stadig. Han drømte om den helt store gevinst. Han startede med at spille på fodboldkampe, siden blev det heste i Sverige, og med tiden spillede han på alt. Også sine egne kampe. Han var langt fra den eneste, fortalte han mig. Skuffelserne blev skyllet ned med sprut for at dulme nerverne over de regninger, der ikke kunne betales.

Bent beholdt troen på, at den helt store gevinst lå lige omkring hjørnet og ventede på ham. Men det var ikke gevinsten, der ventede. Det var kongens foged. Han blev sat på gaden og mistede sit hjem. Da mistede han også sin klub.

For at nogen kan vinde, er logikken jo at nogen skal tabe. Og nogen taber mere end deres indskud. De taber – som Bent og mange andre ludomaner – meget, meget mere. De taber til spillet.

Vi andre taber fodbolden og andre sportsgrene vi måtte holde af.

Blog 2015

DET LIGNER MEST AF ALT HANDLINGSLAMMELSE

Også denne gang viser Socialforskningsinstituttets undersøgelse Hjemløs i Danmark at antallet af hjemløse vokser, og at flere unge bliver hjemløse. Siden 2009 har antallet af unge hjemløse været stigende og nu er mere end en tredjedel af de hjemløse unge. Det er bekymrende.

Hjemløshed er kompliceret på flere måder. Undersøgelsen viser, at mange hjemløse – ud over hjemløshed – også har en række alvorlige sociale problemer f.eks. misbrug og psykiatriske lidelser. Samtidig ved man fra andre undersøgelser at hjemløse lever i en svær livssituation med gæld, ensomhed og uden for arbejdsmarkedet.

Hjemløshed er også kompliceret, da flere samfundsmæssige politik områder skal spille sammen for at finde løsninger. Rigsrevisionens granskning af hjemløse området fra 2014 illustrerer det. Her blev der udtalt kraftigt kritik ikke blot af Socialministeriet, men også af Boligministeriet for ikke at skabe initiativer til at imødekomme den voksende hjemløshed. Hertil kommer en kritik af kommunerne for ikke at skabe de handleplaner og den sociale støtte, der er nødvendig, for at mindske hjemløsheden i Danmark.

Gennem årene har flere fagfolk på hjemløseområdet kommet med forslag og input til de politiske processer for at pege på indsats områder, der vil kunne være med til at forebygge at så mange unge ender som socialt udsatte. Senest har Preben Brandt i en kronik i Berlingske efterlyst en hjemløserreform. Han opfordrer til at tingene vendes lidt på hovedet og at vi betragter tilbuddene og indsatserne på en ny måde. Som tallene i SFI's nye tælling viser, er det påkrævet, hvis vi gerne vil levere bedre resultater.

Jeg er enig med Preben Brandt i at der skal gøres noget. Noget mere og noget nyt. Hertil kommer, som også Rigsrevisionens rapport om hjemløshed fra 20?? og begynder at skabe de basale forudsætninger - fx. boliger, der kan være grundlaget for at mindske hjemløsheden.

Man behøver ikke gøre det mere kompliceret end det er. På det første beboermøde jeg holdt for over 22 år siden - på det herberg jeg dengang arbejdede på, udtalte en hjemløs. ”Jeg vil bare gerne have et sted at bo, der er mit eget. Det behøver ikke at være fancy. Bare det er billigt. Ligesom andre mennesker.” Det udsagn hører jeg stadig fra andre i samme situation.

Og det kan lade sig gøre. I Amsterdam bygger det talrige (visse år tusinder) af midlertidige lejligheder i container stil/elementbyggeri, der sættes op på grunde, der ikke lige skal bygges på de kommende år. I Danmark findes der vidst ikke lovgivning for midlertidig byggeri. Skab det og byg midlertidig boliger. Ikke kun til hjemløse, men også til andre fx. de studerende.

I dag har hver dansker flere kvadratmeter til rådighed pr. person end nogensinde. Der kan skabes incitament til at disse kvadratmeter kan lejes ud til fx. unge hjemløse. Incitamentet kunne være at den unge betaler en husleje, som det er normalt, og kommunen betaler et beløb for den indsats udlejer gør over for den hjemløse. Det ville være langt bedre og billigere end en herbergplads. På folkemødet forelagde jeg ideen

for en gruppe unge hjemløse på et debatmøde. Flere havde boet på værelser og været glade for det. Som en sagde. ”Det er bedre end gaden og der er en at sige god morgen til hver dag.”

Det er vigtigt at sige at løsningen ikke ligger i den tradition, der har været på hjemløseområdet, som er at bygge flere herberger og hjemløseinstitutioner. Specielt er det ikke en god løsning at unge havner på herberger. Løsninger ligger i at bruge §110 i Lov om Social Service kreativt og dog inden for rammerne.

På Kofoeds Skole har vi en række mindre ungdomsboliger, som ligger i en række villaer, på Frederiksberg har man en række lejligheder til unge hjemløse. I begge tilfælde er det tilbud til unge hjemløse, men det er ikke den klassiske herbergløsning. De unge kan bruge egne ressourcer bedre. De foreløbige erfaringer fra de såkaldte ’Startboliger’ for unge peger i samme retning.

Som tidligere skrevet har mange hjemløse sociale problemer. I sidste nummer af Hus Forbi beskrev man desuden de mange indsatte og hjemløse, som har ADHD og andre diagnoser. Gennem en række år har man på det såkaldte specialpædagogiske område reduceret antallet af specialpladser som er omfattet af Servicelovens § 107. Opholds- og bosteder lukker og disse mennesker havner så i hjemløshed, herberger og fængsler i stedet. Den pædagogisk og sociale indsats kommer til at mangle – det medfører store menneskelige konsekvenser for de unge og deres familier, og besparelsen på budgetterne her og nu, efterlader en større fremtidig regning, når vi der skal ryddes op. Herbergspladser og fængselsophold er ikke billige, selvom de i nogle tilfælde er andre kasser, der skal betale dem.

Begrædeligt er det også at læse sammen nummer af Hus Forbi, der beskriver udsættelser fra fængslerne til hjemløshed. Denne problematik skrev jeg til justitsministeren om i 1996 og Månedsmagasinet Press skrev en række artikler om dette 1996. Der blev nedsat udvalg, men det ser ud til at problematikken er det samme. Man får lyst til at råbe høj ” Så gør da noget!”

Det logiske er at forebygge hjemløshed. I gennem mange år har antallet af udsættelser steget. Sidste år var der et lille fald, som formentlig skyldes flere nye gode samarbejder mellem boligselskaber og kommuner for at forebygge udsættelser af egen bolig. Det giver god mening, sparer penge og menneskelig lidelse. Det skal der øget fokus på. Lad os lære af de gode eksempler og bringe dem i spil flere steder, end de er i dag.

Politik er at ville, kunne og handle. Hjemløseområdet trænger til handling. Gerne nye handlinger, som gavner den enkelte hjemløse, og har det mål, at hjemløsheden falder. I de såkaldte 2020 mål var målet at mindske hjemløsheden til 4000 personer i 2020. Der er et stykke vej endnu.

2015

DÆMONISERING AF PSYKISK SYGE

Psykiateren siger: ” Der vil ske drab igen”, Ekstrabladet skriver: ”Psykisk syg går amok”, medarbejder siger: ” Vi er bange for beboerne” og fagforeningen siger: ”Volden vil stige”. Det er blot nogen af de overskrifter, som i den forløbne uge har præget medierne efter endnu et tragisk drab på en medarbejder på det socialpsykiatriske bosted Lindegården i Roskilde.

Men overskrifterne er måske med til at gøre ondt værre, da vi utilsigtet er med til at stigmatisere og lægge endnu større afstand til mennesker med psykiatriske lidelser.

I det daglige arbejde med udsatte mennesker - blandt andet mennesker med psykiske lidelser - handler indsatsen om at få mennesker inkluderet og i det daglige arbejde kan det også handle om at forebygge konflikter og give den enkelte redskaber til ikke at handle voldeligt. Hvis medarbejdere går rundt og er angste og usikre, og der bliver længere og længere mellem den udsatte og den medarbejder, der skal hjælpe, ja så bliver risikoen for vold naturligvis større.

Når medarbejdere, psykiatere og enkelte fagforeninger også bruger sproget til at lægge afstand, så lægger det blot en yderligere dimension til afstanden mellem den enkelte psykisk syge og de mennesker og systemer, de skal have hjælp af.

Sociologen Niels Christie skrev i 2011 bogen Små ord om store spørgsmål. Heri kritiserede Christie socialmedarbejdere og beslutningstagere for at bruge ordets magt til netop at distancere sig fra de mennesker, de skal hjælpe.

Vi risikerer at glemme, at stofmisbrugerer eller den psykisk syge har en historie – han eller hun bliver sprogligt reduceret til sin sygdom, væk er mennesket bagved – dem, som ’systemet’ og dets sprog ellers skulle hjælpe og sætte i centrum.

Nogle vil måske indvende, at man er nødt til at italesætte problemerne og ikke tale uden om. Det er muligt. Men afstanden i sprogbrug afspejler også en afstand mellem mennesker. I socialt arbejde er afstand mellem mennesker stort set lig med ikke at flytte noget.

Gennem et langt livs observationer har Niels Christie mødt medarbejdere og beslutningstagere, som har taget dette magts sprog til sig, og dokumenteret, hvordan det skaber yderligere barrierer i forhold til de mennesker, der på godt og ondt udsættes for magten.

Min baggrund for at deltage i debatten er et årelangt arbejde på Mændenes Hjem, Kofoeds Skole og andre sociale og psykiatriske tilbud. Flere steder har i mange år haft en dagligdag, hvor fokus er på konfliktforebyggelse, også selvom det – særligt på Mændenes Hjem – har været i en verden, hvor vi af og til oplevede, at knive, pistoler og møblementer røg gennem luften, når psykotiske eller påvirkede mennesker ’kogte over’.

Socialt arbejde med de allermest udsatte borgere er arbejde, hvor vi skal være bevidste om at den udsatte borger ofte er under økonomisk, familiært, indre og samfundsmæssigt pres, som betyder, at der er en øget risiko. Det er en del af den virkelighed vi møder, som medarbejdere. Og det er netop fordi vi vil og samfundet vil, at vi

skal være hjælp, hvor de allermest udsatte mennesker er. Det gælder ikke kun psykisk syge, men også fattige, misbrugere, traumatiserede flygtningen m.fl.

Vi er der, og vi er der fordi det giver mening og fordi den enkelte skal have hjælp og støtte og vi er der fordi også dette arbejde er med til at skabe et godt samfund.

I medierne tales også om een årsag til volden. Det er den psykisk syge. Men vi glemmer, at der er en række andre faktorer, der spiller ind på den psykisk syges handlinger, som vi bør se på og arbejde med. Det er faktisk grundlæggende psykiatrisk viden.

For nylig fik Det socialpsykiatriske botilbud Sundbygaard en kritisk bemærkning i en tilsynsrapport fra Hovedstadens tilsynsmyndighed (Politiken 15.01.2016) for at medarbejderne nu brugte så meget tid med registrering og kontrol og journalisering på kontoret, at der ikke længere var tid til relationen beboerne. Relationen, som alle i pædagogisk arbejder er enige om og ved – er helt essentiel for at skabe dialog, udvikling, være konfliktforebyggende.

Og man kan spørge sig selv om netop dette kontorarbejde fylder alt for meget i hverdagen med udsatte borgere.

Jeg kan heller ikke lade være med at tænke på at Lindegaarden, hvor jeg engang har arbejdet i en kort periode, er et tidligere psykiatrisk plejehjem. Altså indrettet til ældre beboere. Er denne ramme fornuftig og hensigtsmæssig for psykisk syge mennesker? Jeg husker, at medarbejdere og ledelse for mange år siden udarbejdede en visionær plan, hvor lange gange blev revet ned, og man skitserede et udendørs hovedstrøg og bedre lejligheder med egen udgang. De fysiske rammer gør noget ved mennesker og specielt psykisk syge.

Psykisk syge kan være hårde ved sine omgivelser, men det er måske vigtigt at huske på at psykisk syge er endnu hårdere ved sig selv.

Psykisk syge lever 15-20 år kortere end andre. Selvmord ses overrepræsenteret hos psykisk syge, misbrug er blevet mange psykisk syges hverdag hvad enten det er hash eller kokain, så er det med til at give et risikabelt liv med ringere sundhed.

Så når vi skriver om drab, så skal der måske også skrives ligeså meget om alle de andre aspekter, hvor psykisk syge er hårde ved sig selv.

Et eller andet sted er knivdrabene måske bare symptomer på fx færre psykiatriske sengepladser, mere strømlinede behandlingssystemer, uoverskuelige offentlige systemer for udsatte borgere – og ind i mellem også for ansatte – afmagt, lukkede døre, nedslidte og fantasiløse offentlige institutioner med medarbejdere, der er stressede, fordi de bruger mere tid på registrering og kontrol end på at yde service, omsorg og at lukke borgeren ind.

Når det er sagt, bør vi også se på, om vi - inden for de rammer, der nu engang er - kan finde redskaber og metoder, som faktisk forebygger vold og forhindrer drab. Den første erkendelse til at komme videre ad denne vej må være, at vi, der arbejder i randen af samfundet, ikke skal arbejde på at fjerne os fra de mest udsatte og ekskludere dem fra blandt andet bostederne, men have forståelse og empati ikke kun for den dræbte, men også for de tiltalte.

Jyllandsposten 2019

SYV AKTØRER I OPRÅB: VI SVIGTER DE HJEMLØSE VED SOCIALPOLITISK KASSETÆNKNING

Mange hjemløse oplever i dag, at folk går forbi dem uden at stoppe op og spekulere over deres skæbne. Hjemløshed er ganske enkelt blevet hverdag, skriver syv aktører.

(Foto: Celina Dahl/Ritzau Scanpix)

DEBAT: Hjemløshed er et så foruroligende problem, at Folketinget skal lægge en ny plan for at bekæmpe det. Gør op med forestillingen om, at hjemløshed alene skal løses socialpolitisk, skriver syv aktører.

Kære regering og Folketing,

I dag åbner Folketinget, og et nyt arbejdsår går i gang. Mange opgaver presser sig på, og en af de vigtige er at løse problemet med hjemløshed i Danmark.

Der var engang, hvor vi stoppede op, når vi så en hjemløs. Undrede os. Spekulerede på hans skæbne. I dag går mange af os forbi – og det er ikke så mærkeligt.

Hjemløse er blevet hverdag – i storbyerne, men i stigende grad også i mellemstore byer og i landkommunerne.

Nye tal fra Vives såkaldte hjemløsetælling viser, at hjemløshed i Danmark er et foruroligende stort problem. Siden sidste tælling er tallet ganske vist stagneret, og der er et lille fald i antallet af unge hjemløse. Men der er stadig 6.500 mennesker, der i aften lægger sig til at sove på gaden, i trappeopgangen eller i en midlertidig seng på et forsorgshjem.

Hver tredje hjemløs er under 30 år, og antallet af gadesovere, grønlandere og ældre blandt hjemløse er steget.

Læg ny og bedre plan

Den tidligere regering har haft fokus på problemet, og vi er nået et stykke. Men der er lang vej igen.

Derfor er vi glade for, at også den nuværende regering har meldt ud, at noget må ske.

Vi er syv organisationer, der alle arbejder med at hjælpe hjemløse og afhjælpe hjemløshed. Men vi vil meget gerne gøres overflødige. Den virkelighed, som vi ser i dag, kan vi ikke være bekendt.

Derfor opfordrer vi samtlige politiske partier til at støtte op om, at der lægges en ny plan for at stoppe hjemløsheden i Danmark.

I 2013 satte den daværende SRSF-regering et mål om at mindske antallet af hjemløse til 4.000 mennesker i 2020. Men udviklingen er gået den forkerte vej, og antallet er nu steget til 6.500. Derfor er der brug for en ny og bedre plan.

Den gode nyhed er, at I ikke skal opfinde alting forfra. Vi ved, hvad der virker bedst

i praksis – ja, faktisk er et af de få socialpolitiske områder, hvor der er entydig evidens, netop hjemløseområdet.

Metoden housing first er den indsats, som ifølge forskningen giver den bedste varige løsning. Derfor bør metoden være styrende for alle uanset forvaltningsområde eller fagprofessionelt virke.

Ikke blot et socialpolitisk problem

For eksempel viser erfaringerne fra Odense Kommune, at hele 87 procent af alle hjemløse kommer ud af hjemløshed, hvis vi benytter housing first og sikrer bolig og social støtte til at bo der. Det er ikke bare en menneskelig succes, men også en god samfundsøkonomisk businesscase. For den evindelige jagt på et sted at sove er ganske enkelt den mest effektive forhindring for at komme i uddannelse, arbejde, ud af misbrug eller blive rigtig rask.

Det er på tide at stille et krav om, at alle kommuner med hjemløseproblemer forpligter sig på at løse problemet. Og at I giver dem den tilstrækkelige støtte – økonomisk og fagligt – til at rulle housing first-metoden ud.

En af de grundlæggende årsager til, at hjemløsheden i Danmark er blevet så stor, er, at vi alene har betragtet hjemløshed som et socialpolitisk problem. Strategier og handleplaner har derfor gennem de sidste ti år været forankret i Socialministeriet og i de enkelte kommuners socialforvaltninger.

Den sociale tilgang er vigtig, men som på så mange andre komplekse velfærdsområder kan den ikke stå alene. Der skal et langt bredere samarbejde til.

Norge og Finland

I Norge og Finland er det lykkedes at stoppe stigningen af hjemløse flere år i træk ved at skabe en bredt forankret hjemløsestrategi på tværs af blandt andet social-, bolig-, og sundhedsområdet. Vi har brug for den samme øvelse her i Danmark.

Vi anbefaler, at der udarbejdes en ny strategi, som involverer alle relevante fagområder og sektorer. Det betyder, at der skal tænkes og arbejdes på tværs af ministerier – særligt i forhold til social-, bolig-, beskæftigelses- og sundhedsområdet.

Samtidig bør kommuner, regioner og civilsamfund inddrages og involveres i strategien, og myndighederne forpligtes på – og ikke mindst understøttes i – at nå målet om at stoppe hjemløshed.

Målet skal være klart og målbart: Over ti år bør vi gøre hjemløshed til alene at være en midlertidig hændelse, der aldrig varer mere end få måneder.

Roden til alt godt

Vi ved, at en stabil bolig er roden til alt godt. Derfor er der brug for en aktiv og forpligtende boligpolitik, både nationalt og for den enkelte kommune.

Samtidig er der behov for at sikre, at udsatte borgere rent faktisk har råd til at betale husleje. I mange af landets større byer er boligudgifterne slynget ud af trit med ydelserne. Det skal løses, hvis flere hjemløse skal gøre sig håb om et bedre liv.

Endnu en udfordring handler om sundhed og behandling. En hjemløs har i gennemsnit 13,7 sygdomme og lever 19 år kortere end resten af befolkningen. De mange sundhedsproblemer fordrer, at man som hjemløs har brug for en fagligt stærk og helhedsorienteret behandling og støtte for at kunne forbedre sin livssituation. Det sker sjældent i dag, hvor mange syge hjemløse mister fodfæste i overgangene mellem systemerne.

Særligt grelt oplever vi, at det står til i samspillet mellem psykiatri og misbrugsbehandling, som sjældent taler sammen, fordi de drives af to forskellige myndigheder. Der er behov for at tænke behandlingen sammen – for eksempel gennem forløbsprogrammer eller en ændret struktur – for at sikre bedre helbred og trivsel på vej ud af hjemløshed.

Stop hjemløshed sammen

I det nye folketingsår, er det tid til at intensivere indsatsen og sætte den politiske og økonomiske styrke bag, der skal til for at løse det. For hver enkelt hjemløs fortjener, at vi gør, hvad vi kan for at få ham eller hende ud af hjemløshed.

Vi kan ikke som samfund forhindre, at menneskers liv bryder sammen, og at personlige ulykker sker. Hjemløshed opstår i alle samfund. Men vi kan gøre Danmark til et land, hvor hjemløshed alene er et akut, kortvarigt problem for de få frem for en langvarig tilstand for alt for mange.

Med konkrete anbefalinger håber vi at kunne inspirere jer til det arbejde, som I nu skal i gang med. Målet er klart: Vi skal stoppe hjemløshed i Danmark – sammen.

Rigtig god arbejdslyst.

Kofoeds Skole, Røde Kors, Kirkens Korshær, SAND, Projekt Udenfor

DE UNGE HJEMLØSE VENTER STADIG PÅ BILLIGE BOLIGER

En ny undersøgelse, udarbejdet af Kraka i samarbejde med Hjem til Alle og Bikubefonden, viser, at Danmark som eneste land i Norden ikke har knækket hjemløsekurven, og at vi er det nordiske land, der har flest nye hjemløse.

Den største stigning er blandt unge: Hver tredje hjemløs er i dag under 30 år.

Oftentimes er det den gadehjemløse eller posedamen, som bliver det visuelle billede af nutidens hjemløse, spændt ud mellem et billede af armod og fattigdom på den ene side og Robert Storm Petersens romantiske landevejsriddere på den anden side.

Billedet af hjemløse og hjemløshed er mere nuanceret og er ofte et udtryk for en social udstødelse af den enkelte person fra familie, boligmarked og samfund. Men det er også et udtryk for en personlig deroute med misbrug, psykisk sygdom eller dårlige opvækstbetingelser.

Hjemløs med en caffè latte i hånden

I dag ser billedet ud på en anden måde. Hver tredje hjemløs er i dag under 30 år. Og de ligner ikke nødvendigvis det gamle, lidt stereotype, billede af en hjemløs. Det kan godt være med mobiltelefon hånden og en caffè latte i den anden hånd. Men det gør dem ikke mindre hjemløse.

Selvom skiftende regeringer siden 2009 har haft nedbringelse af antallet af hjemløse i Danmark som målsætning, viser hjemløsetællinger, at antallet af hjemløse er steget med 1.600 mennesker de seneste 8 år.

Den største stigning er blandt unge. Og nu viser en undersøgelse, at Danmark er dårligst i Norden til håndtere hjemløse, og vi har flere unge hjemløse end andre nordiske lande.

Oftentimes er politikernes svar på hjemløshed at øge antallet af herbergspladser eller lave akutte nødovernatninger om vinteren. Men det er ikke den langsigtede løsning.

Utilstrækkeligt antal boliger

Boliger, der er til at betale.

Små billige boliger med en kvalificeret støtte er nok et bedre bud på løsningen, har en af Danmarks førende hjemløseforskere, Lars Benjaminsen, sagt er løsningen.

Lars Benjaminsen har også i en undersøgelse spurgt de unge under 30, hvad de ønsker fremadrettet.

Svaret er, at 96 procent ønsker egen lejlighed.

I en rigsrevisionsrapport fra 2014 ser Rigsrevisionen kritisk på udviklingen og skriver: "En af de centrale udfordringer i forhold til at afhjælpe hjemløsheden er, at der ikke er et tilstrækkeligt antal egnede boliger. I forbindelse med Rigsrevisionens undersøgelse har Boligministeriet oplyst, at antallet af billige boliger, som hjemløse, og især unge

hjemløse, har råd til at bo i, er faldet markant i perioden 2007-2013. Det er kommunernes ansvar, at udbuddet af boliger dækker borgernes behov.”
De unge venter stadig.

November 2018 Altinget

KOFOEDS SKOLE: CIVILSAMFUNDET HAR IKKE BRUG FOR ILDSJÆLE

Nogle mennesker mener, at ngo-verdenen bør drives af ildsjæle og idealister. Men dette er udbredt misforståelse.

Det er nemlig ikke nok blot at være drevet af den ”hellige ild” og tro inderligt på den sag, man arbejder for. Faktisk kan det skade sagen mere, end det gavner den.

Dette siger jeg med 30 års erfaring som leder af forskellige institutioner og organisationer i den sociale ngo-verden i bagagen.

Da jeg var blevet ansat i mit første lederjob på Mændenes Hjem, mødte jeg efter 14 dage en mangeårig fagforeningsformand, som sagde: ”Velkommen til! Jeg har mødt mange forstandere gennem årene, men aldrig nogen, der er nået pensionen. Enten bliver bestyrelsen, kommunen eller medarbejderne trætte af dem, og det ender altid med, at lederen bliver fyret. Men velkommen til alligevel.”

Selv har jeg mødt mange ildsjæle gennem årene, som har ramt muren, og som er gået på røvet og/eller er blevet fyret. Så helt forkert var den noget kontante udmelding nu ikke.

Ildsjæle brænder ud

For nogle år siden skulle jeg for eksempel holde et oplæg i en mindre ngo, som netop havde fyret deres leder. Ja, han var ligefrem blevet ekskluderet af foreningen.

Denne mand var en sand ildsjæl med fanen hævet højt og med mindre blik for andre folk og alt andet end ”ideen”.

Min refleksion til forsamlingen var, at ildsjæle har en tendens til enten af brænde ud eller også brænde alle i sin nærhed. Forsamlingen forstod godt billedet, og for mange blev det beskrivelsen af dét, som netop var hændt i deres ngo.

Men det sker desværre også i mange andre ngo'er, foreninger og sociale organisationer, at lederen i sin forblindelse for at nå målet, tilsidesætter god ledelse og samarbejde.

Min erfaring er, at der skal meget mere end bare passion til for at få det til at fungere. Hvis jeg skal tage et enkelt område op – som de færreste ledere synes er særlig sjovt og for dem bliver for hverdagsagtigt – så er det den daglige drift.

Driftsviden er vigtig for at drive en organisation

Og hvorfor lige nævne drift. Jo, fordi en lang årrække i ngo-verdenen har lært mig, at ikke alle ledere holder af drift.

De holder af strategimøder, konferencer og kronikskrivning frem for at høre, mærke og føle, hvordan det går i organisationen, blandt medlemmer, medarbejdere og brugere.

Får man husket alle de små, men nødvendige samtaler med medarbejderne? Får man læst de sidste kritiske revisionsrapporter? Eller overlader man det til andre? Får man talt ikke kun med pressen, men også til fagkundskaben og medarbejderne?

Driftsviden eller driftsopgaver skal der ganske enkelt være styr på for at kunne drive en organisation.

Der skal være styr på økonomi, revision, regnskabsprocedure, MUS-samtaler, samarbejdsudvalg (nogen tror, det ikke gælder i en ngo-verden), overenskomster (nogen mener ikke, det gælder ngo-verdenen), ordentlige ansættelsesprocedurer (og ikke bare ansætte venner eller folk fra ens eget netværk) og kommunikationen internt.

Når man sætter pæne ord på begreber og taler om good governance, så er det måske netop vigtig, at man ikke kun, som Steen Hildebrandt skriver i Altinget 11. september 2019, laver et værditjek i ngo'erne, men at man har blikket for, om ledelsen rent faktisk forstår, hvad det vil sige at drifte en organisation – der samtidig er en idealistisk virksomhed.

Det kræver arbejde. Meget arbejde. For der forlanges mere. I virkeligheden er der nok mere brug for arbejdsmænd/-kvinder med idealer end ildsjæle.

December 2019 Mest læste debatindlæg på Civilsamfundet Altinget

FRIVILLIGHED SOM EN FORUDSÆTNING FOR FAGLIGHED

Det er måske en god idé at tænke lidt historie ind, når vi taler frivillige og faglighed. Man skal ikke langt tilbage i social- og sundhedshistorie for at se, at der er en sammenhæng mellem udvikling af de sociale og sundhedsmæssige uddannelser og herved en specifik faglighed, som frivillige i tidligere generationer har skabt. Frivillighed er forudsætningen for nutidens faglighed.

Et klassisk eksempel er sygeplejerskernes historie. Sygeplejerskerne gik fra at være frivillig hjælpere - og læger (primær i krigssituationer) - til at blive en slags uddannelse og et kald for ugifte kvinder, for så at blive en anerkendt uddannelse og teoretisk videnskab. Faglighedens historie er lang, men har sit udspring i de frivillige sygehjælpere, som med stor ildhu udviklede en praksis og et fag og en faglig identitet - og dermed også en faglighed. Grundværdierne i fagligheden blev med andre ord skabt af frivillige.

Andre eksempler er de kloge kone i landsbyen, som blev tilkaldt ved fødsler. I dag er de kvinder jordemødre. På samme måde udsprang socialrådgivere eller socialhjælpere af sygeplejen større instrumentalisering og behovet for hjælp til sociale problemer.

En anden dimension i udviklingen af faglighed er frivillige og frivillige organisationers udvikling af sociale tilbud til specifikke grupper - ofte udsatte borgere.

Et godt eksempel på det er Mødrehjælpen, der blev startet af frivillige og blev en frivillig organisation, som udviklede en faglighed i arbejdet med mødre og børn. Et arbejde, hvis faglighed siden blev kopieret i kommuner/staten.

Et andet eksempel er hjemløseområdet, hvor mange frivillige sociale organisationer har stået for både faglig udvikling og for en stor del af de herbergspladser, som er forbeholdt hjemløse. Ofte med herberger drevet af frivillige, sidenhen med statstilskud og ansatte og senere med driftsoverenskomster og pladsbetaling.

Hvis man bare ser frivillighed som cremen på velfærdssamfundet, så har man ikke forstået essensen af det frivillige arbejde og det civilsamfund, hvori man skal agere.

Frivillighed kan noget, som de fagligt uddannede ikke kan og de frivillige gør noget, som ikke gøres af de faglige.

Frivillighed er noget andet og noget mere end en kommune eller et supplement til en kommune. Det er en selvfølgelighed, at forskellige faggrupper har deres faglighed og faglig identitet, men det kunne være interessant at se om ikke også de frivillige har deres egen faglighed og identitet.

En essens i det frivillige arbejde er, at den er fri. Den er båret af idéer og mennesker. Den er hverken bundet af arbejdstider eller overenskomster, performance mål, kommuner, stat eller andre myndigheder - men af lyst, vilje og engagement.

Frivilligt arbejde kan skabe faglig udvikling i de sociale og sundhedsfagene. Jeg tror f.eks. at retshjælp, gadejurister og brugerorganisering har været med til at skærpe socialrådgiverenes faglighed i korrekt sagsbehandling. Det sker også på andre områder,

f.eks. rykker 'Fri rum i Psykiatrien' helt sikkert til arbejdet i psykiatrien, ved at skabe grønne haver og musik på lukkede afdelinger.

Frivillighed er og skal være en kritisk medspiller - og måske også modspiller - i udvikling af sociale indsatser. For frivillige kan yde mere og bidrage med noget andet, end ansatte kan.

F.eks. kan frivillige organiserer der hjælper hjemløse og stofbrugerforeninger tilbyde fællesskaber, som ellers er svære at opfinde. De er der efter lukketid og de er der når der mest er brug for det.

Så en frivillig faglighed, der er fri og uafhængig, kan være med til at skabe faglig udvikling samt være kritisk og konstruktiv. Det skal der huskes på og værnes om, og faglighed skal ikke blot betragtes som et supplement til det kommunale sociale og sundhedsarbejde.

August 2018 Altinget

MERVÆRDIEN AF DET FRIVILLIGE ARBEJDE

Det er ikke nok, at politikerne får øjnene op for civilsamfundet potentialer og styrke. De skal også forstå vigtigheden i, at medarbejdere i kommunale forvaltninger og ministerier har en forståelse for civilsamfundsorganisationer merværdi.

I sidste uge læste jeg en offentliggjort dagsorden til en kommunal bestyrelses behandling af en række selvejende institutioner (som oftest frivillige organisationer), på handicapområdet hvor et af punkterne handlede om ”lige kan spares lidt mere her”. Ord som rationaliseringer og businesscases fyldte en del i notatet. Notatet var interessant at læse, da det netop gav et indtryk af, hvordan mange medarbejdere i forvaltninger betragter de selvejende institutioner (frivillige organisationer) - nemlig som en ”objekt”, der skal sammenlignes med kommunale tilbud, strømlines og ensartes på samme måde som kommunale institutioner. Notatet gav desuden indikationer om, at her kunne der spares, idet der er udgifter til andre ”overflødige ting”, som f.eks. regnskabsførelse og ekstern revision. m.m. Men der tales intet om den selvejende institutions merværdi for borgeren, for kommunen og for samfundet.

Hvis man tænker den selvejende institution som en form for samskabelse mellem det offentlige og det frivillige, vil det måske være værd at overveje den merværdi, som det netop giver, at samarbejde med en selvejende institution (frivillige organisation). Dette undlader notatet helt at tage op til overvejelse og politikerne får derfor ikke det hele billede med, når de skal behandle det som et punkt på deres dagsorden.

Jeg vil derfor prøve at skitsere her, hvad et sådan notat kunne have indeholdt og hvor fokus kunne have været – nemlig på denne merværdi, der skabes ude i det frivillige organisationer.

Oftentimes er en selvejende institution funderet i en frivillig organisation. Den første merværdi er altså, at man ofte kan trække på frivillige kræfter. Det kan være frivillige, som involverer sig i det direkte arbejde, som hjælper, som indsamler, som støtte medlemskab, som ambassadør for sagen, som kaffebrøgger eller som andre praktiske ting.

Oftentimes er det stort set alle steder sådan, at man – i den selvejende institution - har en bestyrelse som udgøres af frivillige personer, der gerne vil både sagen, borgeren og den selvejende institution det godt.

Professor på RUC, Thomas Boje, har prøvet at se på den økonomiske værdi af en frivillig indsats eller merværdi. Han skriver:

’Hvis også en omregning af det ulønnede frivillige arbejde til en økonomisk værdi inkluderes, når vi en samlet værdi på 134,5 milliarder kr., hvilket svarer til 9,6 pct. af det samlede danske bruttonationalprodukt i 2004. Det er merværdi i kroner og øre. Der ud over findes en række afledte værdier, som ikke er regnet med.

At gøre noget ved en sygdomsproblematik, et handicap eller et socialt problem, kræver ofte at der er en folkelig opbakning til at håndtere problemet. Opmærksomheden omkring problemet skabes ofte gennem det engagement, som er i den frivillige organisation. Det er ofte vigtigt, at der er en offentlig mening om og holdning til

tingene. Det er ikke kun til besvær. Det er til gavn for udvikling, dialog og måske nye samskabelsesinitiativer, som i sidste ende gavner borgeren. Altså er oplysning og debat også merværdi.

På det nylig afholdte folkemøde var jeg til en debat, hvor en døv person spurgte bekymret til kommunerne udfasning af de selvejende døveinstitutioner. Han beskrev – ud over sin bekymring – også det forhold, der kan være mellem den handicappede og den selvejende institution. Han beskrev de selvejende døveinstitutioner som troværdige og som deres (altså de døves) institution. Han påpegede med andre ord en solidaritet, tillid og et nærvær mellem den handicappede og den institutionen, som han oplevede som deres (igen, de døves). Dette er vigtigt i en tid, hvor dialogen mellem handicappede og udsatte grupper og det offentlige ind i mellem kan opleves som dårlig og de to grupper som værende langt fra hinanden. Som socialdemokratiets leder Mette Frederiksen skrev i en kronik fornylig, at vores samfund bygger på tillid. Ejerskab, tillid og troværdighed er altså også merværdi.

Når det gælder socialt udsatte mennesker, er det mange gange formuleret, at de frivillige organisationer er de bedste til at få fat i denne gruppe og komme i dialog med de allermest udsatte i gruppen. Her tænkes især på arbejdet i væresteder, herberger m.m., som ofte drives af frivillige organisationer. Hvis man i forvaltningerne gerne vil bevare dialogen og forbindelse – og her taler vi generelt – til de udsatte grupper, er det en vigtig samfundsmæssig merværdi, at der bliver taget hånd om de allermest udsatte.

Og til sidst. Demokrati er ikke kun et spørgsmål om valg hver fjerde år, men det er i lige så høj grad vigtigt med et levende og aktivt civilsamfund f.eks. gennem frivilligt arbejde i foreninger med skæve og nye initiativer m.m. Det er den merværdi man får for pengene, når man som ministerie eller forvaltning samarbejder med frivillige organisationer eller selvejende institutioner. Et levende civilsamfund er merværdi.

Så når notatet, som jeg omtalte indledningsvis, kun viser hvad der kan spare og benchmarkes i det kommunale system, ja så misser man al den merværdi, der ligger ude i civilsamfundet og som er vigtigt når der måles og vejes. For at vi kan udvikle samarbejde mellem frivillige og kommuner er det vigtigt at også forvaltningernes medarbejdere har en forståelse for civilsamfundets arbejde og rolle – også i en selvejende institution.

Juni 2019 Altinget

FRA DE FRIVILLIGE ORGANISATIONERS MASKINRUM

Jeg skal ikke gøre mig klog på om vi – som formuleret af ISOBRO - lever i en civilsamfunds guldæra. Jeg er enig i, at der tales og skrives mere om civilsamfund og det frivillige arbejde end der har været gjort i mange år.

Jeg er så arbejdsmarkedsgammel, at jeg stadig husker, hvordan borgmestre og socialchefer engang formulerede et klart mål om, at det frivillige og selvejende område skulle kommunaliseres. Så jo, vi er et nyt sted nu. I dag diskuterer vi samskabelse, der skabes frivilligråd i kommunerne og der er en dialog og respekt omkring frivillighed, som måske ikke har været der i mange år.

Men midt i skåltalerne og hypen, er det måske vigtigt at se på nogle af de udfordringer, som opstår når man befinder sig i det frivillige arbejdes maskinrum – og som ikke bliver nævnt ved festlige lejligheder.

Jeg vil i det følgende nævne nogle af de udfordringer, som jeg har stødt på og har arbejdet med i de senere år, som leder af forskellige sociale tilbud og organisationer.

Over de senere år har mange beskæftigelses- og sociale tilbud skulle i udbud. Det udfordrer, ikke kun fordi det kræver en masse skriftligt arbejde, men værre er, at man ofte skal konkurrere på ulige vilkår. Hvis man er en selvejende institution (der som ofte er funderet i en frivillig organisation), skal man have en driftsaftale eller overenskomst. Det betyder, at man skal følge overenskomster på det kommunale eller det statslige område. Det vil i praksis betyde, at hvis f.eks. et udbud på beskæftigelsesområdet ændrer sig og man skal opsiges ansatte, så vil det betyde længere opsigelser end f.eks. private aktører, som ikke ansætter på overenskomstmæssige vilkår, men laver aftaler med enkeltmandsfirmaer bestående af medarbejdere, der bliver ansat fra sag til sag. Det giver ulige konkurrencevilkår.

Jeg har – som sådan - ikke noget mod private aktører, så længe vilkårene er ens. Også alligevel, så har jeg det svært ved, at private firmaer kan byde ind på social- og beskæftigelsesområdet med det formål, at tjene penge. Der er eksempler på at direktører, som også ejer firmaerne, som først, uden aftale, fastsætter sin egen løn for derefter at udbetale overskud til sig selv. Det vil - lige meget hvad man siger – skabe en forskydning i målet for arbejdet – nemlig at tjene borgeren eller tjene penge. Det er en udfordring.

Udbud af det sociale og beskæftigelsesfaglige aftaler giver flere problemer for de ”gamle organisationer”. At formulere et udbudsmateriale, kræver mange ressourcer og kan fylde op mod 100 sider. Og så der skal laves mindst lige så meget papirarbejde, hvis man som organisation skal byde på udbuddet. Dertil kommer, at det kræver medarbejdere med kvalifikationer (ofte akademiske) til at beskrive, mål og udvikle og implementere et udbud.

Det er en udfordring, da fagligt dygtige medarbejdere ofte lokkes af højere løn end en NGO eller en kommune kan tilbyde. Jeg har selv to gode leder kollegaer fra NGO-verden, som er blevet rekrutteret til det private området. Det er en udfordring.

Samtidig kan man diskutere, om udbuddene metodemæssigt og indholdsmæssigt er

i overensstemmelse med de grundholdninger, som organisationen har - eller om man i virkeligheden ikke bare overtager kommunale metoder, sprog og indhold.

En anden form for samarbejde er driftsoverenskomsten. Driftsoverenskomsten er ofte bestemmende for samarbejdet mellem den selvejende institution og kommunen. Jeg har været med til at forhandle mange driftsoverenskomster, både som leder og konsulent for andre organisationer – her skal det indskydes at man altid forhandler med embedsmændene – ikke politikkerne. Siden den første gang jeg forhandlede en driftsoverenskomst, er der over årene sneget sig en øget kommunalisering ind i driftsoverenskomster. Det kan være i økonomistyringen, det kan være et kommunalt ønske om at have samme metoder alle steder, det kan være godkendelsesprocedure ved ansættelser eller det kan være øgede dokumentationskrav.

Ved denne kommunalisering er der en øget risiko for, at den selvejende institution fuldstændig kommer til at ligne det kommunale tilbud. At der ingen reel forskel vil være. Det er en udfordring for organisationen, men det er også en udfordring for den borger, som skal benytte et tilbud. Ind i mellem har jeg hørt ledere på det frivillige område tale om at man må sælge sin sjæl for at få den driftsoverenskomst og de tilhørende penge, som er så vigtig for virksomheden. Det er kommunen, som sidder på pengekasen.

Udefra udfordres man af krav om dokumentation, digitalisering, færre penge, større rationalitet, øget konkurrence og udbud af det sociale arbejde, som ledelserne i de individuelle organisationerne er nødt til at forholde sig til. Dette betyder nye måder at tænke og arbejde på, som presser organisationerne. Lad os tage et par eksempler. Tidligere har mange organisationer haft et lille foreningsblad, som er udgivet til medlemmer, biblioteker og andre interesserede. Dette er i de senere år kun blevet dyrere at producere, trykke og udsende – for ikke at nævne at, færre og færre læser fysiske tryksager. Alle er i dag på de sociale medier, som ligeledes er i konstant forandring. Ændringer af f.eks. Facebooks algoritmer betyder, at budskaber man for et år siden kunne komme ud med til mange, i dag rammer langt færre mennesker.

Det er ikke nok, at organisationerne hver især arbejder på at forsøge at ændre et politisk forslag gennem læserbreve m.m. Det kræver i dag politiske lobbyister, der arbejder mere eller mindre professionelt. Et godt eksempel er sagen om momscompensation, der er en illustration af hvor det politiske arbejde og lobbyisme har ændret karakter i de senere år – vel og mærke uden at de sociale organisationer har fulgt med de nye tider. Der ville være mange områder, hvor det ville give mening for sociale organisationer at arbejde tættere sammen, f.eks. omkring administration, herunder bestyrelsesmøder og årsmøder, kommunikation, dokumentation og kursusvirksomhed. Det skulle jo nødvendigvis blive sådan, at disse opgaver tager for mange ressourcer i forhold til kerneopgaven – der går på at tage sig af socialt udsatte mennesker i vores samfund.

Alt dette er en udfordring for organisationerne, men historiske og organisatoriske traditioner, de mange blandede økonomier af indsamlede midler, formuer samt vedtægter, driftsoverenskomster og fundatser, gør det svært at skabe større enheder. For spørgsmålet er om mange organisationer er blevet for små, til at være store!

Udbud og kommercialisering på ulige vilkår, kommunalisering af organisationerne, dokumentationskrav, digitalisering af medier, er bare nogle af de udfordringer man har i maskinrummet i en frivillig organisation. Det er her, at grundlaget bliver lagt for at man kan have en velfungerende fri og frivillig sektor. Og så har jeg ikke engang nævnt noget om manglende satspulje og stabil finansiering af de frivillige sektor.

August 2019 Altinget

KRÆVEMENTALITET !!

En undersøgelse fra analysefirmaet Megafon berette at 44 % af danskerne mener, ”mange der lever af offentlige overførselsindkomster gider ikke arbejde.” At være eller ikke at være i arbejde er tilsyneladende i manges øjne et spørgsmål at gide eller ikke at gide.

Men skal ledige på dagpenge og kontanthjælp ’bare tage sig sammen’, som det er blevet sagt? Er løsningen så enkel? Jeg tror det ikke. Jeg er overbevist om, at langt de fleste mennesker, der er uden for arbejdsmarkedet, rigtig gerne vil være med og bidrage med det, de nu har at bidrage med. Til gengæld undrer jeg mig over, at så mange tilsyneladende mener, at modtagere af overførselsindkomster som dagpenge og kontanthjælp snylter på fællesskabet. Det undrer mig, at så mange velstillede mennesker sparker nedad på den sociale rangstige midt i en økonomisk krise, hvor selv de mest optimistiske økonomer ikke kan få øje på at et opsving umiddelbart skulle være på vej.

Der er ikke noget nyt i at en stor gruppe mennesker i Danmark er henvist til at leve af offentlig forsørgelse. I flere årtier har denne gruppe konstant ligget på mellem 700.000 og 900.000 mennesker. Selv i den højkonjunktur, vi oplevede i starten af det nye årtusind, hvor mangel på arbejdskraft var et genkommende tema i debatten, formåede vi ikke at gøre et nævneværdigt indhug i størrelsen på denne gruppe. Og det på trods af at kommuner og jobcentre satte et gevaldigt pres på den enkelte for at komme i arbejde.

Det er i hvert fald det billede vi ser på Kofoeds Skole, som er et socialt tilbud, der er rettet imod de mennesker, der er længst væk fra arbejdsmarkedet. I Danmark har vi aktiviteter i København, Århus, Esbjerg, Ålborg og Åbenrå, og mellem 600 og 700 mennesker, benytter sig dagligt af vores tilbud om værkstedstræning, undervisning og rådgivning. 2/3 af vores elever bruger skolen på frivillig basis, den sidste tredjedel er på vores skoler som et led i en aktivering efter aftale med et jobcenter. Både blandt de frivillige elever og de aktiverede er det et gennemgående ønske, at komme i arbejde og forsørge sig selv. Desværre er det for mange bare ikke særligt realistisk.

Mange af de mennesker, der må leve af kontanthjælp gør det faktisk fordi der ikke er nogen der vil ansætte dem. Vi har ikke jobs til dem, fordi kravene til kompetencer, personlig dømmekraft, hastighed osv. er så høje, at mange ikke kan leve op til dem. Samtidig har mange af dagens modtagere af sociale ydelser jo faktisk også været på arbejdsmarkedet, men i jobs, som har slidt dem ned fysisk, psykisk eller begge dele. For mange handler det at være på arbejdsmarkedet ikke om arbejdsmoral, men om muligheder.

2018

ARBEJDE ER IDENTITET

At være uden for arbejdsmarkedet handler ikke bare om at være uden for fællesskabet, det handler også om identitet. I de fleste outplacementvirksomheder (virksomheder, som coacher mennesker, der er blevet sagt op, til at komme videre i nye jobs, red.), handler det første møde ofte om de følelsesmæssige reaktioner på at stå uden arbejde. At blive fyret opleves af de fleste som et tab af status og identitet. Arbejde giver lønudbetaling og selvforsørgelse, men det giver også meget andet: man kan have det sjovt med sine kolleger, møder udfordringer og nye mennesker og udvikler sig selv. Når vi er ude at møde nye mennesker til middagsselskaber eller i andre sociale sammenhænge, spørger vi først om hvad den anden hedder. Det andet spørgsmål handler – i regelen - om hvad man laver. Børn, ægteskabelig stilling, politisk observans og alle mulige andre væsentlige identitetsspørgsmål berøres først langt inde i samtalen, når man føler sig mere tryk ved hinanden. Vores arbejde er mere end så mange andre ting med til at danne vores identitet i øjnene på vores medmennesker. Der er pokker til forskel på at sige, ”jeg er arbejdsløs” og på at sige ”jeg er blikkenslager”. Det er to vidt forskellige film, der bliver sat i gang i hovederne både hos modtager og afsender. Det er lige før det at være uden arbejde er det samme som at være uden identitet.

Når man bor i et land som Danmark er man heldig! Man har rigtig mange muligheder - vel egentlig nogle de bedste i verden – for at skabe sig et godt liv. Men vores forudsætninger og muligheder er ikke ens. Nogle af os bliver født under forhold og med en fysik, der sætter os i stand til at vinde olympiske medaljer. Andre er mindre heldige og lander i familier uden positive netværk og relationer, fx med misbrugende og psykisk syge forældre.

Vi har selvfølgelig alle sammen et ansvar for at bruge vores muligheder og potentiale bedst muligt. Men vi har altså forskellige forudsætninger fysik, mentalt og ressourcemæssigt for at leve op til det personlige ansvar.

Selvfølgelig har man ansvar for at klare sig selv, så vidt muligt, og selvfølgelig er det et krav ethvert samfund skal stille til sine medlemmer. Men det må og skal være en gensidig forpligtelse.

Men Denne forståelse af tingenes sammenhæng kan man godt savne i dag, hvor de, som har været heldige – og dygtige og arbejdet hårdt, begynder at give udtryk for at det er krævementalitet og mangel på arbejdsmoral, som præger dem, der er udenfor.

Grundlæggende er problemet jo, at der ikke er arbejde til alle og at det arbejdsmarked, vi har i dag, sætter utrolige store krav til den enkelte, så store krav at ikke alle kan leve op til disse krav.

2015

HVORFOR NU LIGE DET?

Sundhedsminister Astrid Krag vil - ifølge Jyllandsposten - tillade at alkoholprocenten for alkoholfrie øl hæves fra 0,1 % til 0,5 %. Gennem længere tid har Bryggeriforeningen advokeret for denne forhøjelse med et argument om at det vil betyde, at bryggerierne kan producere bedre øl på den måde og man kan genindføre en "alkoholfri" eller måske mere korrekt en let øl, som forbrugerne kan drikke til frokost.

Det er helt uforståeligt at Sundhedsminister Astrid Krag vil tillade en sådan ændring. Astrid Krag burde i stedet kigge lidt til udlandets erfaringer og kigge lidt i historien.

Da den tyske pokalfinale mellem Stuttgart og Bayern München sluttede, var det første reklameindslag, som tonede frem på tv skærmen, en reklame for det tyske bryggeri Bitburgers alkoholfrie øl. En alkoholfri øl, som reklamerede med en alkoholprocent på - og hold godt fast- 0,0 procent alkohol. Da det tyske landshold i fodbold spillede sine kvalifikationskampe kunne man på banderne se reklamer for alkoholfri øl - igen 0,0 procent.

Hvis man skulle have lyst til at følge vintersport og de tyske ski skytter i World Cuppen vil man se reklamer langs ruten for Erdingers alkoholfri øl. Igen 0,0 %

I Tyskland lanceres alkoholfri øl som den ultimative sportsdrik. Bryggerierne gør sig store anstrengelser for at producere og reklamerer for alkoholfri øl. De alkoholfrie øl kunne købes i hver eneste døgnkiosk over hele Tyskland. Tysk lovgivning forpligter både værtshuse, cafeer og ikke mindst butikker (både store og små) til at føre alkoholfri øl. Det betyder, sammen med bryggerierne kampagner, at salget af alkoholfri øl er lagt højere i Tyskland selv om alkoholprocenterne er mindre. Færre procenter, men mere salg.

Og tysk alkohol frie øl smager rent faktisk rigtigt godt. På en tur til BERLIN i sommerheden i år var muligheden for at drikke en alkohol fri øl i stedet for en sodavand en positiv og læskende oplevelse. Siden min hjemkomst til Danmark har jeg været på jagt efter lige nøjagtig den alkoholfrie øl, jeg foretrak, men forgæves.

Bryggerierne har over flere år lagt pres på folketingets Sundhedsudvalg for at få højere alkoholprocent i de alkoholfrie øl i Danmark, men har også arbejdet på andre ændringer, som har været med til at minimere og underminere salget af alkoholfri øl i Danmark. I 2010 lykkedes det Bryggeriforeningen og Horesta (Hotel-, restaurant-, catering- og turisterhvervets hovedorganisation) at få ændret reglerne om indskrænkning af alkoholfrie produkter. Nye regler på området betød nemlig, at der ikke længere var lovmæssigt krav om, at udskænkingssteder skal kunne tilbyde alkoholfri øl og vin. De nye regler siger blot, at man skal have alkoholfri drikkevarer i sit sortiment, og det kan lige så godt være vand og kaffe som øl og vin. En mini rundspørge i det område, hvor både Astrid Krag og jeg bor, viser at kun få værtshuse, restauranter og cafeer i området serverer f. eks alkoholfri øl.

Resultatet er at salget af alkoholfri øl i Danmark langt mindre end vore nabolande. Halvt så meget som i Sverige og en sjettedel af hvad der bliver solgt i Tyskland og

Norge. Samtidig er det et problem for de mennesker som f.eks. er på antabus, at der ikke findes tilgængelige alkoholfrie øl.

Folkesundheden og social ulighed ligger Sundhedsminister Astrid Krag på sinde. Det er derfor uforståeligt at Sundhedsministeren – og for den sags skyld også de andre partier - vælger denne linje i spørgsmålet om alkoholfrie øl. Hvorfor ikke bruge de tyske erfaringer? Hvorfor ikke tage en dialog med bryggerierne for at få dem til at producere kvalitetsprodukter, som er alkoholfrie? Hvorfor ikke revidere reglerne om servering og gøre det pligtigt igen at føre alkoholfri øl og vin?

Og til bryggerierne kunne man stille spørgsmålet om hvor kampagnerne for alkoholfrie øl er henne på danske stadions? Og hvorfor danske bryggerier kun kan brygge gode alkoholfrie øl på 0,5 procent alkohol, når de tyske kan producere gode alkoholfrie øl på 0,0 procent?

Til sidst kan man som forbruger spørge sig selv hvordan man kan kalde et produkt for alkoholfrie, når der findes 0,5 procent alkohol i det. Jeg går ud fra at sukkerfri produkter er uden sukker og glutenfrie produkter er uden gluten.

Men jeg er måske bare naiv!!!

2015 Politiken

BRUTALE HVERDAGS JANUAR

Så er julen og nytåret bag os. Vi vender os igen mod hverdagen. For mange udsatte og hjemløse har december givet opmærksomhed og konkret hjælp f.eks i form af gaver. Både organisationer og enkelte personer har via event, indsamlinger og andre ideer skaffet tøj, julegaver, mad til udsatte og hjemløse.

Nu forsvinder opmærksomheden og den brutale januar melder sig.

Blandt mange på overførelsesindkomst nævnes den store usikkerhed, som beskæring af boligydelse og andre ændringer i overførelses indkomsterne skaber. I ugerne op til jul har det været lidt frem og tilbage med boligydelsen. Resultatet blev at den blev ”sparket til politisk hjørne.”

Reformerne er en naturlig og nødvendig ting i et demokrati, men det som er vigtigt og som ind imellem glemmes i reformiveren på det sociale område er at informationerne skal ud og de mennesker, der er omfattet af reformerne. De skal have reel og god information om de vilkår, som der eksisterer. En ting er selvfølgelig at de, som skal administrere lovene i praksis på et socialkontor skal vide hvordan de skal administreres, men en anden og lige så vigtig ting er at de mennesker, som udsættes for reformer og ændrede ydelser, så skal vide, hvordan deres økonomi er sat sammen. Og usikkerheden er stor blandt modtagere af sociale ydelser. I ugen op til jul kom flere personer til vores rådgivning for at få hjælp til at få overblik over deres økonomi. ”skal jeg sige min telefon op? har jeg råd til tv? hvordan ser det ud i det nye år? Har jeg råd til at blive boende?

Den reelle information om reformerne forsvinder i mediernes fokusering på politiske uenighed og for og imod argumenter. Både sagsbehandlere og specielt modtagerne af ydelserne har brug for reel information. Det vil mindske usikkerhed og nervøsitet.

For at retssikkerheden for mennesker på overførelsesindkomster skal være ordentlig må informationer om reformer være reelle, saglige og komme ud i de borgere det berører.

Men januar lurer også på andre overraskelser. Gæld skal inddrives. Når man er på f.eks. kontanthjælp begynder inddrivelsen i januar ofte i forbindelse med nyt skattekort. Som Rådet for Sociale udsatte og i øvrigt også flere andre har dokumenteret, så er gæld et problem for mange udsatte borgere. Og mange udsatte med uinddrevet gæld opdager det i januar, når den første kontanthjælp går ind på kontoen. Problemet er mange gange at de gældramte ikke har opdaget at nu er det nu og der skal betales gæld af. E-boksen har ikke været åbnet og det opdages først når der går færre penge ind på kontoen. Frustrationerne er til at mærke hos den enkelte.

I januar sidste år mødte vi på Kofoeds Skole en af de groteske paradokser i det sociale arbejde.

En arbejdsløs kvinde havde fået kontanthjælp i længere tid. Hun har sendt til Kofoeds Skole, som en del af et aktiveringsforløb. Medarbejderne på Kofoeds Skole får aftalt en virksomhedspraktik i en privat virksomhed da følgende sker. Kvinden mod-

tager en partshøring, der kræver at hun skal hæve sin pension, hun har en ratepension på 94.000, de 44.000 kræves hævet. Der trækkes omkring 60% af beløbet (skat, statsafgift m.m.) = ca. 26.000 til selvforsørgelse. Der gøres et stort fodarbejde for at sikre at kvinden kan gennemføre og forlænge praktikken som selvforsørgende, men sagsbehandlingen gør at praktikstedet finder en anden virksomhedspraktikant. Og desuden bliver vedkommende så stresset af hele situationen at det livsmød hun har oparbejdet gennem praktikken er forsvundet; perioden som selvforsørget styrkede heller ikke selvværdet, så hun havner igen retur i systemet – og paradoksalt nok kommer gældsopkrævningen sandsynligvis til at koste mere for statskassen end der kom ind.

Januar er ikke helt let. Hverdagen melder sig og det er ikke altid en nemt hverdag. Den kan føles som at møde muren på et maratonløb. Sådan lidt brutalt.

Nye ord til nye tider

Januar 2017

DISRUPTION

Vi har alle lært et nyt ord. Vi har lært at sige disruption. Regeringen har nedsat et nødvendigt og vigtigt disruptionråd, der skal rådgive regeringen med de udfordringer (eller forstyrrelser), som ny teknologi, globalisering og nye økonomier giver os i det danske samfund. Men hvordan ser samfundet og arbejdsmarkedet ud hvis man kigger bare nogle år frem i tiden?

Det er altid godt at prøve at se ind i fremtiden og se, hvad som kommer. Det er faktisk nødvendigt. Men det er lige så nødvendigt, det som statsminister Lars Løkke Rasmussen sagde udenfor Marienborg, da man havde afholdt et indledende møde om disruption. Til TV2 News sagde statsministeren ”Det gælder om at få alle med”.

Det er nemlig ikke kun virksomheder og fagforeninger, som er alle.

En del danskere er allerede udenfor arbejdsmarked og en del af dem er socialt udsatte. Når man er socialt udsat har et eller flere sociale problemer. Det kan være misbrug, psykisk sårbarhed, PTSD, stress m.m. Men socialt udsatte udfordres ikke blot af disse problematikker. De udfordres også af andre udviklinger, forstyrrelser eller disruption, som sker i den verden, som socialt udsatte bevæger sig i.

Et eksempel på det, er f.eks. den digitalisering, som det offentlige gennemfører. Et andet eksempel er samlingen af ydelser i Udbetaling Danmark.

Begge eksempler betyder ændringer for socialt udsatte, og for den sags skyld også for de ansatte, der arbejder med de udsatte.

Man udfordres til en læring, som man har svært ved som man måske ikke forstår, som man ikke har tilgængelig (manglende netadgang) eller som er kompliceret og nærmest umulig at udfylde (prøv selv at udfylde en ansøgning om boligsikring, det er ikke nemt). Så rationel mainstream teknologi kan allerede skabe problemer. De varme hænder forsvinder også. ”Socialdamen”, der også har de ”varme hænder”, en person som de udsatte talte med, som så den udsatte, er blevet en upersonlig bankkontoudbetaling.

Men der er også andre og mere alvorlige udviklinger, som vi kun overfladisk har stiftet bekendtskab med - og uden den indsigt og fremsyn for hvad der er og vil opleve på forskellige områder.

Et eksempel på det er, at vi ikke drøfter, at hashen i dag er blevet produktudviklet og er mange gange stærkere end da jeg var ung. Det har konsekvenser for de som indtager hashen; flere psykoser, påvirkning af indlæringsevnen, de kommer længere fra uddannelse og arbejdsmarked og tættere på de kriminelle miljøer.

Vi taler om afkriminalisering, men vi burde i lige så høj grad drøfte, at rusmidler som f.eks. hash bliver stærkere og dermed også farligere.

Med mange år i den sociale branche har jeg set misbrugsmønstre ændre sig, og engang imellem kunne man tænke tilbage på de dage, da det var heroinen, som var fremherskende stof i ”gaden”. I dag er det kokainen, som fylder mere og mere. Bare gå en tur i Istedgade, hvis nogen er i tvivl.

Kokain er et langt mere potent rusmiddel, og rusmidlerne udvikles hele tiden. Som

overlæge Bispebjerg Peter Skanning en gang fortalte mig, så et det med udviklingen af rusmidler, som med udvikling af morgenmadsprodukter. Der bliver flere og flere at vælge imellem, og de bliver bedre og bedre.

Medicin ændrer også den social indsats. Et lille eksempel fra den danske verden er opfindelsen af antabus. I dag er antabus er del af den sociale og sundhedsmæssige indsats, som sker i alkoholambulatorier. I en noget større skala er hele omlægningen i psykiatrien fra lukkede institutioner til distrikt og social psykiatri sket på baggrund af en medicin udvikling, hvor psykofarmakaen har betydet, at indsatsen i dag kan foregå i eget hjem, i ambulatorier, m.m. Men netop denne udvikling har også vist de svagheder, som medicinsk teknologi har i en social indsats. For det kan godt være at medicinen gør, at man fungerer bedre, men ensomhed, manglende arbejde, ringe boligforhold, manglende penge og misbrug er blevet en konsekvens af den frisætning fra institutionerne. Ny teknologi gør det ikke alene.

På min arbejdsplads, Kofoeds Skole, hjælper vi blandt andet mennesker, som har ”slået sig” på arbejdsmarkedet. Det er mennesker, som er stressramte, har angst eller ligefrem har trauma efter arbejdsoplevelser. I samfundet taler man om en stressepandemi. Måske er stress en af de ”disruptions”, som er fremtidens arbejdsmarked indeholder, og som vi allerede er begyndt at se. Det er skidt for virksomhederne og samfundet, og det er rigtigt skidt for den enkelte. Som en stressramt kvinde på Kofoeds Skole engang sagde til mig ”Det tager to sekunder at ødelægge et hus, men det tager lang tid, og er dyrt, at genopbygge det.”

I en debatartikel i Politiken (28.12.2016) skriver lektor i videnskabskommunikation David Budzt Petersen at ”Polarisering, marginalisering, globalisering, demografiske ændringer, klimaforandringer og negativ social udvikling kan føre til et historisk demokratisk brud, som kalder på menneskelig viden og indsigt”. Hans pointe er, at den teknologiske udvikling i øjeblikket skaber flere problemer end den løser.

På det sociale område er svaret på alle problemer lige nu evidens. I lige så høj grad, som vi diskuterer evidens af det sociale arbejde, skal vi måske også drøfte viden, fremtid og holdning.

Evidens ser bagud og tager tid, mens fremtiden, også på det sociale område, banker på allerede nu.

Det er helt essentielt at ”alle kommer med”, som Lars Løkke sagde, i den udvikling og den opmærksomhed, som en diskussion af disruption skaber. Alle skal høres i denne proces, som handler om samfundet fremtidige udfordringer. Også de socialt udsatte borgere skal inddrages. De var ikke repræsenteret på Marienborg.

2017

ENSLIGGØRELSE

Ensliggørelse er måske ikke engang et ord. Computerordbogen reagerer i hvert fald negativt på det, og ordet bruges ikke aktivt i sproget. Ikke desto mindre er det et betegnende ordvalg for en udvikling i det sociale arbejde, som er sket gennem en år-række og som der er en aktuel sag omkring på hjemløseområdet.

Hjemløse har i mange, mange år haft muligheden for at opsøge et herberg eller et forsorgshjem. I dag kalder lovgivningen det en boform. Valgmulighederne har været varieret og forskelligartet. Der har været tilbud med et værdimæssigt udgangspunkt i det folkekirkelige eller det kirkelige i det hele taget. Kirkens Korshær, Blå Kors, Kofoeds Skole, Frelsens hær har alle tilbud til hjemløse, såvel som kommunerne (tidligere amterne) har det.

Forskelligheden har indimellem været kulturelt og geografisk betinget. De hjemløse vil hellere til Kirkens Kors herberg i Hillerødgade end til Sundholm - eller omvendt. Nogle gange på grund af relationer til en medarbejder eller en anden hjemløse, eller også kan det være på grund af en konflikt.

Man kunne så og sige starte på en frisk et nyt sted. Man kunne selv vælge. Man kunne foretrække det ene tilbud fremfor det andet. Man kunne drage fra én landsdel til en anden.

Indholdsmæssig har der også været en forskellighed, der ofte har udsprunget af de værdier, som organisationen har haft. Det har været naturligt at man i Blå Kors-regi ikke drak, mens det var accepteret på andre tilbud at man kunne drikke på andre tilbud, som f.eks. Kollegiet Gammel køgelandevej. Det var naturlig, men også et plus, at medarbejderen kunne hjælpe en person fra f.eks. et akuttilbud, hvor der kunne drikkes, over til et tilbud, hvor der ikke blev drukket og hvor der var omsorg for alkoholismen. Jeg har mange gange, da jeg var leder af Mændenes hjem været glad for at kunne sende personer, nedslidt af alkohol afsted til f.eks. Møltrup til omsorg, frisk luft og en hverdag uden alkohol.

Men valgfriheden og variationen af tilbud er aktuelt truet af det jeg kalder en ensliggørelse.

I en beslutning fra Nordjyllands Socialtilsyn, har man besluttet, at en borger godt må drikke på sit værelse på et Blå Kors-tilbud, hvor der ellers er alkoholforbud. Den Sociale Ankestyrelse har godkendt Socialtilsynet udmelding til botilbuddet. Andre hjemløsetilbud med forbud mod alkohol er naturligvis nervøse for at de skal få samme pålæg.

Hvis det bliver almindelig praksis, vil det blive en forringelse af det samlede tilbud til hjemløse. Variationen vil komme til at mangle og der vil ske en ensliggørelse af hjemløsetilbuddene efter den laveste fællesnævner. 'Her må alle ruse sig', som nordmændene ville sige det.

Men der skal være plads til botilbud, hvor der ikke må drikkes, ligeså vel som der er brug for botilbud, hvor der kan indtages både alkohol og stoffer.

I bestræbelser på ”at styre økonomien” på hjemløseområdet, har kommunerne i mange år forsøgt at begrænse det, der hedder selvmøderprincippet. Selvmøderprincippet betyder, at den hjemløse selv kan bestemme til hvilket botilbud han eller hun vil lade sig indskrive på. Flere kommuner gør store bestræbelser på at begrænse den hjemløses tilbud udenfor egen kommune. Samtidig har Kommunernes Landsforening gjort sig store anstrengelser for at komme selvmøderprincippet til livs. Jeg hørte det første gang formuleret sådan i 2005 af en embedsmand i Kommunernes Landsforening.

Dette er problematisk på flere måder. Mærkeligt er det, at man faktisk her har det princip, som politikkerne hylder, netop at ”pengene følger patienten/borgeren”. Samtidig vil det betyde en styring af hjemløsearbejdet i retning af de billigste tilbud, ikke i retning af forskellighed og ikke med udgangspunkt i borgeren behov og problemer.

Hjemløse er en broget skare af mennesker, der er ligeså forskellige som alle andre befolkningsgrupper. Det er, som en tidligere hjemløs sagde til mig, ”en flok skæv eksistenser med mange ar på sjælen”. Hvis vi gør tilbuddene al for ens, og hvis vi laver et hjemløsesystem, der tror at alle skal passe ind i sammen skabelon, ja, så sker der det, at den enkelte hjemløse vælger en dårligere løsning – som f.eks. at leve på gaden.

2018

FOLKEOPLYSNING ER DET BEDSTE VÆRN MOD FAKE NEWS

Af Robert Olsen, forstander Kofoeds Skole, Kirsten Kaas, leder af Kofoeds Skoles Oplysningsforbund, Ole Meldgaard, bestyrelsesformand for Lille Skole for Voksne i Vanløse.

Der er ikke let at komme med et entydigt bud på hvordan man kommer fake news eller falske nyheder til livs. Det er blevet en del af hverdagen med sociale medier som Facebook og twitter. Det er ikke mere et par dage siden, at en af denne artikels forfattere måtte sende et spørgsmål til nogle kompetente venner efter at have set et historisk billede af tre personer sammen. Han var i tvivl, men andre kunne sige at billede og tekst var ”Fake”

Samtidig har de mere traditionelle medier fået en mere sekundær rolle i nyhedsformidlingen. Public service bliver beskåret og udfordret, og selv artiklens forfattere svinger en gammel ven som TV-avisen. Flere har ikke selv set TV-avisen i mere end et år. Tidligere var det en fast nyhedsformidler for alle.

Blandt udsatte borgere gør Facebook og andre sociale medier også indtryk. Ofte bliver en – i forvejen anderledes verdensopfattelse – i høj grad præget af falske nyheder. På Kofoeds Skole fortæller en medarbejder, at ”vi ofte bruger mandag morgen på at tale om de oplevelser og nyheder, som pågældende - socialt udsatte – borger har hørt i weekenden og ofte er der brug for at korrekse og fortolke nyheder sammen”. Eller som en af lærerne i Kofoeds Skoles Oplysningsforbund en gang sagde. ”Keramik er mere end keramik. Det er samtale, det er dialog, det er fællesskab og det er ikke mindst oplysning og fælles samtale. Vi er det bedste værn mod falske nyheder.”

Fake news betyder, at vi lever i forskellige virkeligheder og har forskellige virkelighedsopfattelser. Vi henter vores argumenter fra dem, vi er enige med. Der er ingen dialog, kun overtalelse. Fake news er ikke noget nyt. I 400-tallet f.Kr. huserede sofisterne i Grækenland. Det var en filosofisk bevægelse, som hævdede at mennesket er alle tings målestok. Donald Trump har lært af sofisterne. Al virkelighed er relativ og afhængig af øjnene, som ser. Sofisterne fik stor indflydelse på den offentlige debat i Athen. Sproget er først og fremmest et overtalelsesmiddel, et magtinstrument til at beherske den offentlige mening. Sproget kan gøre sort til hvidt. Sofisterne udviklede en raffineret form for retorik og argumentation, som ikke gik af vejen for falsk logik og sproglige spidsfindigheder for at påvirke tilhørerne. Sproget skal bruges til at gøre den svagere sag stærkere i tilhørerens bevidsthed. Argumentation er en politisk kamp om magt. Konsekvensen blev en relativisering af al sandhed og virkelighed i den offentlige diskussion.

Sokrates reagerede stærkt imod sofisterne. Med deres relativisering af virkeligheden undergravede de samfundet. Han betragtede sig selv som folkeoplyser, som jordemoder, der skulle forløse athenernes egne tanker gennem dialog, så man kom nærmere sandheden og virkeligheden gennem en lodig argumentation. I dag ville man sige

en magtfri dialog. Han afslørede sofisternes argumentationer som tom retorik, men farligt nok for statens sundhed. Sproget skal bruges til at nå dybere ind i en sag for bedre at forstå den ud fra flere vinkler og forstå den sammen med medborgerne. Derfor de offentlige dialoger på torvet i Athen.

Og man skal ikke grave langt i den moderne folkeoplysnings historie for at se, at det jo netop er det som er essensen af folkeoplysning. Folkeoplysningen gennem aftenskoler eller folkehøjskoler er netop den opdragelse eller dannelse, som borgerne behøver for at kunne kritisk vurdere og diskutere de nyheder, som bliver dem givet.

Grundtvig projekt var at oplyse for at ”skabe” en befolkning, som kunne agere oplyst og demokratisk land. . En forudsætning for det er et oplyst folk.

Folkeoplysningen har derfor en speciel forpligtigelse over marginaliserede grupper i samfundet hvad enten det er socialt udsatte eller nye befolkningsgrupper. Hvis vi skal have alle med i demokratiet.

Når man i dag ser ned over højskolernes kataloger - og ikke mindst priserne, og når man ser på katalogerne i folkeoplysningsforbundene og aftenskolerne, så kan jo godt reflektere over i hvor høj grad vi faktisk når de mere marginaliserede grupper som udsatte borgere, mennesker, der lever i de såkaldte ghettoer eller de unge, som ikke har råd til højskoler. Grundtvig ville sikker have brugt ordet ”almuen”, men udfordringen er det samme.

Høje priser og nedprioritering af netop folkeoplysning til marginaliserede grupper er et problem, som har demokratiske implikationer.

Hvis vi skal have alle med sådan som regeringen gerne vil, så skal vi måske gribe ned i den danske værktøjskasse og se om det ikke er i folkeoplysningen og højskoleverdenen, at flere skal vindes for oplysningen, dannelsen og demokratiet og en kritisk refleksion over nyheder.

I drøftelse, i dialogen nærmer vi os måske noget der er tættere på det faktuelle – det oplyste. Det indbefatter dialogen med dem, vi er uenige med og som vi ikke deler virkelighedsopfattelse med. Samtalen kan ikke lukkes ned med henvisning til fakta, men vi kan alle blive klogere af at lytte til hinanden. Skal vi give et bud på, hvordan man bekæmper fake news er det med folkeoplysning og dialog.

Folkeoplysning skal være det bedste værn mod falske nyheder.

Maj 2018 Jyllands Posten

HVOR ER 'DÆMONERNES PORT' I DAG?

For mennesker, som har haft noget med Kofoeds Skole at gøre, går det berømte citat i Gasolin-sangen 'Langebro', hvor Kim Larsen synger om dem, som står ved dæmonernes port og drikker sig ihjel, helt ind i hjertet. I forbindelse med Kim Larsens dødsfald i søndags, er Langebro-sangens tekst om 'Dæmonernes Port' atter blevet aktuel og dæmonernes port er igen i samtalen...

Mange Gasolin- og Kim Larsen-fans kender måske kun til Kofoeds Skole gennem denne sang, der af mange betragtes som en af de bedste Gasolin'-sange. Dæmonernes Port er altså for mange synonym med Kofoeds Skole. Druk! Øl! Polymut! Slagsmål!

For nylig fortalte Willi Jønsson og Franz Beckerlee, at 'Dæmonernes Port' ikke var den del af selve Kofoeds Skole, men lå længere op af Dronningensgade, lidt væk fra Kofoeds Skole og på den anden side af gaden. Det var her i kvarteret, at Gasolin-drenge boede og her de største branderter gemte sig lidt væk fra skolen, så de ikke blev set. Det var med andre ord her mødet med drankere som "Statsministeren", "Kurt", "Galoppen", "Galningen" og andre af Kofoeds Skoles overnattende gæster, opstod og de dengang meget unge drenge fra Gasolin' stiftede bekendtskab med gadernes rå hverdag, som samtidig dannede grundlag for store dele af deres tekstunivers.

Man skal ikke lede længe i litteraturen eller for den sags skyld på nettet, før man kan læse om mennesker, der slås med indre dæmoner. Det er både kendte mennesker, der slås med misbrug, som f.eks. skuespilleren Robert Hansen og bokseren Mike Tyson. Men endnu flere af de mere anonyme, ja næsten usynlige, skikkelser, har også dæmoner at slås med, som ikke kommer i overskrifterne. I dag, her 90 år efter at Kofoeds Skole blev grundlagt, er den sociale organisation stadig til for dem, som ikke rammer overskrifterne og stilfærdigt smyger sig langs husmurene med diverse dæmoner hængende over hovedet.

Faktisk er den Langebro, som der omtales i sangen af samme navn, slet ikke Langebro. De herrer Beckerlee og Jønsson har nemlig også fortalt, at der er noget lokal Københavner-geografi i sangen, som ikke helt passer. Den bro der menes i sangen, er nemlig Knippelsbro, der jo forbinder det centrale København med Christianshavn. Men i studiet var det decideret umuligt for bandets medlemmer at få 'Knippelsbro' til at passe ind i teksten, så det lød bare nogenlunde poetisk. De ændrede derfor teksten til 'Langebro' og skabte dermed en fremtid forvirring for alle, der ville gå i "Gassernes" fodspor og ikke var lokalt kendte.

Kort tid efter samtalen med de to Gasolin'-folk, var Kofoeds Skoles medarbejdere og elever afsted til DHL-stafet i Fælledparken på en fin og smuk sensommeraften. Alle var vi iført en sort løbetrøje, hvor der på den ene side stod 'Kofoeds Skole' og på den anden side stod 'Dæmonernes Port'. Under løbet kommer en ung mand hen til os fra nabogruppen af løbere. Han spørger ind til hvorfor der står 'Dæmonernes Port' på vores trøjer. Vi svarede naturligt vis med Langebro-historien, som vi altid gør når snakken falder på det emne. Det viste sig, at han var litteraturuddannet og at 'Dæmonernes Port' for ham er en vigtig dansk grammatikbog, skrevet af professor

Bent Hansen. Den litteraturuddannede og hans løbegruppe troede med andre ord, at vi gjorde reklame for grammatikbogen af samme navn. Ordet 'skole', frem gik jo også vores trøjer, som undskyldt har han vel været.

Noget overrasket over denne – for os- nye reference, viste lidt hurtig internetsøgning, at 'Dæmonernes Port' ikke blot er en titlen på en grammatikbog, men også på en ungdomsbog om en ung kvindes kamp mod det onde. 'Dæmonernes Port' er åbenbart mange ting. – så dæmonernes port kan være mere end Kofoeds Skole.

Men for mig – og sikkert også mange andre - er 'Dæmonernes Port' stadig synonym med Kofoeds Skole. Særligt hvis man har forvildet sig ud på Sundby Idrætspark en søndag i regnvejrs og man ser Willy Jønson sidde på tilskuerpladserne mens 'Langebro' braser ud af højtalerne.

Selv om 'Dæmonernes Port' - altså i Kim Larsen-terminologi – refererer til et port i Dronningegade på Christianshavn, hvor en gruppe mennesker stod og drak, så er tiden imidlertid rent geografisk løbet fra den forestilling. For i midten af halvfjerdserne flyttede Kofoeds Skole til Amager, Der blev dog stadig talt om 'Dæmonernes Port' i området omkring det, der i dag er Christianshavns Beboerhus..

I dag er Kofoeds Skole ikke længere et sted, hvor folk "står og drikker sig ihjel" – Men Kofoeds Skole er stadig et sted, hvor mennesker med sociale problemer kan komme og få hjælp i form af undervisning, rådgivning, erhvervstræning, hjemløsebo-tilbud m.m.

Som symbol lever 'Dæmonernes Port' dog i bedste velgående. For på Kofoeds Skole er kommer der i dag stadig en hel del mennesker, som slås med indre dæmoner. Det kan også være dæmoner i form af stress, sårbarhed eller psykiske sygdom og/eller andre rusmidler end dengang i Dronningegade.

Denne symbolik er imidlertid ikke kun noget Kofoeds Skoles medarbejdere ser for sig. Ind i mellem taler skolens elever selv om de dæmoner, der fylder deres liv og som gør det nødvendig for dem, at lægge vejen forbi Kofoeds Skole for at få hjælp og støtte til at klare hverdagen og de dæmoner den nu engang må indeholde.

Der er mange virkelig psykisk syge på de psykiatriske afdelinger, men der er også rigtig mange udenfor. Det er værd at huske i psykiatrien.

For en del år siden holdt jeg oplæg for en række nye psykiatere på Bispebjerg Hospital. Jeg var inviteret til at tale om hjemløse og hjemløseområdet. I forbindelse med oplægget fik jeg sagt, at de virkelig psykisk syge ikke var på de psykiatriske afdelinger, men at de var udenfor, nemlig på gaden og på herberger.

Blandt de tilhørende psykiatere var der en vis skepsis over for mit udsagn. Men efterfølgende blev jeg understøttet i mit udsagn af overlæge i psykiatri, Merete Nordentoft, som var til stede, og som blandt meget andet har forsket i hjemløse psykisk syge.

Der er selvfølgelig mange virkelig psykisk syge på de psykiatriske afdelinger, men der er også rigtig mange udenfor. Den detalje er vigtigt at huske på, når der afsættes 600 millioner til psykiatrien, som der er blevet i den nu afsluttede finanslov.

Hertil skal det tilføjes, at hashen gennem de senere år er blevet markant stærkere og måske ikke længere er det milde rekreative rusmiddel, som det var for bare 25 år siden.

Alle, der har berøring med psykiatrien, kan kun være positive og glade over denne øgede bevilling. Men i den sammenhæng falder mine tanker på de mange mennesker, som er psykisk syge, og som befinder sig uden for de psykiatriske afdelinger.

Gennem mit arbejdsliv har jeg mødt mange hjemløse, som netop ikke rammer de psykiatriske afdelinger eller ligefrem bliver smidt ud af en psykiatrisk afdeling. Det kan f.eks. være på grund af misbrug eller overbelægning. I branchen er der et almindelig kendt begreb, som hedder fredagsudskrivninger. Det er udskrivninger, som er mindre fagligt begrundet, men handler om, at der skal være plads til weekendens nye patienter.

Af den sidste hjemløsetælling – udarbejdet af Lars Benjaminsen fra Vive – fremgår det, at 56 pct. af de hjemløse mænd er psykisk syge, mens tallet blandt hjemløse kvinder er på 66 pct. Det tal er en markant stigning siden den første hjemløsetælling i 2009. Dengang lå procenterne på henholdsvis 37 og 39 pct.

Værd at bemærke er også, at af de hjemløse, som lever på gaden, er det 64 pct., der er psykisk syge. Her skal man samtidig huske på, at selv om tællingen viste en stagnation i hjemløsheden, var der faktisk en pæn stigning i de mennesker, som lever på gaden – fremfor f.eks. på bosteder eller på herberger.

Sidst, men ikke mindst, viste tællingen, at omkring 38 pct. af alle hjemløse havde både en psykisk sygdom og et misbrug. Mennesker, som lever på gaden eller bor på et herberg, lever altså ikke blot et hårdt, men også et svært liv. Et liv, som ofte er betydeligt kortere end gennemsnitslevealderen i Danmark

Lars Benjaminsens undersøgelser viser desuden to tendenser blandt psykisk syge, nemlig at flere psykisk syge er hjemløse, og at misbrug fylder en temmelig stor del i deres hverdag både hvad angår mere klassiske rusmidler såsom øl og hash, men også mere potente og psykosefremkaldende rusmidler som f.eks. kokain.

Hertil skal det tilføjes, at hashen gennem de senere år er blevet markant stærkere og måske ikke længere er det milde rekreative rusmiddel, som det var for bare 25 år siden. For at opsummere kan man sige, at en indsats for psykisk syge altså ikke kun skal være en indsats, som foregår inden for behandlingspsykiatrien – men også udenfor.

Der skal tænkes en social dimension ind i arbejdet med psykisk syge mennesker, således at indsatserne og penge også omfatter dem, som ikke umiddelbart har mulighed for at komme tilbage i bolig, komme i behandling eller få en basal omsorg.

Ud over at styrke de akutte afdelinger og den akutte indsats, skal der også være en social indsats og f.eks. et botilbud, som gør det muligt for psykisk syge hjemløse at få hjælp til at få hverdagen til at fungere. Og gerne derude, hvor livet leves – nemlig uden for psykiatrien.

2017

PRIVATE FIRMAER DRIVER FORRETNING PÅ HJEMLØSHED

I lovgivningen står, at det er kommunalbestyrelsen, som skal sikre, at der er tilstrækkelige pladser til hjemløse borgere. Sådan er det ikke mere, skriver forstander.

(Foto: Nils Meilvang/Ritzau Scanpix)

DEBAT: Private firmaer, som kaldes herberger og forsorgshjem, tjener penge på hjemløshed og umuliggør gennemførelsen af fælles strategi mod hjemløshed, skriver Kofoeds Skoles forstander.

Gennem en del år er hjemløsheden steget, og ved sidste hjemløsetælling stagnerede hjemløsheden på et relativt højt niveau. Men tallet kan komme til at stige mere.

I de senere år er flere personer begyndt at oprette private firmaer – og flere er på vej – som kaldes herberger og forsorgshjem. Det er ofte organiseret som private enkeltmandsfirmaer eller som APS-selskaber.

Deres primære mål er ikke at hjælpe hjemløs, men at tjene penge og sikre sig selv en høj løn. I lovgivningen står, at det er kommunalbestyrelsen, som skal sikre, at der er tilstrækkelige pladser til hjemløse borgere.

Sådan er det ikke mere. Det er et frit marked, hvor private kan oprette et herberg eller forsorgshjem. Det skal godkendes af Socialtilsynet, men kommunen er sat ud af spil og skal bare betale ved kasse et.

Stor løn til ledelsen

Systemet er skruet sådan, at når en hjemløs borger er indskrevet, kan det private herberg sende regningen til kommunen. Prisen kan på enkelte private herberger være på 54.000 kroner.

Der er fri løndannelse i private firmaer, så firmaet bestemmer selv lønnen til ledelsen, som ofte selv ejer firmaet og kan udbetale overskuddet til sig selv – eller ejer bygningerne og trækker en høj husleje til sig selv.

Normalt på et herberg, også de private selvejende institutioner med driftsoverenskomster med kommune eller stat, er lønnen aftalebestemt og reguleret jævnt overenskomster.

Man kan næsten kalde det en slags liberalt paradoks. I bestræbelserne på at skabe en konkurrence på det sociale område – ikke kun hjemløseområdet – er det muligt for private at løse opgave som beskrevet ovenfor.

Flere private firmaer på hjemløseområdet vil ikke skabe konkurrence, men man får i stedet øgede offentlige udgifter, som netop de selvsamme liberale politikere kæmper imod. Det er et paradoks. Arbejder ikke efter samme mål

Men en ting er, at pengene fosser ud af de kommunale kasser, og det bliver umuligt at regulere området. Samtidig bliver det umuligt for kommunerne at investere i botilbud for de hjemløse, eksempelvis boliger, da de skal betale udgifter også til de private firmaer, som kalder sig herberger og forsorgshjem.

En lige så vigtig problematik er, at man ikke længere arbejder efter samme mål på hjemløseområdet. Siden midten af 1990'erne har der været et mål om, at hjemløse borgere skal videre fra herberger og forsorgshjem til enten et andet botilbud eller en bolig.

Fra 2008 har strategien været housing first, som er en metode, hvor hjemløse får en bolig i stedet for at komme på institutioner, eller kun kortvarigt skal opholde sig på institution. Den sociale støtte gives så i boligen.

Denne strategi har ikke slået helt igennem i Danmark dels på grund af mangel på boliger – specielt i de store byer. Men strategien har været succesfuld i andre lande eksempelvis Finland og Norge. Her nedlægger man faktisk herberger for at bygge boliger til de hjemløse. Resultatet er færre hjemløse og færre udgifter.

Private umuliggør strategi

Men herberger og forsorgshjem, som ikke har anden relation til kommunen end at sende en regning, har ingen forpligtigelse til at arbejde efter de overordnede politiske mål på området.

Det betyder, at der vil komme flere hjemløse, som er på private firmaers herberger og forsorgshjem i længere tid med det resultat, at kommunerne får flere udgifter, der kommer flere hjemløse, og man vil ikke kunne realisere de overordnede politiske mål på området.

Afslutningsvis vil jeg understrege, at der ikke er noget i vejen med, at private byder ind, men fri løndannelse og at trække penge ud af selskaberne er no go. Pengene skal bruges på de hjemløse, som det sker i socialøkonomiske virksomheder eller selvejende institutioner.

Samtidig bliver man nødt til at have en relation til en kommune eller staten i form af samarbejdsaftaler, der rækker længere end blot at sende en regning. Altså at man arbejder i samme retning efter de samme mål. Et mål om, at den hjemløse skal videre i bolig eller botilbud, og at vi skal have færre hjemløse.

Altinget 2020

VI SKAL STOPPE HJEMSLØSHED VED AT SIKRE FLERE BOLIGER TIL UDSATTE UNGE.

Agi Csonka, Jens Elmelund, Søren Kaare-Andersen, Robert Olsen m.fl.

Overdødeligheden er 14 gange højere for unge i hjemløshed end blandt andre unge. Ni ud af ti af de hjemløse unge, som når at fejre 30-års fødselsdag, har enten psykiske lidelser, misbrug og/eller har siddet i fængsel.

Mindre end hver femte afslutter en ungdomsuddannelse, og tre ud af fire er hverken i uddannelse eller arbejde ni år efter, de blev registreret i hjemløshed. Det viser en ny undersøgelse, som Hjem til Alle har fået udarbejdet af Vive.

På trods af de mange bekymrende resultater i undersøgelsen, giver den nye viden også grundlag for optimisme om, at vi kan stoppe hjemløshed blandt unge.

For med undersøgelsen, som omfatter alle unge registreret i hjemløshed siden 2009, får vi god viden om, hvem de unge er, der er i risiko for at havne i hjemløshed, eller som er ramt af hjemløshed.

Når vi ved, hvem de unge er, har vi også mulighed for at hjælpe dem. Vi ved fra tidligere studier, hvordan vi bedst hjælper de unge til at komme ud af hjemløshed gennem en Housing First tilgang.

Vi vil derfor gerne opfordre til, at vi nu finder sammen om at prioritere langsigtede investeringer i bedre unge-liv. Vi skal sikre at der er boliger til de unge, og at de modtager evidensbaseret social støtte. For vi kan og skal stoppe hjemløshed sammen.

To ud af fem har tidligere været anbragt

Først og fremmest er der brug for at gribe de unge, allerede inden de bliver ramt af hjemløshed. For vi kender dem - desværre.

Undersøgelsen fra Vive viser, at én ud af ti anbragte havner i hjemløshed i ungdomsårene. De nye tal giver os endda et fingerpeg om, hvem blandt de anbragte, som er i størst risiko for hjemløshed i ungdomsårene. Anbragte med komplekse udfordringer som psykisk lidelse og misbrug bliver nemlig oftere ramt af hjemløshed.

Noget tyder på, at den sociale støtte i overgangen til voksenlivet – efterværnet – ikke formår at forebygge hjemløshed. Undersøgelsen viser, at andelen, der har modtaget efterværn er nogenlunde lige stor blandt både de tidligere anbragte unge, der kommer ud i hjemløshed, og blandt dem, der ikke gør. Men varigheden af efterværnet er markant kortere i gruppen, der er blevet registreret i hjemløshed.

Rapporten stiller spørgsmålet, om hvorvidt det eksisterende efterværn er tilstrækkeligt specialiseret til at imødekomme støttebehovene hos de tidligere anbragte, der har en høj kompleksitet i udsathed.

Vi anbefaler, at vi satser langt stærkere på forebyggelse af hjemløshed. En indsats blandt anbragte i overgangen til voksenlivet synes at være et effektivt sted at sætte ind, når vi skal stoppe hjemløshed.

Undersøgelsen viser desuden, at mange af de unge, som ikke har været anbragte, faktisk også er i berøring med det offentlige system.

En del har fået en forebyggende foranstaltning som barn, eller får som ung social eller økonomisk støtte i kommunen. En del er i kontakt med den regionale psykiatri eller er løsladte efter fængsel. Vi kender altså de unge – mange endda fra barnsben – men vi hjælper dem i dag ikke nok til at undgå hjemløshed.

Invester i gode unge-liv

Udover de meget betydelige menneskelige omkostninger, der er ved som ungt menneske at leve i hjemløshed, er der også store økonomiske omkostninger for samfundet ved at håndtere hjemløshed, som vi har gjort hidtil.

I dag bruger stat, regioner og kommuner mange penge på at håndtere hjemløshed blandt unge. Samlet set bruger vi som samfund 250.000 kroner i gennemsnit per ung, der er registreret i hjemløshed om året. Og beløbet falder ikke i de følgende ni år.

Vi bruger som samfund mange penge på unge både under og efter hjemløsheden. Penge, som vi kan og skal bruge bedre. Der ligger en betydelig samfundsøkonomisk besparelse og en uvurderlig gevinst i forbedret livskvalitet ved at flytte unge fra et liv i langvarig udsathed til et liv med uddannelse, arbejde og gode sociale relationer.

Vi anbefaler derfor, at vi i stedet for at bruge store summer på at håndtere unge i hjemløshed begynder at investere i nye livsforløb for unge. Vi skal investere i de sociale støttemetoder, som bedst hjælper de unge ind på en ny og bedre livsbane.

Housing first til alle

I Danmark har vi arbejdet med Housing First på hjemløseområdet siden 2009, men vi ved fra andre opgørelser, at kun fem procent af alle hjemløse i Danmark modtager støtte med udgangspunkt i Housing First.

Undersøgelsen konkluderer, at brugen af Housing First til gruppen af unge i hjemløshed mere er undtagelsen end reglen. Det er et alvorligt problem, fordi vi ved, at en stabil boligløsning i kombination med sociale støttetilbud er nøglen til at hjælpe borgeren ud af hjemløshed.

Hjem til Alle alliancen arbejder for et reelt paradigmeskifte i tilgangen til at bekæmpe hjemløshed, så alle hjemløse i Danmark får Housing First-støtte.

Hjemløshed er ikke alene et socialt problem eller alene et boligproblem. Det er både og. Derfor er der også brug for at investere i boliger, der kan betales af de unge.

Her spiller både private boligaktører og almene boligorganisationer en vigtig rolle, og i flere kommuner har de almene boligorganisationer i samarbejde med kommunen givet boliggaranti til hjemløse. Det er afgørende, at vi sikrer de nødvendige og relevante boligtilbud.

Hvis vi vil stoppe hjemløshed, må vi som velfærdssamfund implementere en bredt forankret politisk strategi på tværs af bolig- og socialområdet. Investeringen i de unge liv betaler sig både menneskeligt og økonomisk.

Lad os i fællesskab med de unge samarbejde om at stoppe hjemløshed.

Altinget 2020

KOFOEDS SKOLES TALE VED OVERRÆKKELSE AF KRONPRINSEPARRETS SOCIALE PRIS

Deres kongelig højheder. Kronprinsesse Mary og Kronprins Frederik.

På vegne af det sociale tilbud Kofoeds Skole vil vi takke for kronprinseparrets pris. Vi er taknemlige og ydmyge over den anerkendelse, der ligger i at modtage Kronprinseparrets sociale pris.

Vi vil også takke de mange elever, frivillige og medarbejdere som er tilknyttet til Kofoeds Skole i København, Aarhus, Aalborg og i Nuuk, som hver dag er med til at skabe de fællesskaber og det sociale tilbud, som Kofoeds Skole er.

Siden 1928 har Kofoeds Skole været der for mennesker, som har haft det svært i hverdagen på grund af hjemløshed, arbejdsløshed, fattigdom, ensomhed eller en følelse af udenforskab.

Mellem 3500- 4000 mennesker – af alle køn og med fødested i over 100 forskellige lande kommer hvert år på Kofoeds Skole. Det kan være en ung hjemløs fra Fyn. Det kan være en grønlænder, som er havnet i arbejdsløshed i Aalborg eller det kan være en flygtning, som vil lære sig dansk.

Det er, som en bruger af Kofoeds Skole engang har udtrykt det: Her kommer mennesker med sår på sjælen, (eller med reference til Gasolins gamle sang Langebro, hvor de synger om Kofoeds Skole og Dæmonernes port. På Kofoeds Skole kommer mange, som slås med deres dæmoner.)

Men Kofoeds Skole er også et tilbud med Kant. Grundlæggeren Hans Christian Kofoeds startede tilbuddet – ikke kun med ønsket om at gøre noget godt for udsatte mennesker, men med en holdning til at man skulle hjælpe mennesker til at hjælpe sig selv - og hjælpe fællesskabet. Man skal deltage, være en del af et fællesskab. Man skal skabe læringsrum for udvikling for faglige og personlige egenskaber. Essensen er, at vi på Kofoeds Skole vil hjælpe mennesker til at hjælpe sig selv til en bedre tilværelse, hvad enten de er uden bolig og udenfor arbejdsmarked: Det handler om at skabe et bedre hverdagsliv.

Det er grundlaget i vores sociale arbejde.

Men Kofoeds Skole er også på andre måder et tilbud med kant. Vi ved godt at vi ikke kan løse alle sociale problemer og slet ikke alene og at der i den måde vi indretter vores samfund på, er strukturer og mekanismer, som er med til at skubbe mennesker ud – eller udenfor.

Når f.eks. unge mennesker i dag oplever, at der ikke er en betalelig bolig i byerne og havner i hjemløshed. Ja, så er der flere og flere unge, som havner i hjemløshed i disse år.

Vi skal, som Kofoeds Skole, nok være der og hjælpe dem i vores hjemløsetilbud, men vigtigere er det at gøre opmærksom på at hvis vi kun skaber byer for velhavere og familier, så mister en større og større del af de unge mennesker fodfæste på boligmarkedet.

På Kofoeds Skole skal vi ikke blot hjælpe den enkelte unge, men også være med til at formulere og pege på ting, som skaber sociale problemer f.eks. hjemløshed, arbejdsløshed, afhængighed, fattigdom

Sociale problemer løses ikke af os alene. Kofoeds Skole er en del af løsningen hvor vi som borgere, frivillige organisationer, kommune, stat skal træde til og skabe rammer og retninger for løsninger af sociale problemer,

Nu glæder vi os til at fejre det sammen alle på skolerne - og arbejde videre med at udvikle skolen til gavn for udsatte borgere

På Kofoeds skole vegne siger vi Tusind tak for prisen!

Oktober 2020 Danmarks Radio/TV

”VI RUSTER OS TIL FREMTIDEN”

Kofoeds Skole får meget snart et kæmpe ansigtsløft i både fysisk udseende, indhold og tilbud til eleverne. Ifølge forstander Robert Olsen har de nye strategier om at skabe en storbylandsby, mere åbenhed udadtil og en grøn og bæredygtig skole været ”livsvigtige” træk for at kunne følge med udviklingen i samfundet såvel som lokalområdet. Men det har ikke været nogen helt nem opgave, at forberede især eleverne på de kommende store forandringer midt i en brydningstid.

Det er som om, de taler til en, når man kører forbi: Kofoeds Skoles ikoniske røde bygninger i den stille ende af Nyrnberggade. Murklodserne gemmer på masser af historie og emmer af vigtige fortællinger.

Set udefra har det karakteristiske domicil i efterhånden mange år på overfladen lignet sig selv og på den måde dannet genkendelig overgang mellem det nye beboelsesvarter mod øst og det gamle Amager-industri kvarter mod vest. Et markant bevis på, hvor stor Kofoeds Skole har vokset sig gennem årene. Der er immervæk langt fra det lille beskedne kælderlokale på Christianshavn, hvor man åbnede i det små i 1928, til de omfangsrige faciliteter, man i dag kan tilbyde stedets mange elever og øvrige besøgende.

Men et er dét, man kan betragte udefra som forbipasserende. Nogen andet er dét, der foregår inde bag murene. Det har i modsætning til de fysiske, ydre rammer været i evig forandring gennem årene, men ikke mange udenforstående har vidst det. For hvad foregår der egentlig på Kofoeds Skole? Mangen en nabo har undret sig gennem tiden.

Men ikke længere. Nu ønsker man at åbne sig op. Favne omverdenen. Inddrager lokalområdet. For på samme måde som Amager Øst, som Kofoeds Skole ligger i, er under kraftig vækst og i de senere år har været udsat for en vild byfornyelse, er skolen her i 2018 - 90 år efter dens oprindelige åbning – ikke fuldvoksen. Langt fra.

Lige for tiden bliver der savet. Hamret. Der bygges. Der larmes. Og meget snart er Kofoeds Skole klar til at tage det næste skridt i stedets omfangsrige historie. Et skridt ind i fremtiden. Et kæmpe ansigtsløft på de indre linjer – og for første gang længe også på de ydre.

Det mærker man dog ikke meget til en kold og klam sen eftermiddag i januar, hvor nærværende avis' udsendte lægger vejen forbi. Håndværkerne er for længst gået på fyraften, det normalt så hyggelig gårdmiljø er helt mennesketomt, små beskedne plastikskilte og malede blå fodspor på asfalten viser, hvor den midlertidige hovedindgang er, og kedelige paller, triste plastikpresenninger og kaotisk byggerod er det første, der møder øjet.

En spøjs kontrast til det, der kommer: En blomstrende og indbydende storbylandsby fuld af liv, butikker, værksteder, stemning og masser af glade mennesker. En grønnere og mere bæredygtig organisation, der åbner op for omverdenen og byder lokalområdet op til dans.

Begge lejre repræsenteret

”Jeg er virkelig glad for, at vi har fået 50 millioner kroner til at realisere det her projekt, så vi kan skabe noget nyt, for hvis ikke vi havde gjort det, var vi stået stille, og så havde vi ikke haft udviklingspotentiale og en rolle at spille på længere sigt. Det har vi nu”, fortæller forstander Robert Olsen – og fortsætter:

”Vi har nogle klare visioner, strategier og mål, og på den måde forsøger vi at tage bestik af fremtiden – dels ved at følge med den kæmpe byudvikling, der er i vores lokalområde, og dels ved at vi har øje for den udvikling, der er i samfundet generelt.

At det så er hårdt og frustrerende for alle med gang her på skolen – især eleverne – at der bygges om, ja – sådan er det at befinde midt i en omstillingsproces, hvor noget nyt og underledes lurer i horisonten”, siger Robert Olsen med stolthed i stemmen.

Det siges, at alt godt kommer til den, der venter, men alligevel føler mange elever sig naturligt nok mest trygge ved det, de kender. Det har således ikke været nogen helt nem opgave at forberede stedets faste klientel på fremtidens Kofoeds Skole.

”Der er jo stadig nogen, som brummer lidt i krogene, for det er ikke alle, der bryder sig om for store ændringer. Det ville være utopi, hvis alle råbte ”juhuu”. Vi har at gøre med udsatte mennesker, som har bestemte holdninger til ting og også nogle gange andre verdensopfattelser end du og jeg, men når det er sagt, så har vi gjort et stort arbejde for at være ude at kommunikere om de her ting.

Jeg har blandt andet holdt 45 oplæg i kursuslokaler i alle tænkelige undervisningssituationer for at nå ud til flest muligt, så i dag ved folk på skolen godt, at der er en stor omstilling undervejs. Men selvfølgelig – når man kommer til en dør, der i går var åben, men som i dag er lukket, så bliver folk jo noget usikre. Men der er heldigvis også mange som synes, det er spændende, at der sker noget, så på den måde har vi begge lejre repræsenteret”, fortæller forstanderen.

Dårlig tilgængelighed

Ombygningen af Kofoeds Skole bygger grundlæggende på tre overordnede visioner. Dels ønsker man at åbne sig mere op for lokalområdet, dels ønsker man en mere bæredygtig og grøn skole og endelig handler det om at skabe en såkaldt storbylandsby. Robert Olsen fortæller:

”Kofoeds Skole og andre sociale institutioner har generelt en tendens til at lukke sig lidt om sig selv. Der er porte ind til områderne, der er mørkt og det virker ofte ikke særligt tilgængeligt udefra. Hele processen, vi er i gang med nu, handler blandt andet om at åbne os mere op og gøre Kofoeds Skole til en større del af det samfund, vi lever i.

Jeg kan godt lide at se ting i et historisk perspektiv, og hvis vi lige går nogle år tilbage et kort øjeblik, så lå der engang et herberg som en del af Kofoeds Skole, der var en klassisk institution med døgnvagt, kontrol og relativt snævre rammer for, hvad adfærden måtte være for borgeren. I 1998 fjernede man institutionsbegrebet i lovgivningen, og i 2005 besluttede man så at afvikle herberget og det traditionelle institutionsbegreb på Kofoeds Skole og lægge det ud i nogle små decentrale enheder, hvor man havde de unge (udsatte unge i alderen 18 til 29 år, red.) boende. De fik større

autonomi, der var ikke døgnvagt på, der var færre konflikter, de fik bedre muligheder for at bo-træne og de havde større chance for at komme ud og klare sig på længere sigt. Der er mange store fordele ved det, og den udvikling, vi har gang i i øjeblikket, handler lidt om det samme”, fortæller Robert Olsen.

Han betoner, at lige så vel som at Kofoeds Skole har masser at byde på i forhold til de socialt udsatte via hjælp, rådgivning, arbejdsstræning og undervisning, så har de mennesker, som har deres faste gang på Kofoeds Skole, også masser at byde på. Det kan udnyttes i forhold til at føre strategien om at åbne sig mere op mod omverdenen ud i livet.

”Eleverne producerer jo ting, som vi nu i højere grad end tidligere kommer til at sælge i egne butikker. Butikker, der lige nu er ved at blive bygget ud mod Nyrnberggade. Dermed bliver de en metode til at åbne skolen op. Man kan også sige, at når vi for eksempel laver et æblemøsteri, som vi gjorde i 2017, så er det ikke bare for at have et æblemøsteri for sjovs skyld, men for at producere noget, der giver mening og som kan bruges som springbræt til nye samarbejder med lokalmiljøet. Vi forsøger at lave relationer ud i lokalsamfundet og blive en integreret del af det – både her og også på de andre skoler i Århus, Aalborg og Nuuk.

Hele det der med åbenhed og butikker handler om at gå i en retning, hvor vi prøver at lave noget socialøkonomi og hvor man så får nogle indtægter, der kan være med til at gøre hverdagen bedre for de elever, vi har her på Kofoeds Skole”.

Servicefag i fokus

Den anden strategi, der ligger bag Kofoeds Skole version 2,0, handler om at gøre skolen mere grøn og bæredygtig. Robert Olsen peger i den forbindelse på en væsentlig forskel i måden at drive værksteder og betragte socialøkonomi på.

”Vi er i gang med at ændre måden at tænke værksted på. Mange af de værksteder, vi har haft tidligere, har peget lidt tilbage mod industrisamfundet – blandt andet håndværkerhus med tømrer og snedker samt et metalværksted. Fremover forsøger vi at tage mere hensyn til, at mange af vores elever i dag har været uden job i flere år og at mange er ufaglærte. Derfor handler det om at give dem nogle opgaver, de bedre kan involvere sig i – f.eks. servicefaget - og også at skabe nogle arbejdsprocesser, som måske er lettere at håndtere for folk uden en faglig uddannelse.

I dag har vi et værksted med Redesign, der måske ikke er så kompliceret at arbejde på som at være på et tømrerværksted. Vi har et cykelværksted, der er mindre avanceret at have med at gøre end et metalværksted. Vi har også havearbejde som en del af den grønne strategi, så på den måde drejer vi vores værkstedsindhold i en mere bæredygtig retning, samtidig med at vi så også løfter det op pædagogisk som en del af arbejdet”, siger Robert, der i samme moment stolt beretter, at nogle af de tiltag, man for længst har iværksat, bestemt ikke har været forgæves.

”Overordnet som institution har vi også investeret meget for at spare energi. Fra 2014 til 2016 sparede vi 40 procent i vores energiudgifter, og det er altså kun sket, fordi vi har en meget klar strategi på området”.

Den sidste af de tre hovedstrategier handler om at skabe en storbylandsby.

”Det vigtige ved en storbylandsby er, at man får lavet miljøer, hvor der er nogle baser – dels hvor eleverne kan samles, men hvor også andre kan mødes. I vores visionsplan snakker vi om ”base, skole, by”. Den enkelte elev skal have mulighed for at være i en base, hvor han/hun føler sig tryk. Fra de baser skal vi udfordre vores elever på skolen til at gøre noget sammen med andre, arbejde sammen med andre og være fælles med andre via værksteder, undervisning og arbejde på skolen. Målet med det er i sidste ende at ruste eleverne til komme ud i byen og kunne agere derude. Det er alligevel dér, de befinder sig de fleste timer i døgnet”, fortæller Robert Olsen.

Lukkethedskulturen skal væk

Men begrebet storbylandsby handler også om, at man som skole kan blive interageret i - og interagere med lokalområdet på en helt anden måde end tidligere. På Kofoeds Skole har man for længst set i øjnene at den karré, man ligger placeret i, bliver totalt bebygget eller ombygget som led i byfornyelsen i området. Derfor er det en nødvendighed, at man får lavet nogle gunstige samarbejder med de mennesker, der af den ene eller anden grund opholder sig i karréen i det daglige, så skolen på den måde fremstår som et gode for lokalområdet.

For hvem er man egentlig? Hvad står Kofoeds Skole for? Er det lukket land for omverdenen eller tager man imod sine naboer med åbne arme? Lukketheds-kulturen har, uden at man har villet det, altid hængt som en tung dyne over stedet, men med storbylandsbyen, hvor alle er velkomne til at kigge forbi, skal dét prædikat helt væk.

”Da vi i sin tid lavede visionsplanen, som blev til i samspil med både elever, lærere og naboer, så sagde naboerne mange gange: ”Vi ved godt, at Kofoeds Skole ligger der, men vi ved ikke rigtig, hvorfor vi skulle gå derned”. Hvis vi laver nogle mødesteder for vores naboer og nogle tiltag, så man får lyst til at gå herved – det kunne være en butik og et sommermarked eller boligforeninger og måske AA-grupper, der låner vores faciliteter til at holde for eksempel generalforsamlinger – så sørger vi for at få lokalsamfundet inviteret inden for og indbyder dem til at være en del af skolen på den ene eller anden måde.

Vi skal overleve på at have et godt omdømme, men hvis man ikke fortæller om os til nogen, så dør man. Så vi skal have nogle ambassadører i vores lokalområde og nogle ambassadører blandt politikere både lokalt og nationalt, som gør, at Kofoeds Skole har muligheder for at fungere også i fremtiden. Det gør vi blandt andet ved at vise alle, at vi kan lave godt socialt arbejde og udvikle os – ikke ved at isolere os selv og kigge os tilbage.

Omstillingsprocessen for Kofoeds Skole handler i høj grad om at sørge for, at vi ikke bliver en del af lokalområdet som det var, men som det kommer til at blive”.

DE TRE MILEPÆLE

En række vigtige begivenheder og erkendelser i de seneste 20 år har været helt centrale for Kofoeds Skole og dens fremtid. Robert Olsen fortæller:

”Der er to lovgivningsændringer og det faktum, at storbyerne er under stor forandring, som har haft betydning for Kofoeds Skole og beslutningen om, at vi nu udvikler skolen markant.

Det ene er, at man i 1998 gik fra bistanndslovgivning til lov om social service. Det siger måske ikke udenforstående så meget, men det bevirkede, at de gamle herberger og institutioner blev mindre og decentraliserede, store tilbud skulle være mindre og mere målrettede, der kom en større brugerinddragelse og man fjernede sig fra den kontrol, der lå latent i institutionsbegrebet.

Den anden lov, der ændrede sig, er lov om aktiv socialpolitik, hvor man nu indtog den holdning, at man ikke bare kan få bistandshjælp eller kontanthjælp uden også at være aktiv og aktiveret på en eller anden måde. Grundlæggeren af Kofoeds Skole mente jo også, at man skulle være aktiv for at modtage. Man skulle gøre noget godt. Gå til undervisning, vaske sig selv, tjene til et eller andet – for så opnåede man noget.

Da Kofoeds Skole begyndte at lave aktivering mere målrettet og fik målrettet det erhvervsarbejde, vi har herude, var det med udgangspunkt i lov om aktiv socialpolitik. Hvis man giver folk mulighed for at være en del af et samfund eller arbejdsfællesskab, så mener jeg, at det har en værdi - specielt for folk, som vi har med at gøre, der sidder og er ensomme og ofte har sociale problemer eller misbrugsproblemer.

Den tredje og sidste ting der har betydning for det, vi laver lige nu, er at erkende, at storbyen er i forandring. Her hvor vi ligger på Amager, og også i Århus og Aalborg, er storbyerne under kæmpe udvikling omkring skolerne, men der er samtidig fortsat stor ulighed og masser af fattige mennesker. Derfor har vi en vigtig rolle at spille. At den store ombygning og udvikling af skolen først sker nu, handler nok om, at vi altid har ligget i den mørke og kedelige ende af Holmbladsgade og lige har skullet opdage og erkende, at vi nu pludselig er placeret midt i et frodigt og potent byggeri med en central placering lige midt i et nyt boligområde”.

2018 Kofoeds Avis

ET SOCIALT TILBUD, DER UDVIKLER SIG TIDEN

Lige siden åbningen i 1928, har Kofoeds Skole formået at udvikle sig i takt med tidens behov og følge udviklingen i samfundet. Her er en kort gennemgang af skolens historie set i forhold til den socialpolitiske udvikling, som Danmark har været igennem de sidste 90 år.

På Kofoeds Skole er tingene aldrig blevet gjort, som de 'plejer'. For det er der nemlig ikke noget, der hedder på Kofoeds Skole. Skolen er blevet til og har altid udviklet sig ved mødet med mennesker med sociale problemer, og har hele tiden omstillet sig efter de socialpolitiske problemstillinger i samfundet. Især derfor har Kofoeds Skole i alle årene haft en centralt position i en række sociale kriser af stor betydning for samfundet samt formået at reflektere bagsiden af samfundsudviklingen.

"Vor indsats må være dér, hvor vi skal bruges i dag", sagde skolens grundlægger, Hans Christian Kofoed lige efter krigen i forbindelse med indvielsen af skolens nødhøjsbænk for 125 husvilde. "Det er ikke den afdeling af institutionen, jeg synes bedst om, men jeg er klar over, at den må til. Derfor er den oprettet – og derfor vil den findes, så længe den er nødvendig".

Fra landbrugets marker til byens gader

Udenfor i København var der i efterkrigsårene fyldt op med hjemløse. En i forvejen meget stor boligmangel blev forværret af en voldsom indvandring fra land til by. Alene i 1945 kom der 19.500 mennesker i alderen 15-24 år til hovedstaden. Året efter steg det tal til 28.600.

Indvandringen skete især som følge af landbrugets mekanisering og overgangen fra et landbrugssamfund til industrisamfund, der viste sig at medføre en af de største socialpolitiske forandringer i Danmark. De unge mennesker – særligt unge mænd – blev sagt op på gårdene og vandrede ofte planløst ind til storbyerne i håb om at finde arbejde. I København sov de i kælderskakter og trappeopgange. Blev de stoppet af politiet og ikke kunne gøre rede for deres bopæl, blev de fremstillet i Dommervagten og forelagt et bødekraft på 30 kr., som de i reglen ikke kunne betale. Bolighajer udnyttede bolig manglen på det groveste ved bl.a. at tage betaling for at lade de unge sove på trapperne, samtidig med at de drev smugkro. 25 øre per nat, koster det. Det viste sig ret hurtigt, at dette miljø virkede demoraliserende på de unge, der ofte blev inddraget i bander, hvor de lærte det kriminelle håndværk.

Derfor faldt naturligt for Kofoed, at det nu var denne gruppe af unge indvandrere, som skolen skulle hjælpe. I efterkrigsårene udgjorde de 80-90 pct. af alle skolens elever. Skolen måtte med andre ord være dér, hvor indsatsen krævede det – og som Hans Christian Kofoed selv udtrykte det; 'måtte vi må kæmpe med de våben, som situationen bød'.

I køen med de lange udsigter

Den egentlige idé til Kofoeds Skole, fik Kofoed i 1928, efter han gennem længere tid

havde bemærket hvordan store skarer af arbejdsløse var opstået i de københavnske gader, som en direkte konsekvens af 20'enes og 30'ernes økonomiske krise. Morgen efter morgen mødte de op foran byens fabrikker, i håb om at få arbejde. Men langt størstedelen af dem blev de sendt væk med et; 'ikke flere i dag', efter arbejdslederen havde udtaget dem, han havde brug for. Nogle blev vrede og bitre, andre mistede selvværdet og troen på et godt og anstændigt liv. Selv stod Kofoed en overgang i de arbejdsløses rækker og her oplevede han på nærmeste hånd, hvor lange udsigterne var til at disse mænd igen at kunne træde ind som borgere i et samfund. Det undrede han dybt, hvordan samfundet havde råd til at lade dem fortsætte på denne måde.

Med skolen ville Kofoed række den arbejdsløse en hjælpende hånd og give dem modet og lyst tilbage, så de atter kunne komme på fode. Hovedindsatsen lå på værkstedsarbejde og undervisning, som kunne dygtiggøre de ledige, men også hjælpe dem af med de ofte forpinte tanker, de gik med, som følge af deres sociale situation.

I begyndelsen fokuserede primært Kofoed på situationen for de enkelte elever og forsøgte så vidt muligt at opmuntre dem hver især. Det gik dog hurtigt op for ham, hvilke sociale forhold, de levede under og hvordan disse påvirkede dem, og han begyndte derfor at arbejde bredere – blandt andet med elevernes sundhedstilstand. De første årtier var elevernes situation præget af elementær fattigdom og dermed også en meget ringe livskvalitet. Soigneringen var som oftest meget dårlig, og Kofoed fik indrettet en hel afdeling, hvor eleverne kunne få et bad og blive barberet og få rent tøj på kroppen.

Én gang gymnastik og ét bad gav eleverne ret til én kop kaffe og ét stykke brød i kantinen. En fodlæge tog sig af elevernes fodvabler, som var et stort problem som følge af dårligt fodtøj og de mange traveture rundt omkring i byen. Kofoed bemærkede også, at de kvindelige elever ofte havde store børneflokkede, og han fik derfor en læge til at fortælle kvinderne om prævention og seksualhygiejne samt tilbød dem undervisning i børnepleje, ernæring og ægteskabelige problemer.

Den opsøgende hjælp

Det forøgede fokus på personlig sundhed og hygiejne, medførte også, at skolen fik sin egen læge, som udover almindelige helbredstjekks blandt andet også foretog børneundersøgelser. Kofoed indrettede sågar en Hjemmenes afdeling, hvor fattige familier kunne komme og vaske og tørre deres tøj. Mange mennesker boede i den periode i små slumlejligheder uden tørrekælder. Lejlighederne var ofte meget fugtige, hvilken gjorde, at mange børn led af luftvejssygdomme. Derudover oprettede Kofoed også en husholdningsafdeling, hvor familierne kunne lære at lave billig men sund og næringssholdig mad. Og ikke nok med det, så fik skolen også sin egen børnehave, hvor de små fik mad og mælk og blev stimuleret med leg, sang og fortællinger.

Senere begyndte Kofoed at lave opsøgende arbejde, ved at lade skolens socialrådgivere tage ud i de fattiges hjem, som en slags forløber for hjemmeplejen. En socialrådgiver skrev engang dette i en journal: 'Soveværelset var rædsomt, usandsynligt koldt og mørkt, ingen lagner på sengene. Fru C ejer kun en barneseng og en taburet. Selv sover hun på gulvet på en madras og har en dyne over sig. Fru D fortalte, at man flere gange

har desinficeret mod væggetøj. Man har nu givet op over for krybet.’

Nøden i hjemmene var forfærdende, men Hans Christian Kofoed sørgede ligefrem også for, at nogle fattige familier kom på ferie.

Fra ufaglærte til en del af industrien

I efterkrigsårene og den efterfølgende tid med begyndende velstandsstigning, var det helt andre problemer, man stod over for på Kofoeds Skole. I 50’erne gjaldt det om at integrere de mange unge mennesker fra provinsen. De var ofte uuddannede og ufaglærte, og skolen stillede derfor om og indrettede værkstedskurser, hvor eleverne fik et elementært kendskab til maskiner og redskaber samt praktisk og teoretisk undervisning. Alt dette for, at de kunne søge jobs som ufaglærte i den stadigt voksende industri.

Til værkstederne blev knyttet socialrådgivere, som hjalp eleverne med erhvervsvejledning og værelses- og arbejdsanvisning. Værkstedstilbuddene udførte en pionerindsats, idet revalidering af mennesker med sociale handicaps hidtil havde været et stærkt forsømt område. Værkstederne på Kofoeds Skole var på den måde en spæd start de til egentlige revalideringskurser og en forløber for revalideringsloven, der kom i 1960.

Misbruget melder sig

I 60’erne og 70’erne oplevede Kofoeds Skole et stigende antal misbrugere og skolen indrettede som resultat en alkoholklinik med afrusning og intensiv misbrugsbehandling. Der blev knyttet, læger, socialarbejdere og psykologer til klinikken. Som den første socialpædagogiske institution i landet, tog skolen også narkoarbejdet op. Hidtil havde det udelukkende været en opgave for politiet og hospitalsvæsenet.

I slutningen af 60’erne havde skolen kontakt med en tredjedel af alle narkomanerne i hele København. I begyndelsen opfattede man på skolen brug af stoffer som de unges oprør mod normer og autoriteter i samfundet på linje med det ungdomsoprør, som foregik samtidig. Man så den sociale afvigelse som en reaktion på den totalsituation, som afvigeren befandt sig i. Men afvigelsen var først og fremmest et symptom på en række sociale misforhold, som man ikke kan opløse med tvang eller forbud. Behandlingen bestod derfor i at give misbrugeren mulighed for selv at etablere de tilbud, som han/hun ønskede, i forøget på at finde en mere autentisk livsholdning. Den tilgang blev dog opgivet efter nogle år, da resultaterne ikke stod mål med forventningerne, i takt med, at 70’ernes oliekrise og stigende arbejdsløshed atter tog til.

Da indvandringen kom nordfra

1970’erne var samtidig det årti, hvor der kom en ny gruppe af elever på skolen – nemlig indvandrere fra så fjerne steder som Finland og især fra Grønland. Grønland blev gradvist åbnet op efter 2. verdenskrig, hvilket fik unge grønlændere til at søge mod Danmark. I begyndelsen af 70’erne begyndte Kofoeds Skole som de første på gadeplan et arbejde med udsatte grønlændere. Man oprettede en klub for grønlændere og ansatte grønlandsktalende personale, da flere af dem ikke kunne tale dansk. De nye elever var næsten alle sammen unge under 25 år, som kom til Danmark for at få sig en

uddannelse, men som desværre kuldsejlede i de nye omgivelser. Mange druknede deres menneskelige tragedier i et voldsomt misbrug af alkohol og hash. I 1980 udgjorde grønlænderne hele 16 procent af det samlede antal elever på Kofoeds Skole.

Arbejdet med udsatte grønlændere i Danmark blev intensiveret i begyndelsen af 80'erne. En del af aktiviteterne sigtede mod en generel styrkelse af grønlændernes selvtillid, stolthed og identitet, mens de var i Danmark. En anden tilgang var at hjælpe grønlænderne tilbage til Grønland. I slutningen af 80'erne havde man som resultat hjulpet 230 mennesker tilbage til Grønland.

Vejen tilbage til arbejdsmarkedet

Da 80'ernes og 90'erne bød på massiv arbejdsløshed i det danske samfund, formåede Kofoeds Skole igen at tilpasse sig tiden og tage imod endnu en ny elevgruppe. Denne gang var det mennesker, som upåklageligt havde passet et arbejde gennem mange år, men som ikke havde de nødvendige forudsætninger for at klare de omstillinger og rationaliseringer, som datiden arbejdsmarked bød på.

Skolen tilrettelagde kurser for ledige i samarbejde med fagforeninger og begynde at omstille sig mod en bredere kreds af elever med behov for efteruddannelse, men som ofte manglede motivation til at gå i gang med et uddannelsesforløb. Lovgivningen for skolens målgrupper blev i disse år meget mere differentieret og fra politisk side blev der intensivt sigtet efter, at få disse mennesker på en tilbage på arbejdsmarkedet. Derfor tog Kofoeds Skole tilsvarende redskaber i brug, der blev udviklet efter bestemmelserne i arbejdsmarkeds- og sociallovgivningen om nogle mere målrettede forløb for mennesker, der var langt fra arbejdsmarkedet.

De nye danskere

Et anden markant træk ved samfundsudviklingen i Danmark i de år, var indvandring fra den store verden som følge af globaliseringen. Indvandrerne blev den nye underklasse i samfundet med en større grad af arbejdsløshed og ringere økonomi og boligvilkår end gennemsnittet af den øvrige befolkningen. Op gennem 90'erne og 00'erne steg andelen af elever med indvandrerbaggrund konstant og udgør i dag cirka halvdelen af skolens eleverne (inklusive grønlændere). Faktisk kommer der i dag på Kofoeds Skole elever fra godt 100 forskellige lande fordelt over hele jordkloden.

Skolen accepterede straks den nye elevgruppe og opbyggede kurser målrettet indvandrernes behov for undervisning i dansk og introduktion til det danske samfund. Et af de første projekter var for kvinder fra Tyrkiet og Pakistan. For mange af kvinderne var det første gang, de var alene uden for hjemmet, og i begyndelsen blev de tilmeldt afleveret på Kofoeds Skole og afhentet her igen af deres mænd. Kvinderne fik arbejdsstræning om formiddagen og gik til danskundervisning om eftermiddagen. Én gang ugentlig tog skolens medarbejdere kvinderne med ud på f.eks. en folkeskole, et bibliotek eller et hospital og viste dem, hvordan sådanne institutioner fungerede. Skolen lærte også kvinderne at bruge de offentlige busser og at køre på cykel, så de kunne få en større berøringsflade med samfundet og på sigt lade sig integrere i et tempo, der passende til dem.

Udvikling for arbejdsledige

I slutningen af 90'erne er der igen opbrud i den danske socialpolitik. Den nu gamle bistandslov bliver afløst af flere forskellige love, blandt andet loven om social service og loven om aktiv socialpolitik. Fra politisk side var der et ønske om at vende socialpolitikken fra passiv forsørgelse til en mere aktiv beskæftigelsespolitik. En politik, som Kofoeds Skole har været med til at initiere.

De nye love skaber også nye retninger på Kofoeds Skole. I første omgang bliver skolen i 00'erne aktør i en mere aktiv beskæftigelsespolitik. Værkstederne får ny status med mere målrettede formål om at komme i beskæftigelse.

I årene 2005-2016 indgår Kofoeds Skole aftaler med blandt andre Københavns Kommune om at skabe beskæftigelsestilbud for arbejdsledige.

Stigningen i unge hjemløse

En anden udvikling, som Kofoeds Skole har gennemgået, ligger i arbejdet med hjemløse. I mange år drev Kofoeds Skole herberg først i Dronningegade og siden midten af 70'erne i Nyrnberggade. Men i perioden 2005-2008 gennemføres en decentralisering af herberget til de nuværende ungdomsboliger, der i daglig tale kaldes for (KSU) Kofoeds Skoles Ungdomsboliger. Og som navnet afslører, er det målrettet en hastigt voksende gruppe af unge hjemløse.

Men modsat herbergspladserne på selve skolen, placeres disse botilbud i villaer og lejligheder primært på Amager. Institutionaliseringsen af Kofoeds Skoles hjemløsearbejde undergår herved en transformation, der har til formål at gøre tilbuddene mere hjemlig og skabe mulighed for inddragelse samt give de unge beboere såkaldt 'bo-træning'. Enhederne bliver samtidig mindre og mere tilpasset den enkelte hjemløse.

I 2015 beslutter man ligeledes at lave om på Kofoeds Skoles mere opsøgende hjemløsetilbud, Kofoeds Kælder. Tidligere havde denne fungeret som en traditionel varmestue, men i forbindelse med vandskade, hvor kælderen er nødsaget til at blive sat i stand, ser Kofoeds Skole dengang forholdsvis nye forstander, Robert Olsen, sit snit til at gøre det til et kontaktsted for unge hjemløse i København og omegn. På den måde forener man det opsøgende kontaktarbejde med botilbuddene i KSU og skaber et socialt tilbud, der er målrettet unge hjemløse i alderen 18-30 år.

En bæredygtig storbylandsby

I 2014 udvikler man så en ny visionsplan for, hvordan fremtidens Kofoeds Skole skal se ud og hvilke tilbud den skal rumme. Efter en række drastiske nedskæringer bliver medarbejdere, elever og naboer til Kofoeds Skole inddraget i at formulere nye mål for Kofoeds Skole, som stadig tager udgangspunkt i de samme grundværdier og pædagogiske principper, som dengang Hans Christian Kofoed selv gik rundt og forsøgte at opmuntre eleverne hver især.

Resultatet af denne proces blev, at Kofoeds Skole ville prioritere den socialøkonomiske indsats gennem salg af de ting, som skolens eleverne producerer i de mange værksteder. Derudover opsatte man en vision og at ville følge med i tidens tendenser

og fokusere på bæredygtighed, som en del af det pædagogiske arbejde samt gøre det til en vigtig del af skolens profil.

Sidst, men ikke mindst, gik man i dialog med omgivelserne for at udvikle et samspil mellem Kofoeds Skole og den byudvikling, som foregår overalt i Storkøbenhavn, men som særligt finder sted i Amager Øst. Skolens mål blev, at skabe en storbylandsby, hvor udsatte borgere og øvrige beboere kan mødes i sociale rammer, der rummer dem begge.

Kofoeds Skole er ved sin 90 års dag midt i denne udvikling.

Ole Meldgaard, fhv. chefkonsulent, medarbejder på skolen 1986-2016.

Robert Olsen, forstander på Kofoeds Skole siden 2011

Kristeligt Dagblad 2018

”VI RYGER OG VI VED DET”

”Vi ryger og vi ved det” stod, der på en gammel BZ plakat fra dengang Ryesgade var besat. På samme måde er det med de beboere, som er hovedpersoner i Lars Borking’s dokumentar ”Slaget om Fredens Havn” om den bebudede rydning af en række skibe beboet af hjemløse.

I gennem dokumentaren følger vi beboernes nærmeste Don Quixote kamp mod vejrmøller i form mod naboer, myndigheder, politikere og ind i mellem også sig selv. Og bare i denne opremsning af modstandere kan man se at det er op ad bakke for beboere. Og ikke bare har de den ydre modstand at kæmpe mod. Nej, de kæmper også hver især med sociale problemer, som er til at tage at føle på.

Kort fortalt er, Fredens havn er i en lille selvforvaltning og selvbestaltet gruppe af mere eller mindre sejlbare både, som er ankret op i Københavns havn ikke langt fra Christiania og med udsigt over mod Amalienborg. Her bor 20-30 hjemløse.

Først skal jeg måske lige sige, at jeg lige som mange andre, som er gået forbi eller har besøgt Fredens Havn og har oplevet nogen af de problemer, som bådene udgør i form af dårlige boligforhold, dårlige sanitære forhold m.m. Heller ikke jeg vil argumentere for at man skal bevare status quo.

Men bådene og sagen er netop et udtryk for en problemstilling, som man bør forholde sig til.

Gennem filmen giver beboerne med al tydelighed udtryk for at de ikke føler sig som en del af samfundet, at de føler sig svigtet, at de ikke kan holde ud og bo lige som marionetter af borgere i dette samfund. Flere formulerer deres misbrug, deres økonomiske nedture. Altså mennesker, som lever på kanten eller helt uden for samfundet i en slags udenforskab.

Grupperne er en del af nogle af de mennesker, som ikke kan profitere af de sociale tilbud, som er i vores velfærdssamfund. Vi ser dem ind i mellem, når vi går rundt i byen og som glemmer vi dem eller fortrænger dem, hvis det da ikke lige er at der nogle gange bliver for mange på samme sted.

Det er helt klart at de har svært ved at følge med i et turbo København på Tesla, el cykler og dyre – ekstremt dyre - lejligheder.

I disse år er de steder og de oaser, som udsatte mennesker har bosat sig i blevet presset af byfornyelse, nye lokalplaner og en ny kommuneplan.

Byen er ved at – som det hedder på moderne sprog – ved at blive gentrificeret eller som digteren Søren Ulrik Thomsen udtrykte det ”blevet en forstad på højkant”. Nye grupper af københavnere er kommet og kommer til. Brokvarterene er blevet hippe for hipsterne og nye bydele skyder op i Nordhavnen. ved Amager strand og i Ørestaden, Sydhavnen med en voldsom hastighed.

Udvikling er nok ikke til at stoppe lige nu, men det har konsekvenser for de små, mærkelige oaser, som har været rundt om i byen og hvor skæve bo og menneskemiljøer har haft plads f.eks. i Sydhavnen, Langs Kløvermarken, i Ballonparken osv.

Med inspirationen fra disse skæve bo- og menneskemiljøer fik for mange år siden Socialt Udviklings Center til at udarbejde en rapport om disse miljøer og lancerede

begrebet Skæve boliger til skæve eksistenser. Politikerne tog det til sig og begyndte at bygge det som blev kaldt skæve boliger, som skulle være til tidligere hjemløse, som ikke kunne bo i egen bolig.

En skæv bolig vil kunne være den ramme, som nogle af Fredens Havns beboere vil kunne finde sig til rette i frem for et herberg eller en almen bolig.

Men gennem årene er ikke blev bygget nok skæve boliger. Der var godt nok finansiering fra Staten, men grundpriserne i byerne steg voldsom i en række år og gjorde det besværligt at bygge.

Kommunerne var også tilbageholdende med at søge pengene og oprette tilbuddene blandt andet fordi der skulle være medfinansiering for de på den sociale støtte. Den sociale støtte, som netop kunne være med til at skabe rammerne, samværet, sikre at sanitære forhold fungerer og at borgeren får en social støtte og hjælp til sine problemer.

Lige nu går det bedre. Københavns kommune har lige vedtaget at placere 12 skæve boliger ved siden af Kofoeds Skole. Vigtigt og nødvendigt. Københavns kommune er nået op på 77 skæve boliger, men det er stadig ikke nok og med en høj hjemløshed er der stadig et stort behov. Flere kommuner bør tænke skæve boliger.

I april afsiger, landsretten dom og selv beboerne tror ikke meget på at de vinder og får lov til at blive, men spørgsmålet er om ikke også vi andre taber en lille smule, når byen strømles og gentrificeres og de små, nødvendige oaser og åndehuller – også dem for socialt udsatte – ikke har plads i byen længere.

Hvis beboerne fra Fredens Havn mister deres bolig og der ikke er alternativer f.eks. i form af en skæv bolig, så siver de ud og sover på Stadsgraven, Christiania eller ud mod en af Købehavns sidste klondike områder på Refshaleøen.

April 2021

EN CIGAR ER SJÆLDENT BARE EN CIGAR

Det sociale tilbud Kofoeds Skole har man fået et kunstværk, som også er et rygerum - eller er det et rygerum, som også er et kunstværk? Det brugbare kunstværk er udformet som en 8 meter høj cigar med banderole, rullede blade og gløder i toppen. Inden i Cigaren, som den meget præcist er blevet døbt, er der så lavet rygefaciliteter, som frit kan benyttes af Kofoeds Skoles elever, medarbejder og gæster i huset.

Vejen til værket

I projektet spæde start besøgte Randi & Katrine Kofoeds Skole flere gange og i et samspil med de mennesker som kommer på Kofoeds Skole, blev idéen til Cigaren skabt. Der blev blandt andet holdt møder mellem rygerne på Kofoeds Skole og Randi og Katrine, som lyttede opmærksom til de mange elevers ønsker, håb og drømme. Med det i bagagen, gik det nye rygerum fra idé til model, og videre til udformning og godkendelse. For godkendelser skal der til, når man har i sinde at bygge en 8 meter høj cigar. Randi & Katrine taler med deres konkrete, sjove, skæve og lidt absurde kunst ind i Kofoeds Skoles rammer på en måde, som gør skolen levende, aktiv og samtidig smuk. Kunstnerduoen har tidligere lavet spændende ting, som ligger i linje med Cigaren. Her kan nævnes en kaffepavillion på et plejehjem formet som en tekande (Rosenhagens plejecenter), en tre meter høj grankogle i en skov (Ordrupgaard), et mødelokale med en papegøje i lokalet (Gammel Strand) og nogle skæve huse, som ligner ansigter. Randi & Katrine arbejder med det genkendelige og med skæve nye - og i cigarens tilfælde - overraskende dimensioner. I denne proces har Randi & Katrine arbejdet meget med inddragelse og fået mennesker, holdninger og kunst til at spille eller flyde sammen. Resultatet er blevet medejerskab af kunsten og det endelige resultatet. Denne inddragelsesproces bruges også af andre kunstnere, når de arbejder i samspillet med udsatte grupper, som f.eks. Balfelt-projektet på Enghave Plads og FOS og Balfelt-udformningen af en campingvogn på Mændenes Hjem. Også her er der blevet arbejdet med form, indretning og udvikling af de ordinære ramme for hvad og hvordan man kan udforme f.eks. sociale tilbud.

En følsomt emne

Emnet rygning kan stadig få følelserne i gang f.eks. fik den just afsluttede debat om forhøjede afgifter på cigaretter, bølgerne til at gå rigtig højt. For slet ikke at tale om debatten blandt sociale organisationer og brugerorganisationer, som var medvirkende årsag til at Rådet for Socialt Udsatte i november 2019 trådte tilbage. Emnet er stadig følsomt, og vi er også meget beviste om, at cigaren på Kofoeds Skole vil kunne føre en hel del debat med sig.

Her på Kofoeds Skole har vi valgt at stå på to ben i debatten. For det første må vi forholde os til at der blandt udsatte er rigtig mange, som er rygere. Faktisk langt flere end i resten af befolkningen. Derfor tilbyder skolen også rygestopkursus med jævne mellemrum. Samtidig – og for det andet – må vi se i øjnene, at der trods alt er rigtig mange af vores elever, som ikke kan eller vil holde op med at ryge. Netop den gruppe

af mennesker har vi skabt cigaren (rygerummet) til. Der er nok ikke en gruppe af mennesker i vores samfund, som har følt sig mere marginaliseret og i bogstaveligste forstand følt sig sat mere udenfor, end rygerne. Det kan faktisk være helt forstemmende at se rygerne stå uden for virksomheder, offentlige forvaltninger, institutioner eller i baggårde til butikker, småfrysere i hvide skjorter og ryge, når man cykler gennem byen. Et af de nyere ord i det danske sprog, 'shaming', kan mildest talt også bruges i forbindelse med rygere.

Her skal det måske skydes ind, at hverken skribenten til denne kronik eller kunstnerduoen Randi og Katrine, er rygere. Så er det på plads.

RYGNING PÅ SOCIALE TILBUD

I rapporten Rygning er deres mindste problem dokumenteres i en holdningsundersøgelse til rygning foretaget blandt medarbejdere, ledere og udsatte på sociale tilbud fra 2010 at opfattelsen er at rygning er socialt udsattes mindste problem. Andre sociale problemer fylder lang mere i hverdagen for borgeren f.eks. rusmiddelafhængighed, psykisk sygdom m.m. På Kofoeds Skole kender vi godt det faktum at rygning er det mindste problem.

Men rygning har også haft sin tid på Kofoeds Skole. Man har fuldt det øvrige samfunds udvikling. Først røg man alle steder og skolens brugere kunne endda tjene op til smøger ved at arbejde i et af skolens værksteder. Senere blev rygning begrænset – om end på en lidt morsom måde - hvor man kun måtte ryge i den ene del af den store kantine og ikke i den anden del. Så blev det forbud i kantinen. der blev lavet rygerum og til sidst måtte rygerne ud i gården for at ryge. Da det skete sagde en af rygerne med et smil på læben: 'Nu dør vi ikke længere af lungekræft, men af lungebetændelse'

En del menneskers billede af Kofoeds Skole stammer fra Gasolin'-sangen Langebro, som er at finde på deres første plade fra 1971. Her synger Kim Larsen blandt andet: 'Jeg gik forbi dæmonernes port ud for Kofoeds Skole. Der stod en flok og drak sig ihjel'. Dengang Kofoeds Skole lå i Dronningegade på Christianshavn – i de bygninger som i dag huser Christianshavns Beboerhus. I dag er Kofoeds Skole ikke længere et sted, hvor folk 'står og drikker sig ihjel'. I midten af 70'erne flyttede Kofoeds Skole ud til den nuværende placering på Amager, men ligesom dengang Gasolin' omsatte det miljø der var omkring skolen til en sangtekst, er Kofoeds Skole stadig et sted, hvor mennesker med sociale problemer kan komme og få hjælp i form af undervisning, rådgivning, erhvervstræning, hjemløsebotilbud m.m.

Og som symbol lever 'Dæmonernes Port' dog i bedste velgående. For på Kofoeds Skole kommer der i dag en hel del mennesker, som slås med indre dæmoner. Det kan være dæmoner såsom stress, sårbarhed eller psykiske sygdom og/eller andre rusmidler end dengang i Dronningegade. Uden nødvendigvis at kalde rygning for en dæmon, er det i høj grad noget som er flyttet med ud på Amager og til dels kan kobles sammen med social ulighed. For som tidligere nævnt, er andelen af rygere langt større blandt socialt udsatte end den er i resten af befolkningen.

HJÆLP TIL SELVHJÆLP

Symbolikken omkring de indre dæmoner omtales også af skolens elever som noget, der fylder meget i deres liv og som gør det nødvendigt for dem at lægge vejen forbi Kofoeds Skole for at få hjælp og støtte til at klare hverdagen og de dæmoner den nu engang må indeholde. Her kunne man med gode argumenter sige at for mange er også trangen til rygning også en indre dæmon.

En elev på Kofoeds Skole har beskrevet de mennesker, som kommer her på følgende måde: ”Her kommer skæve eksistenser med sår på sjælen”. Andre vil måske beskrive det på andre måder, men fælles for mange af dem er, at de ud over arbejdsløshed og forskellige sociale problemer, også oplever en form for udenforskab. De lever uden for arbejdsmarked og uden for foreningsfællesskaber, men har alligevel de samme behov, som andre har for arbejdsfællesskaber, sociale relationer, indhold i tilværelsen og det at kunne føle sig, som en del af noget.

På Kofoeds Skole hjælper vi socialt udsatte mennesker til et bedre liv. Hjælp til selvhjælp er det grundlæggende princip i vores sociale arbejde. Det er skolens overbevisning, at ethvert menneske bliver gladere og vokser, når det får mulighed for at skabe og tage ansvar for sit eget liv

KUNSTEN PÅ KOFOEDS SKOLE

Kofoeds Skole har igennem mange år haft kurser og værksteder, som relaterer sig til kunst og kreativitet, som f.eks. film, teater, musik, skrive og billedkunst.

Denne del af arbejdet tog sin i begyndelse af 70'erne, da Kofoeds Skole lå på Christianshavn. Stofmisbrugerne var begyndt at komme på skolen, og de var for manges vedkommende involveret i musik og billedkunst. Stofferne og det kreative hørte dengang sammen. Kofoeds Skole tog udgangspunkt i dette og tilbød derfor undervisning i disse meget kreative fag.

En del af den billedkunst der bliver skabt på Kofoeds Skole, bliver også udstillet på skolen og hænger ved siden af anerkendte kunstnere som f.eks. Heerup, Scherfig, HuskMitNavn m.fl.

Så at der arbejdes med en æstetisk dimension i det sociale arbejde på Kofoeds Skole er helt naturligt. Man har her blandt eleverne vist det som nu er dokumenteret blandt andet gennem Anita Jensen antologi om kultur og sundhed., hvor det skrives at kultur (kunst) skaber øget livskvalitet, reduktion i angst og forbedret social interaktion.

Rygning har altid fyldt meget i kunst og kultur. Ikke kun billedet af den rygende rockmusiker, eller billedkunstneren i sit atelier. Også rygende mennesker har gennem tiden fundet vej til lærred hos mange kunstnere; Picasso, Van Gogh, Cezanne, Warhol. Listen er uendelig lang, men på samme måde, som at rygningen mindre og mindre figurerer i film, så finder rygeren ikke længere vej til lærred helt så meget som før.

Der er ingen tvivl om at der i fremtiden vil blive dyrere og sværere at komme til at ryge. Nogen taler ligefrem om et decideret forbud. Randi og Katrines cigar bliver derfor også et værk, som bliver et minde om et billede på en tid, der var. På samme måde som Randi og Katrines skæve transformatorstationer på Arken i 2015, som også er forsvundet fra vores landskaber, bliver cigaren reminicer fra dengang vi alle røg og vi røg alle steder, men som nu er en kultur er på vej væk.

Cigaren er et billede på en svindende kultur, hvor rygning fylder mindre og mindre i samfundet, og i vores alles hverdag. Man kan måske ligefrem påstå at cigaren kan blive et monument for noget som var.....

*September 2021
POV International*

HASH ER IKKE LÆNGERE ET AF DE BLØDE STOFFER

Jeg har ind i mellem sagt, at nogle af de bedste hjerner i min folkeskoleklasse i Taastrup forsvandt ind i hashens tåger. En røg sig ind i en hashpsykose, begik bankrøveri og fik en behandlingsdom, en flød ind i et mangeårigt misbrug af hash og alkohol og forlod først misbruget 25 år senere, en forsvandt væk i psykosernes labyrinter og blev der, og klassens klart bedste hjerne insisterede på hashens lyksaligheder og blev smidt ud af gymnasiet, fik aldrig en uddannelse, ringede til mig mange år senere og ville gerne have et job hos mig, da jobcenteret var efter ham. Arbejdsløs, ufaglært og udenfor. Selv uddannede jeg mig inden for sygeplejen og fandt mit virke i den sociale sektor. I mit efterhånden lange arbejdsliv på det sociale område har jeg kunne følge udviklingen og de menneskelige omkostninger, som hashen har i form af arbejdsløshed, hjemløshed, gæld til pushere, unge, som dropper uddannelse, manglende evne til indlæring og mistet kontakt til familie, ødelagte lunger af hashrygningen (ryge bong), fængselsophold og lige frem dødsfald.

Vi forlod folkeskolen i sidste halvdel af halvfjerdserne. På bagsiden af et ungdomsoprør i tresserne og en punk bevægelse i halvfjerdserne, hvor rusmidler var en vigtig identitetsmarkør. Hvis du skulle være med i fællesskabet, så var rusmidler et vigtigt omdrejningspunkt.

Hashen var alle steder - i skolen, til festerne, på biblioteket, i sportsklubben m.m. Jeg husker et par journalister fra avisen Information, som var på tur i Jylland og ville undersøge om det var muligt at få hash en fredag aften i en lille stationsby i Vestjylland. De skulle blot spørge et sted og så der var jackpot. De blev henvist til god hash, som de så som en del af den journalistiske opgave købte og røg og efterfølgende anmeldte i artiklen. Hashen var tilgængelig over det hele, hele tiden. Vores venner røg, vores lærere røg og en sjælden gang var det også forældre, som røg. Der var en ofte naiv tro på at "hash er jo ikke farligt", "du bliver ikke afhængig af hash" eller "det er godt at ryge hash, du slapper af og bliver afstresset."

Også det mantra man har hørt igen og igen "Hash er et af de blødere stoffer, men det er langt værre med de hårde stoffer, som heroin". Og det er da også rigtigt at man kan ikke på samme måde som med heroin dø af en overdosis, men der er også konsekvenser af hashrygning. Konsekvenser, som er blevet mere tydelige og reelle, som tiden er gået.

En konsekvens, som der ofte er taget let på af lærere, forældre m.fl. Mange forældre og lærere havde måske selv røget et joint i gymnasiet i et frikvarter eller til en fest på handelsskole og det var da ikke så slemt og så mindes grineflip og madflip og andre sjove begivenheder. Men sandheden er at hashen i dag er langt fra det joint, som blev røget til en fest i halvfjerdserne.

Det hash politiet konfiskerer i dag er 3 gange stærkere end den, som blev konfiskeret i år 2000 og langt stærkere end det, som blev konfiskeret og røget tilbage i halvfjerdserne. Det er indholdet af det psykoaktive stof THC, som fylder mere i hashen i dag. Det er på den ene side det stof, som gør at man bliver skæv og får en rusoplevelse, men det er også det stof, som kan være med til udløse psykoser. For ikke

så lang tid siden blev offentliggjort et dansk studie i tidsskriftet *Jama Psychiatry*, der viste at andelen af skizofrenitilfælde, der kunne være undgået, hvis danskerne ikke misbrugte cannabis (Hash) er steget med et par procent til mindst 8%. Stigningen er sket parallelt med at indholdet af THC er i hashen er steget. Psykoserne og de sociale og sundhedsmæssige konsekvenser rammer i dag hurtigere og hårdere end de gjorde blandt mine folkeskolevenner.

Lidt ironisk og måske også lidt kynisk kan man sige, at hashrygningen desværre skaber fuld beskæftigelse over i min del af det sociale arbejde, så vi møder flere og flere psykisk syge, som også er rusmiddelafhængig. Dette er fornylig dokumenteret af en undersøgelse udarbejdet af FOA, hvor medarbejderne på bosteder på det specialiserede sociale område oplever tiltagende problemer med rusmidler blandt beboerne. Da jeg startede i socialt arbejde for over 30 år siden var dobbeltdiagnoser (psykisk sygdom og misbrug) et marginalt problem. Det er det ikke længere.

Hash er ikke længere det vi kaldte et blødt stof. Det er et rusmiddel, der som alle andre rusmidler har en øget risiko for sociale, og også samfundsmæssige konsekvenser.

Vi må gøre op med illusionen fra halvfjerdserne om det "glade joint" og konstatere at hash i dag er et helt andet stof og at det er et helt andet miljø i hashklubber, på Christiania m.m.

I mange år har debatten om hash var præget af manglende indsigt i den udvikling, egne anekdotiske fortællinger og ikke mindst en polariseret debat om forbud mod hash kontra en legalisering af hash. Selv om indtagelsen af hash har konsekvenser, som beskrevet, vil nogen måske sige, at der skal mere forbud og hårdere straffe til, men andre på årlige demonstrationer fra Christiania til Christiansborg forlange en total legalisering. Lige nu er det dem som producerer og sælger hashen, som bestemmer, hvor højt THC indholdet skal være. Køberen kan ikke se på hashen, hvor stærk den er.

Når jeg køber øl, en flaske vin eller spiritus i en forretning kan jeg altid se hvad alkoholprocenten er. Jeg kan regulere, hvor meget alkohol jeg vil indtage, sådan at jeg ikke bliver syg og dårlig.

Den mulighed har hashrygerne ikke. Med en erkendelse af at vi nok ikke kan straffe os ud af dette problem og en legalisering ikke fører noget nyt med sig, må tale for en mere pragmatiske holdning til for at forebygge de mange sociale og sundhedsmæssige konsekvenser, som det stof, som ikke længere kan karakteriseres, som et blødt stof.

Så måske er tiden til en regulering af området.

August 2021 Information

CHRISTIANIA I MIT HJERTE

Vi ved allesammen at der er noget med hjerte og smerte. Når jeg skriver, at Christiania er i mit hjerte, så tror jeg det gælder mange mennesker i Danmark. En oplevelse af det alternative og lidt ”skæve”; koncerter i den grå hal, julemarked, de juleløses jul, en tur i Spiseloppen eller Stadens museum for kunst, eller en udenlandsk ven man viser rundt i den specielle bydel i København. Vi har været forbi allesammen på et eller andet tidspunkt.

Men nu er det mere smerten, der fylder. Masker, hashhandel, mord, vold og det som få snakker om, men alle ser ud af øjenkrogen. En bydel, som er ved at bukke under af tyngden af en stor åbne narkoscene og de sociale konsekvenser, som det har, her ved 50 års fødselsdagen.

Ofte er det blevet sagt at vi har Nordeuropas største og eneste åbne narkoscene på Vesterbro. Det er ikke rigtigt. Christiania har en narkoscene, som er lige så stor, måske større på omsætning og som er større på antal besøgene.

Og det har konsekvenser. Når det kommer en halv million besøgende gennem Christiania hvert år. Det er ikke alle sammen turister, der blot skal kigge. Det er også en stor del af de københavnske hashrygere og nogle gange - også fra den øvrige verden: Man skal så lige forbi skal prøve at ryge købe eller bare hænge ud i bydelen.

Christiania har altid været samlingssted for mennesker, der har levet på kanten, har været lidt specielle (nogle psykisk syge) og nok haft en større misbrug end gennemsnittet. Og der har været stor rummelighed for dette på Christiania. Man kunne være ret alternativ, når man ophold sig på ”staden “. Både på den positive måde og også nogen gange på den lidt belastende måde.

Jeg husker engang til et møde i Københavns kommune som jeg deltog i, som forstander på Mændenes Hjem, hvor vi drøftede Københavns stofmiljøer og stofscener. En kommunal embedsmand sagde lige ud: ”Tænk hvis vi ikke havde Christiania eller hvis det skulle blive ryddet, hvor mange institutionspladser, vi så skal indrette”.

Om manden havde ret. Uden Christiania ville kommunen have et problem. Et stort problem. Fokus i omtalen om Christiania er jo ofte på hash, bander, kriminalitet og politiaktioner, men i randområdet af og på Christiania har Christiania massive sociale og behandlingsmæssige udfordringer både i forhold til psykiatri og rusmidler.

Christiania har flere sociale problemer, som er i øjenfaldne og som fylder i hverdagen. Først og fremmest er det de mange, som kommer, ryger hash og som ikke kun bliver skæve, men også psykotiske. Det er også mennesker, som i deres afhængighed bare bliver. Bliver over lang tid og som lever på randen af Christiania selv om de jo egentlig havde en bolig i Herlev eller Roskilde. Hashen er blevet stærkere og gør på den måde, at flere bliver syge (psykisk syge) af rygningen. Den hash, politiet konfiskerer i dag, er 3 gange stærkere end den, som blev konfiskeret i år 2000 og langt stærkere end det, som blev konfiskeret og røget tilbage i halvfjerdsene. Det er indholdet af det psykoaktive stof THC, som fylder mere i hashen i dag. Det er på den ene side det stof som gør, at man bliver skæv og får en rusoplevelse, men det er også det stof, som kan være med til udløse psykoser.

På Christiania og i randen af bydelen lever mange mennesker, som hjemløse - på Stadsgraven, i Fredens Havn og i havneområderne bag Christiania. Hjemløsheden er ikke blevet mindre de senere år og heller ikke på Christiania, Med udsigt til at Freden Havn snart vil blive ryddet vil flere sive ind i Christiania og leve som hjemløse.

En af de hjemløsegrupper, som gennem alle år har været synlige på Christianshavn og Christiania er udsatte grønlændere. Flere unge grønlændere søger bydelen og bliver hurtigere en del af hashmiljøet end de bliver integreret i det danske samfundet. Der er mange som ikke er i kontakt med det offentlige system og den 1. januar 2021 slutter Københavns kommunes fremskudte indsats overfor udsatte grønlændere.

Christianias beboere er opmærksomme på konsekvenserne for bydelens børn. Christiani initiativet ”Nok er Nok”, som vil gøre op med udviklingen af et rådt hashmarked styret af bander, har fokus på de konsekvenser, som hashmarkedet har for Christianias egne børn. I et opråb skriver de ”der florerer stoffer og pludselig skal man måske tjene til dem. Frygten for at blive anholdt får adrenalinet til at rende, lunten til at blive kortere, personligheden ændrer sig og voldsparatheden stiger. Det at få en ordentlig skolegang, sunde fritidsinteresser og ikke optage de værdier vi alle har skabt i den misbrugssubkultur, er eksisterer på Christiania bliver pludselig svær. Man får aldrig den uddannelse der skulle dygtiggøre, give indhold og engagement.”

Den sociale indsats for udsatte borgere, som opholder sig på Christiania er under pres. Der er derfor brug for en social indsats, som matcher de sociale problemer, som Christiania kæmper med. Man kan næsten sige at de strander på Christiania med alle deres problemer.

Et af de sociale indsatser, som Københavns kommune understøtter er ”Herfra og videre”. ”Herfra og videre” er en beboerrådgivning, som primært blev oprettet for at udfører en social indsats for de som bor på Christiania. Nu er fokus på de mange udsatte borgere, som ”bare bliver” eller ikke har et alternativ andre steder. Beboerrådgivningen tager sig af akutte psykoser, er brobygger til andre sociale tilbud f.eks. psykiatrien, som skal operer i området og man gør det på mange forskellige tider af døgnet.

Ud over ”Herfra og videre” er andre indsatser jævnlige tilstede på Christiania; den kommunale hjemløseenheden, ind i mellem kommer Sociolancen forbi, Hovedstadens akut psykiatriske indsats og lidt opsøgende arbejde fra Kofoeds Skole i forhold til udsatte grønlændere. Men de sociale indsatser kan ikke møde alle de borgere, som er socialt udsatte og opholder sig på Christiania.

Men en nøgtern sammenligning af den sociale indsats på Vesterbro og indsatsen på Christiania viser, at der en langt, langt større indsats på Vesterbro. Selv om problemerne er sammenlignelige med mange massiv tilstedeværelse af mennesker med afhængighed, pushere samt åbenlys indtagelse af stoffer. Men der er langt flere sociale indsatser på Vesterbro, langt flere socialarbejdere, lang flere døgnåbne tilbud (på Christiania er ingen), en langt mere mangfoldig indsats og en langt mere koordineret indsats for de udsatte borgere. Tro mig jeg har arbejdet på indre Vesterbro i over 18 år og i de sidste 10 år på Kofoeds Skole.

I forhold til Christianias nuværende situation kom jeg i tanke om et gammelt citat om socialpolitik fra 1980 fra et OECD møde af Ritt Bjerregaard. Hun siger ”At mildne

kapitalismes overgreb [læs hashhandlen] og tildække årsagerne til samfundet konflikter [læs kriminalisering af hash] er stadig socialpolitikens opgave. Det er ved tilrettelæggelse også at fremtidens socialpolitik afgørende at gøre sig klart, at grunden til at vi i de kapitalistiske lande har socialpolitik og velfærdsforanstaltninger er at vi ikke vil kunne sikre ro og orden uden. Socialpolitik er formentlig den mest effektive, det vil sige de billigste og menneskeligt set også den bedste måde at sikre den rolige, kontinuerlige funktion af et højt kompliceret samfund”

Christianias situation råber på en aktiv socialpolitik og på en indsats, som både kan sikre ro og orden for christianitterne og sikre at udsatte borgere, som færdes på og omkring Christiania får en ordentlig indsats. Sagt med andre ord bærer Christiania en uforholdsmæssig byrde af de sociale problemer, vi har.

Jeg tror at en god gave man kan give Christiania til 50 års fødselsdagen er en øget social indsats på lige fod med Vesterbro.

Kronik i Kristeligt Dagblad september 2021

HJEMLØS-ALLIANCE: TILSAMMEN HAR VI 530 ÅRS ERFARING – HER ER SEKS ANBEFALINGER TIL EN HJEMLØSEREFORM

Antallet af hjemløse er steget markant de seneste ti år. Men nøglen til at løse problemet ligger lige for: Størstedelen af hjemløse kan komme varigt ud af hjemløshed med den rette socialfaglige støtte og en betalelig bolig, skriver Hjem til Alle alliancen.

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altin- get skal overholde de presseetiske regler.

Længe før socialreformer og velfærdssamfundet så dagens lys i Danmark, har vi givet hjemløse ly for natten og støttet op om et godt liv i egen bolig. Ikke fordi vi skal, men fordi vores værdier byder os at gøre en forskel og skabe social forandring. Det har vi gjort i tilsammen 530 år.

Udviklingen i antallet af hjemløse er desværre gået den forkerte vej – antallet er steget med 32 procent de seneste ti år. Heldigvis ved vi, hvad der skal til for at vende udviklingen. Mellem 80-90 procent af alle mennesker i hjemløshed kan komme varigt ud af hjemløsheden, hvis de først og fremmest tilbydes en betalelig bolig og samtidig får den sociale og fleksible støtte, de har brug for, for at håndtere andre udfordringer end at mangle en bolig.

Tilgangen hedder Housing First. På baggrund af disse erfaringer mener vi, at der er brug for en omstilling af arbejdet på hjemløseområdet, hvor nøglen er boliger, faglig udvikling og den rette sociale støtte.

Betalige boliger og social støtte

I en omstilling er manglen på betalelige boliger en helt central strukturel barriere, der fastholder mennesker i hjemløshed og på herberger. Derfor er det alfa og omega at gøre betalelige boliger tilgængelige for mennesker i hjemløshed. Men boliger gør det ikke alene. Der skal også social støtte og fællesskab til – og her ser vi civilsamfundet som en afgørende spiller for at komme i mål.

I takt med at flere får adgang til betalelige boliger, vil behovet for herbergspladser blive mindre. Vores socialfaglige arbejde kan i højere grad flytte ud af herbergerne og bidrage til, at mennesker lever gode liv i egen bolig. Som civilsamfundsorganisationer kan vi handle fleksibelt på de behov, vi møder. Vi kan hjælpe med det, der giver mening for den enkelte og følge med over længere tid.

Og så kan vi bruge vores lokale netværk. Ikke bare til at bygge bro til de kommunale løsninger – men også til alle de andre aktører i civilsamfundet, som vi er vant til at arbejde sammen med. Det gælder ikke mindst de vigtige indsatser, hvor frivillige kræfter indgår i arbejdet med at stoppe og forebygge ensomhed og social isolation.

Som herbergsaktører og civilsamfundsorganisationer har vi i mange år været et vigtigt sikkerhedsnet for mennesker i hjemløshed. Derfor kender vi til vigtigheden af

at få mennesker hurtigt og sikkert videre fra hjemløshed og til en fast og tryk base. På den baggrund har vi formuleret seks konkrete anbefalinger til en ny reform.

Lokale partnerskaber

Reformen skal sikre, at kommuner, civilsamfundsorganisationer og herberger indgår lokale partnerskaber.

Vi har brug for, at vi alle arbejder mod samme mål, og at vi gør det sammen. Lokale partnerskaber på tværs af kommune, civilsamfund, boligorganisationer og behandlingstilbud kan udgøre et fintmasket sikkerhedsnet, som sikrer, at det enkelte menneske får præcis den støtte, der er brug for.

Lokalt tilpassede udviklingsprocesser

Reformen skal sikre, at kommuner og herberger følger lokale kapacitetsbehov tæt i forhold til herbergspladser og betalelige boliger. Det er afgørende, at en gradvis reduktion af herbergspladser først sker, når der er sikret flere betalelige boliger og øget kapacitet til passende social støtte.

Det vil være skadeligt og uværdigt for de mest udsatte i vores samfund, hvis vi havner i en situation, hvor vi hverken kan tilbyde boliger med støtte eller henvise til et herberg.

Hjem til Alle alliancen

Der er brug for lokale og fleksible udviklingsprocesser, som tager højde for det lokale boligudbud. For eksempel at der i de større byer er betalelige boliger, og at der i de mindre byer og på landet er almene boliger, der kan bruges til social boliganvisning. Det vil være skadeligt og uværdigt for de mest udsatte i vores samfund, hvis vi havner i en situation, hvor vi hverken kan tilbyde boliger med støtte eller henvise til et herberg.

Samarbejde om rette støtte

Reformen skal sikre, at alle mennesker i hjemløshed tilbydes støtte fra mennesker, de stoler på.

Det kræver samarbejde og koordinering, så støtten kan komme fra såvel civilsamfundet som kommunerne, og gerne i en kombination, afhængig af hvem der har den bedste relation og den passende støtte til det enkelte menneske.

Selv møderprincippet i akutte tilbud

Reformen skal give mulighed for, at civilsamfundsorganisationer og herberger også i fremtiden kan tilbyde opsøgende, åbne og tilgængelige tilbud til mennesker, der selv henvender sig og har brug for hjælp her og nu.

En forudsætning for dette er blandt andet, at finansieringen af herbergernes arbejde er sikret, og at selv møderprincippet fortsat er gældende, så mennesker kan få hjælp, når de har brug for den.

Rammer og ressourcer til kvalificeret socialfaglig støtte

Reformen skal sikre, at civilsamfundsorganisationer og herberger i fremtiden har mulighed for at levere fleksibel og socialfaglig støtte, der hjælper mennesker med at skabe gode liv i egen bolig.

Lovgivningen skal sikre, at herberger og civilsamfundsaktører kan være med til at levere støtte til mennesker i hjemløshed. Der skal sikres økonomiske ressourcer til at kunne levere socialfaglig støtte af høj kvalitet i egen bolig.

Længerevarende botilbud til dem, der ikke klarer sig i egen bolig

Reformen skal sikre værdige tilbud, også til de 10-20 procent, der ikke klarer sig i egen bolig, men har brug for mere intensiv socialfaglig støtte eller behandling.

Civilsamfundsorganisationer og herberger kan i fremtiden bruge bygninger, faglighed og kompetencer til at etablere nye længerevarende botilbud til de mennesker, der har brug for det. En forudsætning er, at der med reformen investeres i faglig og metodemæssig udvikling og i udvikling af herbergernes faciliteter.

Vi har tilsammen ikke bare 530 års erfaring med at hjælpe. Vi har også 530 års erfaring med at samarbejde, udvikle os og skabe social innovation. De erfaringer er vi klar til at bringe maksimalt i spil for at skabe social forandring og stoppe hjemløshed. Ingen skal stå alene uden bolig i et samfund som det danske.

*Ole Mikkelsen, Heinz Wolf, Lars Thidemann Jensen,
Søren Romar, Robert Olsen og Vibe Klarup
hhv. direktør i WeShelter, leder og chefkonsulent i Kirkens Korshær, vicegeneralsekretær
i Blå Kors, forstander for Herbergerne på Frederiksberg,
forstander for Kofoeds Skole og direktør i Hjem til Alle alliancen*

Altinget Oktober 2021

FOLKETINGET BØR BEKÆMPE BØRNEFATTIGDOM

Folketinget bør bekæmpe børnefattigdom i Danmark Vores frygt er ved at blive til virkelighed. Tusindvis af børn, hvis forældre er omfattet af de nye lave ydelser, rammes lige nu hårdt. Så hårdt, at der må spares på mad, vigtig medicin, vintertøj, offentlig transport og sociale aktiviteter. Mange familier oplever, at de har problemer med at betale deres husleje og risikerer at blive sat ud af deres bolig. Derfor er vi underskrivende organisationer gået sammen for at bekæmpe den stigende børnefattigdom og for at komme med et nødråb til Folketingets partier om, at de er nødt til at imødegå udviklingen. For vi kan se, at et stort antal børn i Danmark vil havne i fattigdom, og at det vil få alvorlige konsekvenser for dem. Vi ved nu, at kontanthjælpsloftet, 225-timers reglen og integrationsydelsen omfatter meget store grupper. 29.428 personer fik integrationsydelse i tredje kvartal 2016, kontanthjælpsloftet omfattede 33.127 personer i oktober, og 59.200 fik i september varslingsbreve om, at de er omfattet af 225-timers reglen. Det er meget store tal, og langt flere end det, Folketinget troede, da lovene blev vedtaget. Vi ved også, at der er mange børn i disse familier. Beskæftigelsesministeriet regner med, at der er 43.500 børn i familier, der er ramt af loftet og 21.800 børn i familier på integrationsydelse. Der er endnu ikke tal for hvor mange børn, der er i familier, der rammes af timereglen. Mange familiers ydelser vil blive skåret så kraftigt ned, at de kommer under de grænser for fattigdom, vi kender i Danmark. Mange vil komme under den tidligere regerings fattigdomsgrænse og også under grænsen for, hvad man som minimum skal have tilbage, når Skat inddriver gæld i en families økonomi. Især enlige forsørgere og familier, der er omfattet af både loftet og timereglen, vil blive hårdt ramt. Rockwoolfonden har netop opstillet minimumsbudgetter for, hvad der er nødvendigt for at leve i Danmark. Mange kommer nu under disse budgetter – nogle en hel del under. Gifte par med børn, som er omfattet af både loftet og timereglen, vil ofte have et rådighedsbeløb, der ligger markant under rådighedsbeløbet i minimumsbudgettet. Ægtepar med børn, der er ramt af både integrationsydelse, timereglen og loftet, er også langt under minimumsbudgettet. Følgerne er alvorlige. Dansk Socialrådgiverforening har netop i en rundspørge til de socialrådgivere, der møder disse mennesker, spurgt, hvilke konsekvenser nedskæringerne har. Svarene viser, at konsekvenserne nogle gange er meget voldsomme, som det fremgår af konkrete eksempler: ”En kvinde med tre børn er flyttet fra en toværelses lejlighed til et lejet værelse hos en veninde; en kvinde med tre drenge har ikke råd til vintertøj; en mor til et barn spiser kun én gang i døgnet for at sikre, at hendes barn får noget at spise... sådan kunne jeg blive ved. Alle kæmper for at kunne betale huslejen” ”En enlig mor med tre børn mister ca. 2.800 kr. om måneden. Børnepengene bliver nu brugt på mad, og børnene må undvære tøj mv. Hun kæmper i forvejen en kamp for at få hverdagen til at fungere, og kontanthjælpsloftet har gjort, at hun igen er startet i behandling i psykiatrisk regi.” SFI viste i sin afsavnsundersøgelse, der blev udarbejdet før indførelsen af de lave ydelser, at børns helbred påvirkes af fattigdom. Børn, der har levet i fattigdom, har risiko for at få ringere uddannelse, blive mere ledige og få en lavere

indkomst som voksne. Jo flere år børn lever i fattigdom, des dårligere klarer de sig i skolen. Denne tendens ses allerede efter et års fattigdom. Børnerådet har undersøgt, hvordan børnene oplever et liv på økonomisk lavblus. Børn, der lider afsavn på grund af familiens lave indkomst, har sværere ved at blive en del af børnefællesskaber, og de er oftere ensomme. ”Hvis alle kunne vælge, så ville de jo gerne være ligesom alle andre, så det er det der med, at man stikker lidt ud. Man er lidt anderledes, så man kan godt blive lidt flov”, fortæller en pige. Børn og unge, der oplever flere afsavn, trives dårligere og er meget mere nervøse end de andre børn. ”Man tænker så meget over det, at det ligesom koger over inde i hovedet. Man ligger og tænker på det, når man skal sove”, fortæller en anden. Vi frygter, at nogle familier bliver tvunget til at flytte, fordi de ikke kan betale huslejen. Dermed rykkes børnene op fra deres vante verden, i værste fald efter, at de har oplevet at blive sat ud af lejligheden. De skal måske flytte til et helt andet sted i landet. Det er indlysende, at det er overordentlig belastende for børnene. Vi underskrivende organisationer opfordrer kraftigt til, at Folketinget forholder sig til den udvikling, der er sat i gang. Vi opfordrer Folketinget til at afskaffe de meget lave ydelser og til at forhindre, at børnefamilier sættes ud af deres boliger. Folketinget må også sikre, at børn ikke får problemer med helbred og skolegang på grund af fattigdom. Det er altid glædeligt, hvis man kan forsørge sig selv og sine. Men en stor del af de mennesker, som bliver ramt af de lavere ydelser, befinder sig i en situation, hvor de ikke er jobparate. De kommer ikke i beskæftigelse, fordi de får endnu sværere ved at få økonomien til at hænge sammen i hverdagen. De får bare en ringere økonomi. Det rammer direkte ned i børnenes hverdagsliv og -vilkår, selv om børnene står magtesløse i forhold til at ændre på deres forældres situation. Hvis ikke Folketinget påtager sig ansvaret for at imødegå en massiv børnefattigdom, så vil det få konsekvenser langt ind i børnenes voksne liv og dermed også konsekvenser for samfundet bredt. Det må være en bunden opgave for Folketinget at forhindre det. Vi vil tilbyde vores faglige ekspertise til politikerne, når de skal finde løsninger på disse problemer. Og vi vil holde Folketinget fast på, at det tager skridt, der konkret imødegår en ødelæggende fattigdomsudvikling.

*Knud Aarup, Socialpolitisk Forening Thomas Andreasen Danmarks Lærerforening
Elisa Bergmann, BUPL Majbrit Berlau, Dansk Socialrådgiverforening René Skau
Björnsson, Børnesagens Fællesråd Grethe Christensen, Dansk Sygeplejeråd Per Christensen,
3F Fagligt Fælles Forbund Helle Christiansen Kirkens Korshær Puk Draiby,
Foreningen Grønlandske Børn Rasmus Kjeldahl Børns Vilkår Per Larsen, Børnerådet
Per K. Larsen, European Anti-Poverty Network – Danmark Jonas K. Lindholm, Red
Barnet Rune Løgstrup, BROEN Danmark Thorkild Olesen, Danske Handicaporganisationer
Robert Olsen, Kofoeds Skole Mads Roke Clausen, Mødrehjælpen
Januar 2017*

BREV OM BØRNEFATTIGDOM

20 organisationer opfordrer Lars Løkke Rasmussen og Mette Frederiksen til at gøre noget ved den stigende børnefattigdom i Danmark.

Kære Lars Løkke Rasmussen og Mette Frederiksen,
Børn skal trives og have de bedste muligheder for at komme godt i gang med livet. Det er vi heldigvis enige om i Danmark. Ikke desto mindre ser vi desværre det ene eksempel efter det andet på, at det gode børneliv langtfra er alle forundt, og vi er en række organisationer, der er oprigtigt bekymrede.

Børnefattigdommen i Danmark stiger, og kurven er stejl. Fra 2016 til 2017 steg antallet af børn, der lever i familier under fattigdomsgrænsen, med 12.000. Det betyder, at der nu er 64.500 børn, der lever i relativ fattigdom i Danmark. Fagpersoner omkring børnene oplever konsekvenser på nærmeste hold. Tøj, der ikke passer til årstiderne, fejlernæring og socialt afsavn er blot enkelte eksempler fra listen.

Der er ingen tvivl om, at den uhyggelige udvikling blandt andet skyldes indførelsen af kontanthjælpsloftet, 225-timers reglen og integrationsydelsen. Når I skærer i ydelserne til de voksne, rammer I ganske enkelt de allersvageste i samfundet: børnene. Med finansloven for 2019 vil antallet af fattige børn i Danmark kun stige i takt med, at der indføres endnu lavere ydelser til udvalgte grupper af ledige.

Det er almindeligt kendt, at fattigdom i barndommen påvirker uddannelses- og jobmuligheder senere i livet. Børn, der vokser op i fattigdom, har bare ikke samme fremtidsmuligheder som deres jævnaldrende. Det er et alvorligt samfundsproblem.

Børnefattigdommen har heldigvis også fundet vej til den politiske dagsorden, og der er ikke uenighed om, at vi har udfordringer. Men de løser ikke sig selv, og alle vores gode hensigter kan ikke stå alene.

Så kære Lars og Mette. Lad os sammen sikre, at Danmark tager et ambitiøst skridt for at knække den stigende børnefattigdomskurve. Lad os skrue op for forventningerne til netop disse børns fremtid og som samfund møde dem med det modsatte af den polarisering, de og deres familier oplever i dag.

Det kommende regeringsgrundlag må og skal indeholde en langtidsholdbar løsning, som gør op med skævhederne på børneområdet. Hvad vil vi som land kendes for i omverdenen? Ikke børnefattigdom, i hvert fald. Som organisationer, der kæmper for gode børneliv, står vi klar til dialog og samarbejde med jer. Børnene er vores alles fremtid.

*Per Christensen, formand for 3F
Peter Poulsen, formand for BROEN Danmark
Elisa Rimpler, formand for BUPL
Mette With Hagensen, formand for Børnerådet
René Skau Björnsson, formand for Børnesagens Fællesråd
Rasmus Kjeldahl, direktør i Børns Vilkår
Anders Bondo, formand for Danmarks Lærerforening*

Thorkild Olesen, formand for Danske Handicaporganisationer
Mads Bilstrup, formand for Dansk Socialrådgiverforening
Grete Christensen, formand for Dansk Sygeplejeråd
Per K. Larsen, landssekretær for EAPN.DK
Mona Striib, formand for FOA
Puk Draiby, generalsekretær for Foreningen Grønlandske Børn
Robert Olsen, forstander for Kofoeds Skole
Julie Kyndesgaard, formand for Københavns Forældreorganisation, KFO
Flora Ghosh, direktør for Liva Rehab
Ninna Thomsen, direktør for Mødrehjælpen
Dorthe Ploug Hansen, national chef i Red Barnet
Benny Andersen, formand for Socialpædagogerne
Steen M. Andersen, generalsekretær i UNICEF
Januar 2019

INGEN BØRN SKAL LEVE I FATTIGDOM I DANMARK

Børn tager skade af at vokse op i fattigdom. Derfor bør politikerne sætte kampen mod børnefattigdom øverst på dagsordenen. Sådan lyder opfordringen fra 20 organisationer forud for anbefalingerne fra Ydelseskommisionen.

Antallet af børn, der lever i fattigdom i Danmark, er næsten fordoblet på 20 år. I 2001 levede godt 30.000 børn i fattige familier. De seneste år har antallet ligget omkring 60.000. Det er 60.000 børn, der tumler med voksenbekymringer, ikke har råd til de samme ting som deres kammerater, og som har ringere livsmuligheder, når de vokser op.

“De bliver påvirket af min stress over konstant at være i alarmeredskab for at få det hele til at hænge sammen. De kan sjældent tage nogen med hjem og spise, fordi jeg ikke har nok mad eller penge til mad til andre. Jeg kan ikke betale til klassekasse eller trivselskasse til klasserne,” fortæller en mor til Mødrehjælpens rådgivning, mens Red Barnet beretter om familier, der mangler penge til medicin og tøj, og børn, der må undvære børnefødselsdage.

“Familierne holder ikke børnefødselsdage. Mange har aldrig prøvet det. Når de ikke selv kan holde noget, vil forældrene heller ikke sende deres børn til andres fødselsdage. Det giver dem skyldfølelse,” fortæller en af Red Barnets frivillige.

Historierne er desværre ikke enestående. Vi oplever hver dag konsekvenserne af, at alt for mange familier har for lidt at leve for, og det har store følger for børnene. Det skal vi som samfund gøre noget ved, og vi opfordrer derfor politikerne til at gribe muligheden, når Ydelseskommisionen om kort tid kommer med sine anbefalinger.

Fire principper mod børnefattigdom

I en ny rundspørge blandt socialrådgivere på børneområdet svarer 9 ud af 10, at lave ydelser til forældrene forringer trivslen hos børnene. Hos Mødrehjælpen oplever 76 procent af forældrene, at deres økonomiske situation giver dem mindre overskud til deres børn.

“Jeg har det bare så dårligt over at se min mor ulykkelig, og jeg vil gøre alt for at se hende glad og hjælpe hende. Men jeg ved ikke, hvad der skal til, når jeg ikke har nogen penge eller noget job,” fortæller en 15-årig pige til BørneTelefonen.

Vi ved, at børn, der lever i fattigdom, får kortere uddannelser, lavere indkomster og dårligere tilknytning til arbejdsmarkedet end andre. Vi ved også, at færre af dem får en partner og stifter familie, og vi ved, at fattigdom er en direkte årsag.

Fattigdom er ødelæggende, ikke kun for de fattige familier, men også for samfundet som helhed. Derfor står vi sammen bag fire principper, der skal sikre, at ingen børn i Danmark vokser op i fattigdom.

1. Alle børnefamilier i Danmark skal have et økonomisk råderum, som sikrer, at børnene ikke lever i fattigdom.
2. Familierne skal kunne bo i almindelige lejeboliger og må ikke presses ud af de store byer.

3. Børnene skal kunne have et normalt børneliv med fritids- og kulturtilbud.
4. Der skal indføres en fattigdomsgrænse, som understøtter en politik mod fattigdom.

Kære politikere. Når I om lidt skal forhandle om et nyt ydelsessystem, så husk de 60.000 børn, der vokser op i fattigdom.

Fire klare principper skal sikre, at børn i Danmark ikke lever i fattigdom

Ydelseskommisionen kommer nu med sit forslag til et nyt ydelsessystem.

Organisationerne i 'Børn i fattigdom? Nej Tak!' mener, at Ydelseskommisionens forslag bør følges op af politiske beslutninger, der fjerner børnefattigdom i Danmark. I et rigt land som Danmark skal vi ikke have børn, der lever i fattigdom. Regeringens og støttepartierne forståelsespapir slår også fast, at regeringen vil bekæmpe børnefattigdom og indføre en fattigdomsgrænse.

Vi mener, at de politiske beslutninger skal bygge på klare principper, som sikrer, at alle børn kan være med i fællesskabet og kan undgå den stigmatisering og de store afsavn, som fattigdommen medfører. Vi peger på fire principper:

- **Alle børnefamilier i Danmark skal have et økonomisk råderum, som sikrer, at børnene ikke lever i fattigdom.**

Det er et samfundsmæssigt ansvar at have forsørgelsesydelse, der sikrer, at børn ikke lever i fattigdom. Det gælder også for børn fra flygtninge- og indvandrerfamilier.

Medicin- og behandlingsudgifter skal dækkes, så sygdom eller behandling ikke medfører fattigdom.

Børnefattigdom forebygges bedst ved at investere i at hjælpe børnefamilierne ud af fattigdom. En tilstrækkelig forsørgelsesydelse er et vigtigt element i det.

- **Familierne skal kunne bo i almindelige lejeboliger og må ikke presses ud af de store byer.**

Flytninger på grund af fattigdom skal undgås, fordi det medfører alvorlige opbrud i børns liv, når familier tvinges til at flytte væk fra børnenes venner og skolekammerater.

Ydelserne skal indrettes, så familierne også kan bo i de store byer.

- **Børnene skal kunne have et normalt børneliv med fritids- og kulturtilbud.**

Der skal tages højde for de behov, børn i forskellige aldre har. I dag stilles der andre krav til et godt børneliv end for 20 år siden. Børn og unge skal fx have adgang til en pc eller lignende, så de kan være på de sociale medier på lige fod med andre børn. Børnene skal kunne få et fritidspas for at støtte deres deltagelse i fritidstilbud. Det skal være en ret på linje med friplads til dagtilbud.

Børnene skal have lige adgang til friplads i dagtilbud, SFO, fritidshjem og klub.

Forskelle i kommunernes praksis medfører, at det er ulige i dag.

- **Indførelse af en fattigdomsgrænse skal understøtte en politik mod fattigdom.** Fattigdomsgrænsen skal sættes sådan, at børnene kan være med i fællesskabet og kan udvikle sig fagligt og socialt på linje med andre børn. Vi foreslår, at det mål for fattigdom, som Danmarks Statistik anvender som led i opfølgningen på FNs verdensmål, bruges som fattigdomsgrænse. Ud fra fattigdomsgrænsen skal der løbende måles på, hvordan fattigdommen i Danmark udvikler sig. Når vi kommer fri af økonomisk fattigdom med dens meget alvorlige følger, kan vi tage fat på andre vigtige forhold for udsatte børn. For eksempel at sikre gode dagtilbud og skoler, der kan give dem et godt børneliv og ruste dem til uddannelse, arbejde og voksenlivet. Og vi kan yde støtte til familier, der af andre grunde har svært ved at give børnene sikkerhed og udvikling. Kampen mod børnefattigdom er et vigtigt mål i sig selv, men det er også en forudsætning for, at andre indsatser, der skal give børn i Danmark et godt liv, kan lykkes.

Bag opfordringen står følgende organisationer, der er med i netværket 'Børn i fattigdom? Nej tak!':

Tina Christensen, næstformand, 3F
Peter Poulsen, formand, BROEN Danmark
Elisa Rimpler, formand, BUPL
Agi Csonka, formand, Børnerådet
Lena Søgaard, formand Børnesagens Fællesråd
Rasmus Kjeldahl, direktør, Børns Vilkår
Gordon Ørskov Madsen, formand, Danmarks Lærerforening
Kenneth Flex, direktør DRC Integration, DRC Dansk Flygtningehjælp
Mads Bilstrup, formand, Dansk Socialrådgiverforening
Grete Christensen, formand, Dansk Sygeplejeråd
Mona Striib, formand, FOA
Puk Draiby, generalsekretær, Foreningen Grønlandske Børn
Signe Nielsen, Formand FOLA, Forældrenes Landsorganisation
Kim Simonsen, forbundsformand, HK
Helle Christiansen, Korshærschef, Kirkens Korshær
Robert Olsen, forstander, Kofoeds Skole
Flora Gosh, direktør, LivaRehab
Ninna Thomsen, direktør, Mødrehjælpen
Janne Tynell, stedfortrædende generalsekretær, Red Barnet
Benny Andersen, forbundsformand, Socialpædagogerne

Maj 2021